

Begroting 2026

Gemeente
Altena

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Raadsvoorstel	3
Programma's	14
- Programma 1 Inwoner en Bestuur	15
- Programma 2 Altena Samenredzaam	22
- Programma 3 Veelzijdig Altena	39
- Programma 4 Duurzaam Altena	54
- Programma 5 Bereikbaar Altena	64
- Programma 6 Financiën	71
o Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	76
o Overhead	78
o Vennootschapsbelasting	79
Paragrafen	81
- Lokale heffingen	82
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing	93
- Onderhoud kapitaalgoederen	103
- Financiering	111
- Bedrijfsvoering	115
- Openbaarheidsparagraaf Woo	122
- Verbonden partijen	124
- Grondbeleid	151
- Investeringsplan	154
Financiële begroting	157
- Overzicht baten, lasten en saldi per programma	158
- Overzicht incidentele baten en lasten inclusief toelichting	159
- Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	161
- Ramingsgrondslagen begroting	162
- Geprognostiseerde balans	163
- EMU saldo	164
- Staat van reserves en voorzieningen	165
- Investeringsplan 2026 - 2028	169
- Lasten en baten per taakveld	172
Bijlagen	175
- Overzicht begrotingssubsidies	176

Voorwoord

De begroting 2026: een document dat niet alleen de financiële koers voor het komende jaar schetst, maar ook het sluitstuk vormt van deze bestuursperiode. Een periode waarin we samen met de raad en de ambtelijke organisatie veel hebben bereikt. Als college kijken we daar met trots op terug.

We zijn in 2024 gestart met de ontwikkeling 'Altena in evenwicht'. Een koers waarin we keuzes hebben gemaakt om onze gemeente toekomstbestendig te houden. Keuzes die soms lastig waren, maar wel nodig. De financiële uitdagingen – met name de zogeheten ravijnjaren vanaf 2026 – vroegen om actie. We hebben die verantwoordelijkheid genomen en zijn erin geslaagd het ravijn grotendeels te dichten, met relatief beperkte ingrepen.

Wat we in deze periode hebben bereikt, is niet vanzelfsprekend. Onze ambtelijke formatie en inkomsten liggen lager dan bij vergelijkbare gemeenten. Toch zijn veel ambities uit het Bestuursakkoord 2022–2026 gerealiseerd. Dat is te danken aan de inzet van velen: van onze medewerkers, van de raad, en van de betrokken inwoners en partners in Altena.

Voor het volgende college is behoedzaamheid geboden. De ruimte voor nieuwe ambities op korte termijn is beperkt. Vanaf 2029 ontstaat er weer perspectief. Dan kunnen er opnieuw stappen worden gezet, op basis van een stevig fundament.

We danken iedereen die heeft bijgedragen aan deze begroting. Tegelijkertijd nodigen we de volgende gemeenteraad uit om het gesprek te voeren over het voorzieningenniveau in relatie tot de beschikbare middelen.

We kijken ernaar uit om samen met u de koers van Altena verder vorm te geven – nu én in de toekomst.

Het college van burgemeester en wethouders van Altena

Raadsvoorstel

Onderwerp

Begroting 2026

Samenvatting

Gemeenten stellen jaarlijks de begroting op. Daarin staat welke plannen zij voor het aankomende jaar hebben, wat die plannen kosten en welke inkomsten zij verwachten. Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 put Altena uit de reserves voor een sluitende begroting. Vanaf 2029 is de begroting structureel sluitend.

Voorstel

1. De Begroting 2026, inclusief de mutaties in de reserves, vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2027-2029.
2. De exploitatiebudgetten voor het jaar 2026 te voteren op het niveau van de programma's.
3. De B-investeringen voor het begrotingsjaar 2026 te voteren en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen.
4. Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 vast te stellen.
5. De nota Reserves en voorzieningen 2026 vast te stellen en de reserves die vervallen op te heffen.
6. De nota Waarderen en afschrijven 2026 vast te stellen.

Inleiding

De Begroting 2026 bouwt voort op de financiële ontwikkelingen zoals geschetst in de Kadernota 2026. De Begroting 2026 laat voor 2026 een niet sluitend structureel saldo zien. Vanaf 2029 is wel sprake van een structureel sluitende begroting. Dit doet recht aan de toezichteisen van de provincie.

Beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door de Gemeentewet, de regelgeving in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Financiële verordening gemeente Altena 2023.

Beoogd resultaat

Doel van dit voorstel is vaststelling van de Begroting 2026 van de gemeente Altena door de raad vóór 15 november 2025, waarmee voldaan wordt aan (één van) de eisen van de provincie voor repressief toezicht.

Datum voorstel

30 september 2025

Kenmerk

D2025-09-009726
2025-029065

Telefoonnummer

+31183516301

Team

Team Financiën

Portefeuillehouder

J.P. Tanis

Gemeentehuis Altena
Sportlaan 170
4286 ET Almkerk

Postbus 5
4286 ZG Almkerk

T (0183) 516100
E info@gemeenteAltena.nl

Argumenten

- 1.1 *De Begroting 2026 voldoet aan de eisen van de provincie.* Om te voldoen aan de eisen van de provincie voor repressief (regulier) toezicht moet de Begroting 2026 structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dat niet zo is, moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht. De Begroting 2026 is in het jaar 2026 niet structureel sluitend. Vanaf 2029 is echter wel sprake van een structureel sluitende begroting. Daarmee voldoet de Begroting 2026 aan de eisen van de provincie voor regulier toezicht.
- 2.1 *De raad voteert het college tot het doen van uitgaven.* Met het voteren van de exploitatiebudgetten op het niveau van de programma's autoriseert de raad het college in 2026 binnen de programma's uitgaven te doen.
- 3.1 *De raad voteert de B-kredieten die op het Investeringsplan 2026-2029 zijn opgenomen.* Het Investeringsplan 2026-2029 bevat de voor de jaren 2026 tot en met 2029 voorgenomen investeringen en geeft de bijbehorende jaarlijkse kapitaallasten weer. De investeringen zijn onderverdeeld in A- en B-investeringen. Op A-investeringen komt het college separaat met een raadsvoorstel bij de raad terug. Voor B-investeringen, met name vervangingsinvesteringen, geldt dat na vaststelling van de Begroting 2026 door de raad het college voor het begrotingsjaar direct over de investeringsbudgetten kan beschikken.
- 4.1 *De raad autoriseert de budgetten ter uitvoering van de grondexploitaties aan het college.* Jaarlijks vindt bij de begroting een herziening van de grondexploitaties plaats. Deze herziening is opgenomen in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2026. In 2026 is sprake van 7 grondexploitatieplannen verspreid over de diverse kernen van de gemeente. In het MPG 2026 is ook de stand van zaken met betrekking tot de vrijkomende schoollocaties opgenomen. Met de vaststelling van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 autoriseert de raad de budgetten ter uitvoering van de grondexploitaties aan het college.
- 5.1 *De nota Reserves en voorzieningen is aangepast.* In de Kadernota 2026 zijn voorstellen ten aanzien van het vrijvallen (en opheffen) van bestemmingsreserves gedaan, die in Begroting 2026 zijn verwerkt. De nota Reserves en voorzieningen is hierop aangepast. Inhoudelijk zijn er geen wijzingen verwerkt. Conform de Financiële verordening stelt de raad de nota Reserves en voorzieningen vast.

- 6.1 *De nota Waarderen en afschrijven is aangepast.* In de Kadernota 2026 is aangegeven dat vanaf 2026 de afschrijvingstermijn voor openbare verlichting verlengd kan worden. Daarnaast met ingang van 2026 kan ook de afschrijvingstermijn voor wegen verlengd worden. Beide wijzingen leiden ertoe dat de nota Waarderen en afschrijven op die punten aangepast is. De aanpassing van nota betreft alleen deze termijnen, inhoudelijk hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden. Conform de Financiële verordening stelt de raad de nota Waarderen en afschrijven vast.

Kanttekeningen

- 2.1 *De afvalstoffenheffing stijgt in 2026 met 4,7%.* Op basis van de uitgangspunten in de Kadernota 2026 ten aanzien van de tarieven voor heffingen is in de Begroting 2026 rekening gehouden met een verhoging van de afvalstoffenheffing. De kosten van het product afval stijgen, waardoor de afvalstoffenheffing niet meer kostendekkend is en de tarieven moeten stijgen. Conform het kostendeckingsbeleid voor niet-kostendekkende tarieven stijgen de tarieven van de afvalstoffenheffing met 2% plus inflatie. Voor 2026 is de inflatiecorrectie 2,7% (pBBP Meircirculaire 2025). In totaal is de stijging dan 4,7%.
- 2.2 *De rioolheffing stijgt in 2026 met 12,7%.* Ook ten aanzien van de rioolheffing is rekening gehouden met de uitgangspunten van de Kadernota 2026. Tijdens de behandeling van het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2025-2028 heeft de raad een voorkeur uitgesproken voor een tariefvariant waarin gedurende de jaren 2025 tot en met 2028 de tariefstijging van de rioolheffing zou worden gemaximeerd op respectievelijk 10%, 10%, 6% en 5% exclusief inflatiecorrectie. Voor 2026 is de inflatiecorrectie 2,7% (pBBP Meircirculaire 2025). De tarieven voor 2026 stijgen dus in totaal met 12,7%.
- 2.3 *De begroting is in de jaren 2026 tot en met 2028 niet structureel sluitend.* Het college heeft zich actief ingezet om het zogenoemde 'ravijn' te dichten. Dit is gelukt met relatief minder ingrijpende maatregelen. Tegelijkertijd teren we, net als in voorgaande jaren, in op onze reserves. Dat blijkt uit het negatieve saldo van incidentele baten en lasten, dat pas in latere jaren afneemt. De accountant heeft hier nadrukkelijk op gewezen: deze trend is niet houdbaar. Voor het volgende college betekent dit dat behoedzaamheid geboden is bij het formuleren van nieuwe ambities op de korte termijn. Op basis van de huidige financiële vooruitzichten ontstaat vanaf 2029 ruimte voor het realiseren van aanvullende (grotere) beleidswensen.

Financiën

De Begroting 2026 is de optelsom van een aantal categorieën financiële mutaties. Ten eerste is de Kadernota 2026 in de Begroting 2026, rekening houdend met de moties die de raad in de vergadering van 1 juli 2025 heeft aangenomen. Daarnaast is de structurele doorwerking van de mutaties in de Tweede Bestuursrapportage 2025 in de Begroting 2026. Tot slot is in de Begroting 2026 sprake van een aantal financieel-technische mutaties. In de Begroting 2026 doen zich ten opzichte van de Kadernota 2026 geen nieuwe beleidsmatige mutaties voor. Hieronder worden deze mutaties op hoofdlijnen toegelicht.

Mutaties Kadernota 2026 en aangenomen moties

In de Begroting 2026 zijn de knelpunten en ombuigingen zoals opgenomen in de Kadernota 2026 inclusief de structurele doorwerking van de Eerste Bestuursrapportage 2025 en de financiële gevolgen van de aangenomen moties verwerkt.

In onderstaand overzicht zijn de moties opgenomen die in de raadsvergadering van 1 juli 2025 over de Kadernota 2026 zijn aangenomen en die een financieel effect op de begroting hebben.

Moties (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Tijdelijke formatie Sociaal Domein	600 V	600 V	-	-
Dekking reserve tijdelijke formatie SD	600 N	600 N	-	-
Kinderboerderij Floreffehoeve	5 N	10 N	15 N	20 N
Scootmobielpool	-	5 N	10 N	10 N
Historische graven	20 N	20 N	20 N	20 N
Veertarieven	25 N	25 N	25 N	25 N
Lijkbezorgingsrechten	-	150 N	150 N	150 N
Verblijfsbelasting	40 V	40 V	40 V	40 V
Ontkoppelen afvalstoffenheffing en OZB	211 N	225 N	225 N	225 N
OZB	-	1.120 N	1.375 N	1.720 N
Totaal mutaties als gevolg van moties	221 N	1.515 N	1.780 N	2.130 N

Tijdelijke formatie Sociaal Domein. De raad heeft in de motie aangegeven dat tijdelijke inzet van extra capaciteit in het sociaal domein weliswaar gewenst is, maar dat daar geen extra middelen voor ingezet kunnen worden. De extra capaciteit moet opgevangen worden binnen de bestaande formatiebudget. Aan deze motie is uitvoering gegeven door de extra middelen alsmede de dekking uit de Algemene reserve van € 600.000 niet in de Begroting 2026 te verwerken. De noodzakelijke extra capaciteit zal in de vorm van inhuur ten laste komen van de bestaande begroting.

Kinderboerderij Floreffehoeve. De motie roept het college op in de Begroting 2026-2029 vooralsnog een bedrag van € 20.000 op te nemen als financiële ondersteuning voor kinderboerderij Floreffehoeve. Dit is in de Begroting 2026 financieel verwerkt door de het reeds opgenomen budget te verhogen tot € 20.000.

Scootmobielpool. Conform de motie is de voorgestelde ombuigingsmaatregelen met betrekking tot scootmobielpools niet in de Begroting 2026 verwerkt. Op basis van onderzoek achten wij het kansrijk om een pilot te starten in Altena en dat te gaan doen in De Erker in Werkendam en De Klimroos in Sleeuwijk. Op basis van de beraadslaging en de aangenomen motie van de raad van 1 juli 2025

Historische graven. De voorgestelde ombuigingsmaatregel met betrekking tot historische graven ad € 20.000 is niet in de Begroting 2026 opgenomen, daarmee blijven de middelen beschikbaar voor beleid en uitvoering.

Veertarieven. In de motie geeft de raad aan dat om het stimuleren van fiesten en wandelen een verhoging van de veertarieven voor langzaam verkeer voorkomen moet worden. Het college wordt opgedragen in overleg met de samenwerkende partijen in de veerverbinding te pleiten voor het niet verhogen van tarieven voor fietsers en voetgangers. In afwachting van dit overleg en de resultaten daarvan is het ombuigingsvoorstel voor verhoging van de veertarieven niet in de Begroting 2026 verwerkt.

Lijkbezorgingsrechten. De motie roept het college op in de Begroting 2026-2029 de lijkbezorgingsrechten met maximaal de inflatiecorrectie te laten stijgen. Dit is in de Begroting 2026 verwerkt door de extra stijging van de baten met € 150.000 vanaf 2027 terug te draaien.

Verblijfsbelasting. De motie draagt het college op bij de Begroting 2026 de verblijfsbelasting vanaf 2026 te laten stijgen tot minimaal het niveau van de tarieven van de direct aanliggende gemeenten. Deze opdracht is vertaald door in de Begroting 2026 de opbrengst van de verblijfsbelasting met nogmaals € 40.000 te verhogen, waardoor de totale stijging van de verblijfsbelasting 22,22% is en het tarief uitkomt op € 1,65. Het tarief van de watertoeristenbelasting is in onze gemeente gelijk aan dat van de verblijfsbelasting.

Ontkoppelen afvalstoffenheffing en OZB. Op basis van de motie om in de Begroting 2026 geen koppeling te presenteren tussen de ontwikkeling van de tarieven van de afvalstoffenheffing en de OZB is in de Begroting 2026 alleen de daling van de afvalstoffenheffing als gevolg van de voorgestelde ombuigingen doorgevoerd. De evenredige stijging van de OZB is niet verwerkt.

OZB. Het college wordt op basis van de motie verzocht in de Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2029 vooralsnog geen extra verhoging van de OZB te nemen. De extra opbrengst van de voorgestelde verhoging van de OZB is daarom niet in de Begroting 2026 verwerkt.

Bovenstaande moties zijn financieel in de begroting verwerkt, waarmee deze moties voor het financiële aspect als afgedaan beschouwd kunnen worden.

Motie Frictiekosten. Naast bovengenoemde moties is ook een motie inzake de reserve Frictiekosten door de raad aangenomen. Met deze motie wordt het college opgedragen in het raadsvoorstel bij de Begroting een voorstel op te nemen om de reserve frictiekosten op te heffen en de vrijvallende middelen toe te voegen aan de Algemene reserve. Op basis van de beraadslaging wordt aan deze motie uitvoering gegeven door een bedrag van € 998.000 uit de reserve Frictiekosten vrij te laten vallen en een bedrag van € 409.545 in de reserve Frictiekosten beschikbaar te houden. Dit bedrag betreft het raadsbesluit over de verbouwing van het gemeentehuis, waarin voor een bedrag van € 350.000 dekking ten laste van de reserve Frictiekosten is aangegeven. De overige € 59.545 is benodigd voor het afronden van de laatste fricties. Zie ook de aangepaste nota Reserves en voorzieningen en de staat van Reserves en voorzieningen in de Begroting 2026.

Op basis van de raadsvergadering van 1 juli 2025 leiden de mutaties in de Kadernota 2026 inclusief de structurele doorwerking van de Eerste Bestuursrapportage 2025 alsmede de financiële effecten van de aangenomen moties per saldo tot het volgende financiële beeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo vastgestelde Begroting 2025	6.262 N	6.450 N	6.972 N	6.187 N
Mutaties Eerste Bestuursrapportage 2025	580 V	600 V	582 V	491 V
Mutaties Kadernota 2026	6.071 V	7.621 V	6.879 V	9.594 V
Aangenomen moties	221 N	1.515 N	1.780 N	2.130 N
Saldo Kadernota 2026 na raadsvergadering 1 juli 2025	169 V	256 V	1.291 N	1.768 V

Het saldo betreft het incidentele begrotingsaldo, hierin is nog niet gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten. Dit integenstelling tot het structurele begrotingssaldo, die de provincie beoordeelt in het kader van de toezichteisen. Voor een verdere toelichting op de mutaties wordt verwezen naar de Eerst Bestuursrapportage 2025 en de Kadernota 2026.

Mutaties Tweede Bestuursrapportage 2025

De Tweede Bestuursrapportage 2025 bevat mutaties op het begrotingssaldo 2025. De structurele doorwerking van deze mutaties naar 2026 en verdere jaren is verwerkt in de Begroting 2026. Daarnaast is in de Tweede Bestuursrapportage 2026 in een aantal gevallen sprake van financiële ontwikkelingen die in of vanaf 2026 tot mutaties leiden. Deze mutaties worden eveneens in de Begroting 2026 verwerkt.

Mutaties Tweede Bestuursrapportage 2025

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Mutaties Tweede Bestuursrapportage 2025	137 V	538 V	1.592 V	1.031 V
Totaal mutaties Tweede Bestuursrapportage 2025	137 V	538 V	1.592 V	1.031 V

De positieve mutatie vloeit met name voort uit de ontwikkeling van de algemene uitkering op basis van de Meicirculaire 2025. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de Tweede Bestuursrapportage 2025.

Mutaties Begroting 2026

Na de opstelling van de Kadernota 2026 doen zich mutaties voor die het begrotingssaldo beïnvloeden. In de zomer zijn ontwikkelingen zichtbaar geworden die per saldo tot hogere lasten leiden. Daarnaast zijn in aanloop naar de opstelling van de Begroting 2025 diverse begrotingsanalyses gemaakt, die tot financieel-technische aanpassingen leiden. Het betreft posten als het actualiseren van rente- en afschrijvingslasten.

Tot slot is in de Begroting 2026 sprake van een aantal financieel-technische mutaties. In de Begroting 2026 doen zich ten opzichte van de Kadernota 2026 geen nieuwe beleidsmatige mutaties voor.

Mutaties Begroting 2026

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Actualisatie (doorbelasting) salarislasteren	58 N	321 N	304 N	392 N
Bijstelling budgetten afval	44 V	47 V	47 V	47 V
Actualisatie stelpost LPO	266 N	302 V	142 N	244 N
Totaal mutaties Begroting 2026	279 N	28 V	399 N	589 N

Actualisatie (doorbelasting) salarislasteren. Voor de Begroting 2026 zijn op basis van het actuele personeelsbestand de salarislasteren geactualiseerd. Daarnaast is de toerekening van de uren geactualiseerd, waardoor verschuivingen tussen programma's en de balans hebben plaatsgevonden.

Bijstelling budgetten afval. De budgetten afval zijn bij de begroting bijgesteld. Er is sprake van stijgende lasten van afvalinzameling. Daarnaast zijn ombuigingen op zwerfafval en hondenpoepzakken verwerkt. Hiertegenover staat een mutatie op de voorziening, waardoor de bijstelling per saldo budgettair neutraal is (gesloten systeem). Het saldo ontstaat om dat de BTW niet in de budgetten wordt geraamd, maar wel meegenomen mag worden in de mutatie van de voorziening.

Actualisatie stelpost LPO. De stelpost Loon- en prijsontwikkeling is op basis van de Meicirculaire 2025 herberekend. Ook is de stelpost geactualiseerd op basis van de ramingen van de loongevoelige budgetten die in de Begroting 2026 zijn opgenomen.

Financieel beeld Begroting 2026

Op basis van de hierboven aangegeven mutaties resulteert voor de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027-2029 het volgende beeld.

Financieel beeld Begroting 2026

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo vastgestelde Begroting 2025	6.262 N	6.450 N	6.972 N	6.187 N
Mutaties Eerste Bestuursrapportage 2025	580 V	600 V	582 V	491 V
Mutaties Kadernota 2026	6.071 V	7.621 V	6.879 V	9.594 V
Aangenomen moties	221 N	1.515 N	1.780 N	2.130 N
Saldo Kadernota 2026 na raadsvergadering 1 juli 2025	169 V	256 V	1.291 N	1.768 V
Mutaties Tweede Bestuursrapportage 2025	137 V	538 V	1.592 V	1.031 V
Mutaties Begroting 2026	279 N	28 V	399 N	589 N
Saldo Begroting 2026	27 V	822 V	98 N	2.211 V

Structureel saldo Begroting 2026

De Begroting 2026 wordt ter goedkeuring aan de provincie aangeboden. Om in aanmerking te komen voor repressief (regulier) toezicht eist de provincie een structureel sluitende Begroting 2026. Structureel wil zeggen dat in 2026 structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. Mocht dit

niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf i.c. 2029 wordt bereikt. De ramingen moeten tevens volledig, realistisch en haalbaar zijn. Daarnaast geldt als voorwaarde dat de Jaarrekening 2024 vóór 15 juli 2025 en de Begroting 2026 vóór 15 november 2025 bij de provincie is ingediend.

De provincie betreft in haar oordeel over het structurele saldo van de begroting de mutaties in de incidentele baten en lasten. Rekening houdend met deze incidentele mutaties, voornamelijk betaand uit alle dotaties aan en onttrekkingen uit reserves, is voor het toezicht door de provincie het volgende financiële beeld van belang.

Structureel saldo Begroting 2026

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo Begroting 2026	27 V	822 V	98 N	2.211 V
Incidentele baten en lasten	3.638 N	2.032 N	1.067 N	378 V
Structureel saldo Begroting 2026	3.610 N	1.210 N	1.165 N	2.589 V

De Begroting 2026 sluit met een negatief structureel saldo. Vanaf 2029 is sprake van sprake van een structureel (meer dan) sluitende begroting. Hiermee voldoen we aan de toezichteisen van de provincie.

De Begroting 2026 is de laatste begroting van dit college. Ondanks dat onze ambtelijke formatie en onze inkomsten gemiddeld lager liggen dan bij vergelijkbare gemeenten, zijn veel van de ambities uit het Bestuursakkoord 2022–2026 gerealiseerd.

Het college heeft zich actief ingezet om het zogenoemde 'ravijn' te dichten. Dit is gelukt met relatief minder ingrijpende maatregelen. Tegelijkertijd teren we, net als in voorgaande jaren, in op onze reserves. Dat blijkt uit het negatieve saldo van incidentele baten en lasten, dat pas in latere jaren afneemt. De accountant heeft hier nadrukkelijk op gewezen: deze trend is niet houdbaar.

Voor het volgende college betekent dit dat behoedzaamheid geboden is bij het formuleren van nieuwe ambities op de korte termijn. Op basis van de huidige financiële vooruitzichten ontstaat vanaf 2029 ruimte voor het realiseren van aanvullende (grotere) beleidswensen.

Participatieproces

Niet van toepassing.

Aanpak

De opstelling van de Begroting 2026 heeft plaatsgevonden conform de daarvoor opgestelde planning.

Communicatie

Persbericht.

Gemeentelijke website.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Altena,

de secretaris,

de burgemeester,

P.J.E. Breukers

drs. E.B.A. Lichtenberg MCM

Bijlagen

- Begroting 2026
- Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026
- Nota Reserves en voorzieningen 2026
- Nota Waarden en afschrijven 2026

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Altena,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders,

besluit:

1. De Begroting 2026, inclusief de mutaties in de reserves, vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2027-2029.
2. De exploitatiebudgetten voor het jaar 2026 te voteren op het niveau van de programma's.
3. De B-investeringen voor het begrotingsjaar 2026 te voteren en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen.
4. Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2026 vast te stellen.
5. De nota Reserves en voorzieningen 2026 vast te stellen en de reserves die vervallen op te heffen.
6. De nota Waarderen en afschrijven 2026 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering

van de raad van de gemeente Altena van 11 november 2025

de voorzitter,

de raadsgriffier,

drs. E.B.A. Lichtenberg MCM

drs. S.J. Peet

Programma's

Programma 1. Inwoner en Bestuur

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van Ooijen	Uitnodigend bestuur en kerngericht werken*
Burgemeester Lichtenberg	Sterke speler, in de regio en daarbuiten**
Burgemeester Lichtenberg	Veiligheid, ondermijning en drugscriminaliteit
Burgemeester Lichtenberg	Media

1.1 Beleid

Uitnodigend bestuur en kerngericht werken

We werken in 2026 verder aan een democratisch Altena waarin inwoners en maatschappelijke organisaties actief meedenken en meedoen. Inwonersparticipatie vinden we belangrijk en samen bepalen we welke keuzes we maken voor een gezonde leefomgeving waarin iedereen zich thuis voelt. De maatschappelijke Agenda Sociaal Domein (2023 -2026) en de notitie 'Bestuurlijke vernieuwing in actie' ligt hieraan ten grondslag. Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Met deze wet wordt de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op decentraal niveau versterkt. Ook wordt het uitdaagrecht wettelijk verankerd. Er geldt een overgangstermijn van 2 jaar, dit betekent dat elke gemeente voor 1 januari 2027 over een participatieverordening moet beschikken.

Sterke speler in de regio en daarbuiten

De maatschappelijke opgaven waar we voor staan, zijn vaak gemeentete overstijgend en complex. Daarmee groeit de noodzaak voor samenwerking tussen onze gemeenten, met de provincie en het Rijk. Of het nu gaat om woningbouw, bereikbaarheid, duurzaamheid, zorg of veiligheid: we moeten elkaars sterke punten benutten en gezamenlijk onderwerpen aanpakken. Door onze krachten te bundelen, zorgen we ervoor dat inwoners met plezier (kunnen blijven) wonen, werken en recreëren, dat onze economie duurzaam kan groeien en dat bezoekers zich welkom voelen.

Waar het jaar 2025 in het teken stond van 'het efficiënt en effectief in stelling brengen van de verschillende samenwerkingsverbanden Baronie, Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT) en de Regio West Brabant (RWB)' verwachten we in het jaar 2026 inhoudelijke resultaten van de slim gebundelde samenwerking. Vanuit de gemeente Altena willen we in dat verband een goede samenwerkingspartner zijn, waarbij de lokale bestuurlijke ambities uit het huidige en het nieuwe bestuursakkoord proactief een plek krijgen in de uitvoeringsagenda's van Baronie, SRBT en RWB.

Binnen het netwerk van de P10-gemeenten (33 grote plattelandsgemeenten) stappen we in 2026 naar voren via de organisatie van de jaarlijkse zomersessie, die in juni 2026 plaatsvindt.

Begraven en begraafplaatsen

In vervolg op de bij de Kadernota 2026 aangenomen moties, gaan we aan de slag met de uitwerking van voorstellen rondom herdenkingsmonumenten en historische graven op onze begraafplaatsen. Daarnaast worden de aanbevelingen uit het [rapport](#) over het onderhoud van de begraafplaatsen opgepakt. Met deze stappen werken we aan toekomstbestendig en zorgvuldig beheer van onze begraafplaatsen.

Snippergroen en gronden

In juni 2025 heeft de raad een motie aangenomen om het snippergroenbeleid en uitvoering daarvan te evalueren. De afronding van de evaluatie is voorzien eind Q1 2026. Onderdeel van deze evaluatie is een digitale inventarisatie van het huidige gebruik van gemeentegronden.

Veiligheid

In 2023 is het veiligheidsbeleid vastgesteld, dat loopt tot en met 2026. Dit beleid richt zich op veiligheid in de breedste zin van het woord, inclusief de leef- en woonomgeving van inwoners, ondermijning en cybercrime. De volgende onderwerpen hebben in het veiligheidsbeleid prioriteit gekregen:

- Veilige woon- en leefomgeving
- Zorg en Veiligheid
- Digitale Veiligheid en maatschappelijke onrust
- Ondermijning

In 2026 richten we ons op:

- Een veilige woon en leefomgeving, waarbij extra aandacht wordt besteed aan het versterken en beter inbedden van de gemeentelijke crisisorganisatie. Er wordt gewerkt aan de invoering van een vernieuwd werkproces voor de gemeentelijke crisisorganisatie. Dit zorgt voor duidelijke taakverdeling, heldere verantwoordelijkheden en een optimale samenwerking, waardoor bij incidenten en crises sneller en effectiever kan worden opgetreden. Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van de weerbaarheid voor zowel de organisatie als inwoners, middels het actief deelnemen aan regionale initiatieven.
- Zorg en veiligheid, met nadruk op het bevorderen van de verbinding en samenwerking tussen het veiligheidsdomein, sociaal domein en zorgdomein. Hierbij wordt specifiek gewerkt aan de versterking van de aanpak van onbegrepen gedrag, mensenhandel, jeugdproblematiek en woonoverlast. De gemeente heeft vastgesteld dat extra focus en aandacht nodig zijn voor deze prioriteiten, maar blijft zich tevens onverminderd inzetten op alle veiligheidsthema's.
- Het verder uitvoering geven aan het opgestelde actieplan 'digitale veiligheid'. Doel is om zo onze inwoners weerbaar te maken tegen de digitale gevaren en om concreet handvatten aan te reiken.
- Het implementeren van de handreiking die het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) heeft opgesteld voor het 'Gemeentelijk Signalenoverleg Ondermijning'. De handreiking geeft een goede basis om als organisatie op een goede manier om te gaan met signalen die er zijn en voldoet aan de laatste wet- en regelgeving op dat gebied.

Er wordt ook voldoende flexibiliteit behouden om tijdig bij te sturen wanneer trends en ontwikkelingen dat vereisen.

Dienstverlening

Voor het in de praktijk brengen van onze serviceformules wordt in 2026 de nadruk gelegd op de inrichting van processen en systemen. Gebleken is dat het beheren van onze informatie en de vindbaarheid daarvan belangrijke randvoorwaarden zijn voor de kwaliteit van onze dienstverlening. In 2026 wordt een nieuw zaaksysteem geïmplementeerd en het zaakgericht werken verder uitgerold in de organisatie. Ook de toenemende wet- en regelgeving op de digitale dienstverlening (onder andere Wet open overheid, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Wet digitale toegankelijkheid), de ontwikkelingen op het gebruikmaken van kunstmatige intelligentie (AI) en ook het beveiligen van informatie, vragen een passende investering hierop (zie ook programma 6). Daarnaast blijven we het meten van klanttevredenheid en het doorvoeren van procesoptimalisaties uitvoeren om aan te blijven sluiten bij de behoefte van onze doelgroepen.

1.2 Doelenbomen Inwoner en Bestuur

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Uitnodigend bestuur en kerngericht werken		
De samenleving (inwoners, politiek, organisatie en maatschappelijke partners) werkt gezamenlijk aan maatschappelijke opgaven.	We werken verder aan inwonersparticipatie en de brug naar beleid, onze maatschappelijke opgaves en de dagelijkse belevingswereld van onze inwoners. In 2026 ligt de nadruk op beleidsontwikkeling en kaderstelling van inwonersparticipatie. De nog op te stellen participatieverordening is hierbij een belangrijk instrument. We verankeren participatie steeds verder in het DNA van de organisatie. We maken het concreet door participatietrainingen voor collega's te organiseren, participatie te verankeren in werkprocessen en goede voorbeelden op ons participatieplatform "Aan de Slag" te plaatsen.	Doorlopend
Burgers en bedrijven, belanghebbenden, buurten en bestuur zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente Altena.	We monitoren de dienstverlening op verschillende niveaus. We meten de klanttevredenheid (kwantitatief) en verzamelen feedback van inwoners (kwalitatief) om gerichte verbeteringen door te voeren en de dienstverlening passend te maken.	2024-2026
Sterke speler, in de regio en daarbuiten		
Er komen themateams binnen de Baronie-samenwerking	• We dragen bij aan de uitvoering van de Kernagenda Regio Baronie 2025-2027 • Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Baronie dragen we bij aan de Uitvoeringsagenda Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT)	2026 2026
Actieve bijdrage in de Regio West-Brabant (RWB).	• Het jaar 2026 staat in het teken van transformatie naar RWB nieuwe stijl. Vanuit onze rol in het algemeen bestuur van de RWB houden wij toezicht op een goede doorontwikkeling van de RWB.	2026
Verstedelijkingsakkoord	Afgerond	Afgerond
We delen kennis en ervaring met vergelijkbare gemeenten	• Wij onderzoeken welke regionale bestuurlijke tafels ons helpen in het realiseren van onze lokale doelstellingen en brengen focus aan op basis van meerwaarde. • We organiseren de Zomersessie P10 in de gemeente Altena	Q1 2026 Q2 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Veiligheid, ondermijning en drugscriminaliteit		
Altena is een veilige plek om te wonen, te werken en deel te nemen aan het maatschappelijke leven.	• Verder uitrollen buurtpreventieteams kernen • Implementeren nieuw werkproces voor de lokale gemeentelijke crisisorganisatie, zodat taken, verantwoordelijkheden en samenwerkingslijnen helder zijn en in de praktijk direct toepasbaar. • Onderzoeken welke maatregelen en aanpakken effectief bijdragen aan het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid.	Q1 & Q2 2026 Q1 & Q2 2026 Q1 & Q2 2026
Er komt een stevige aanpak op het gebied van ondermijning.	• Het implementeren van de RIEC-handreiking voor een 'Gemeentelijk Signalenoverleg Ondermijning'	Q2 2026
Acute en niet-acute zorg voor de doelgroep 0 – 100+ jaar verbeterd.	• Operationeel hebben van een regionaal crisisinterventie team voor 0-100+ jaar. • Ontwikkelen van een domein overstijgende aanpak op zorg en veiligheids-casuïstiek. Op- en afschaling middels het AVE-model (Aanpak Voorkoming Escalatie). • Beschikbaar hebben van een systeem waarin casuïstiek gemonitord wordt. • Ontwikkelen van een jeugdaanpak door gebruik te maken van het 7-stappen model. Hierdoor beogen we overlast gevende en criminele jeugdigen eerder in beeld te krijgen en integraal aan te pakken. • Inzicht verkrijgen in vormen van radicalisering en extremisme bij jongeren. Op basis van onderzoek handreikingen en instrumenten ontwikkelen om radicalisering tegen te gaan.	Q1 2026 Q1 en Q2 2026 Q1 2026 Q1 2026 Q1 en Q2 2026
We leggen meer focus op de mogelijkheden, maar ook op de gevaren van digitale veiligheid.	• Uitvoeren actieplan 'digitale veiligheid'.	Q1 en Q2 2026

1.3 Beleidsindicatoren

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren) (2024)	10	9	9
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners) (2024)	2,4	4,0	4,3
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (per 1.000 inwoners) (2024)	3,9	5,5	5,7
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners) (2024)	1,5	1,2	1,2
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners) (2024)	0,5	2,0	2,2

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

1.4 Financieel overzicht

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Programma: 1 Inwoner en bestuur	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
0.1 - Bestuur	5.059 N	4.165 N	4.022 N	143 V	3.971 N	3.961 N	3.957 N
0.2 - Burgerzaken	1.892 N	2.097 N	2.218 N	121 N	2.218 N	2.218 N	2.218 N
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	790 N	963 N	611 N	353 V	598 N	598 N	598 N
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	3.903 N	4.206 N	4.315 N	109 N	4.413 N	4.526 N	4.688 N
1.2 - Openbare orde en veiligheid	1.850 N	2.072 N	2.225 N	153 N	2.203 N	2.200 N	2.199 N
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	1.342 N	1.399 N	1.294 N	105 V	1.219 N	1.125 N	1.130 N
Totaal lasten	14.836 N	14.902 N	14.685 N	217 V	14.622 N	14.628 N	14.789 N
Baten							
0.1 - Bestuur	36 V	50 V	-	50 N	-	-	-
0.2 - Burgerzaken	1.294 V	1.283 V	1.293 V	10 V	1.293 V	1.293 V	1.293 V
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	619 V	234 V	555 V	321 V	610 V	625 V	625 V
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	1 V	33 V	33 V	-	33 V	33 V	33 V
1.2 - Openbare orde en veiligheid	105 V	231 V	16 V	215 N	16 V	16 V	16 V
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	833 V	966 V	1.011 V	45 V	1.011 V	1.011 V	1.011 V
Totaal baten	2.887 V	2.797 V	2.909 V	111 V	2.963 V	2.978 V	2.978 V
Reserves							
0.10 - Storting reserves	48 N	48 N	18 N	30 V	48 N	48 N	48 N
0.10 - Onttrekking reserves	439 V	92 V	92 V	V	92 V	92 V	92 V
Totaal reserves	391 V	45 V	75 V	30 V	45 V	45 V	45 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	11.558 N	12.060 N	11.701 N	359 V	11.614 N	11.605 N	11.765 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma: 1 Inwoner en bestuur	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	12.060 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	14 N
diverse Bijstelling salarislasten	66 N
0.1 - Bestuur	92 V
0.2 - Burgerzaken	14 V
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	340 V
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	129 N
1.2 - Openbare orde en veiligheid	62 N
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	152 V
0.10 - Reserves	30 V
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	359 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	11.701 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 340 V

In 2025 is sprake van bijstelling van het aantal grondverkopen. De verwachting is niet dat in 2025 nog grondverkopen gaan plaatsvinden van substantiële omvang. De opbrengstraming is daarom in 2025 verlaagd (€ 306.000 V). In 2025 is incidenteel budget geraamd voor bijstelling snippergroen beleid. (€ 30.000V)

1.1 Crisisbeheersing en brandweer 129 N

Het verschil wordt grotendeels (€ 117.000 N) veroorzaakt doordat in 2026 de deelnemersbijdrage aan de Veiligheidsregio ten opzichte van 2025 als gevolg van de vaststelling van de Begroting 2026 van de Veiligheidsregio.

Vanuit de Kadernota 2026 is € 30.000 opgenomen voor onderhoud van brandweerkazernes. Dit betreft werkzaamheden die volgens het onderhoudsplan uitgevoerd moeten worden in het kader van groot onderhoud, maar geen onderdeel zijn van het jaarlijks beschikbare bedrag voor regulier onderhoud.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria 152 V

Het voordeel ontstaat door diverse kleine posten onder de € 100.000, waaronder meer leges begraafplaatsen (€ 45.000 V) en vanuit de Kadernota 2026 een bezuiniging in 2026 van € 75.000 in verband met het terugbrengen van kosten van het beheer en onderhoud van begraafplaatsen. In 2025 is er sprake van eenmalige meerkosten voor het schade herstel op begraafplaats 't Laantje (€ 25.000 V).

Programma 2. Altena Samenredzaam

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van Hunnik	Bestaanszekerheid
Wethouder Van Ooijen	Kansengelijkheid
Wethouder Sheikkarriem	Gezond leven

2.1 Beleid

Sociaal domein

Raadsopdracht Koers sociaal domein 2030

Altena staat, net als vele gemeenten in Nederland, voor fundamentele veranderingen in het sociaal domein. De samenleving verandert in hoog tempo: de medische mogelijkheden nemen toe, mensen leven langer en daarmee groeit de vraag naar zorg. Tegelijkertijd zien we dat het aantal beschikbare zorgprofessionals niet in hetzelfde tempo meegroeit. Daarnaast ervaren steeds meer inwoners financiële druk, worden we geconfronteerd met complexere opvoedproblemen, eenzaamheid etc. Kortom, op alle leefgebieden, de basispijlers van ieders leven, liggen er steeds meer uitdagingen. Deze maatschappelijke dynamiek vraagt om een hernieuwde visie en duidelijke politieke keuzes. Om deze keuzes te kunnen maken, heeft de gemeenteraad opdracht gegeven tot het opstellen van een koers sociaal domein 2030. Conform deze raadsopdracht staat oplevering van de koers gepland in kwartaal 1 van 2026.

Uitvoering landelijke akkoorden

Net als in eerdere jaren wordt er in 2026 een aanzienlijke inspanning van de gemeente gevraagd voor de uitvoering van een aantal landelijke akkoorden. Binnen de begrotingsprogramma's 2 en 3 wordt uitvoering gegeven aan de landelijke kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) (zie onder 'Gezond Leven'), de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (zie onder 'Kansengelijkheid'). Deels worden deze akkoorden regionaal uitgevoerd, bijvoorbeeld binnen de GGD-regio West-Brabant als het gaat om het IZA. Aandachtspunt voor 2026 is de implementatie van de onderdelen van het Transformatieplan mentale gezondheid, onderdeel van IZA. Hiervoor is, naast afstemming met de huisartsen, ook personele inzet nodig vanuit eigen medewerkers of het welzijnswerk. We gaan in Altena in 2026 verder met het in het klein oefenen met een Stevig Lokaal Team (SLT). We gaan verder met het verstevigen van de sociale basis, de zorg kleinschaliger maken, en verstevigen en toegang tot de juiste zorg voor inwoners verbeteren samen met verschillende lokale en regionale partijen. Allemaal activiteiten die vanuit landelijke akkoorden van gemeenten worden verwacht. Voor al deze activiteiten kunnen we deels gebruik maken van tijdelijke Rijksmiddelen. Daarnaast loopt financiering van verschillende onderdelen af. Dat geeft een uitdaging als het gaat om het doorzetten van activiteiten.

Prijsontwikkelingen

In 2026 is opnieuw sprake van sterk stijgende tarieven in de zorg en maatschappelijke dienstverlening. Dit komt doordat gemeenten verplicht zijn om hogere kosten, zoals stijgende lonen, mee te nemen in hun tarieven. Deze verplichting komt uit landelijke regels: de Algemene Maatregel van Bestuur reële prijzen Jeugd en WMO. We verwachten dat in 2026 de vraag naar deze hulp niet veel lager wordt dan in 2025. In de budgetten is geen extra geld beschikbaar. Dat betekent dat we op deze taakvelden rekening moeten houden met hogere kosten.

Bestaanszekerheid

Inwonersbudget

In 2025 heeft de derde editie van het inwonersbudget plaatsgevonden. Deze editie heeft wederom de thema's van de Maatschappelijke Agenda gebruikt als uitgangspunt voor de projecten. Naast de uitvoering van het inwonersbudget 2025 onderzoeken we ook hoe we vanaf 2026 het inwonersbudget kunnen bekostigen vanuit bestaande middelen. Hiervoor kijken we naast bestaande budgetten ook naar een uitbreiding van de thema's aansluitend bij de projecten van onze inwoners. De budgetten zijn verwerkt in de begroting en over het proces wordt u in 2026 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

Programma Bestaanszekerheid

In 2026 gaan we vanuit het programma Bestaanszekerheid verder met de doorontwikkeling van AlteNader. AlteNader is een belangrijke partner in de uitvoering van het programma Bestaanszekerheid. Daarnaast gaan we aan de slag met het inzetten van talentontwikkeling bij re-integratie en het in beeld brengen van onbenut arbeidspotentieel. Door ondernemers hierbij te betrekken verkleinen we de kloof tussen vacatures en werkzoekenden.

Participatiewet in Balans

De Participatiewet in Balans, met als doel de wet te vereenvoudigen en te verbeteren, zal naar verwachting op 1 januari 2026 in werking treden. De regels en procedures rondom bijstandsuitkeringen worden vereenvoudigd en gemeenten krijgen meer ruimte voor maatwerk. Hierdoor kunnen professionals beter inspelen op de persoonlijke situatie van mensen en hen effectiever helpen naar werk. De wet wordt de komende jaren herzien via 3 sporen. In 2026 gaan we verder aan de slag met spoor 1 (23 wijzigingen) en starten we de voorbereiding op spoor 2. Spoor 1 is als volgt gecategoriseerd: aanvraagprocedure, vaststellen recht op bijstand, stabiel en voldoende inkomen, begeleiding participatie & re-integratie en overig. Spoor 2 richt zich op de herziening van het stelsel op langere termijn. Spoor 3 is gericht op het blijvend investeren in vakkundigheid van professionals en management.

Toekomstbestendigheid Wmo

In de aanloop naar de nieuwe aanbesteding begeleiding staan we voor een aantal keuzes. Deze keuzes zullen vooral gaan over wat er nodig is om begeleiding toegankelijk te houden voor de mensen die het nodig hebben. De dagbesteding is daar onderdeel van. In het tweede kwartaal zal een plan van aanpak opgeleverd worden waarin is opgenomen welke stappen we daarvoor moeten zetten. Ook wordt daarin meegenomen wat we uit de kernen aan input hebben opgehaald. Daaruit zal ook blijken welke behoeften er zijn en welke mogelijkheden gezien worden om dit in te richten.

Daarnaast nemen we op welke mogelijkheden er gezien worden om de Huishoudelijke Hulp op een andere manier in te richten, meer kerngericht.

Aan de hand van de koers sociaal domein 2030 en het Volkshuisvestingsprogramma gaan we vormgeven aan de houdbaarheid van de ondersteuning en de mogelijkheden om wonen en zorg toekomstbestendig vorm te geven. Dit in samenspraak met onze woon-, zorg- en welzijnspartners.

Inburgering / programma opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen

Het programma 'Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen' stuurt op het realiseren van de wettelijke taakstellingen voor de opvang van vluchtelingen (asielzoekers en Oekraïners) en de huisvesting van statushouders.

In 2025 is de uitvoeringsrichtlijn inburgering opgesteld. Hierin wordt onder andere beschreven dat we statushouders niet alleen ondersteunen bij het leren van de Nederlandse taal, maar er meer focus wordt gelegd op participatie — via (vrijwilligers)werk, scholing of begeleiding naar een betaalde baan. Daarmee streven we naar duurzame arbeidsparticipatie en verkorten we de afhankelijkheid van een uitkering. Bovendien vergroot participatie het sociale netwerk van statushouders, leren ze de taal sneller en bevordert het hun zelfredzaamheid en zelfstandigheid. Het college neemt de morele verantwoordelijkheid en de wettelijke verplichting om asielzoekers op te vangen in Altena serieus. In 2026 kijken we naar duurzame oplossingen, waarin we verschillende (huisvestings)vraagstukken oppakken en die passen bij de draagkracht van onze gemeente.

Kansengelijkheid

Preventief jeugdbeleid

In 2026 worden de activiteiten uit het preventief jeugdbeleid voortgezet. Wij blijven inzetten op opvoedondersteuning en het versterken van het netwerk rondom de ouder/verzorger en het gezin. Daarnaast worden er bijeenkomsten georganiseerd die aansluiten bij de behoefte van de doelgroep. Ook zetten wij in op het vergroten van zichtbaarheid en bekendheid van het aanbod, zodat ouders en verzorgers de weg hiernaartoe beter weten te vinden.

Regionaal samenwerken aan de uitvoering van de Regiovisie Jeugd en programma Norm voor Opdrachtgeverschap

In 2026 gaan we nieuwe samenwerkingen aan met jeugdhulpaanbieders. Alle vormen van jeugdhulp worden opnieuw gecontracteerd op basis van de Regiovisie Jeugd. De nieuwe afspraken gaan in per 1 januari 2027. In 2025 is daarom in een bestuursopdracht prioriteit bepaald, en een bijbehorende programmabegroting vastgesteld in de vijf colleges in de jeugdhulpregio. Daarnaast is er een opdracht vastgesteld voor de samenwerking binnen WBO voor 2025-2030. Het regionale programma heeft drie hoofddoelen:

- Stabiele en kwalitatieve uitvoering van de lopende werkzaamheden tijdens de transformatie.
- Ondersteuning bij het inrichten, monitoren en evalueren van proof of concepts (pocs) met aanbevelingen voor verbetering.
- Transformatie van het jeugdhulplandschap in de regio WBO volgens de Regiovisie WBO, de Hervormingsagenda Jeugd en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

De jeugdhulpregio WBO werkt aan een nieuwe gemeenschappelijke regeling (GR). Hierin leggen de gemeenten vast wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft. In 2025 hebben we de planning aangepast en de gemeenteraad geïnformeerd. In 2026 gaan we verder met de voorbereiding van de GR, zodat deze in 2027 of 2028 kan starten.

Experimenten met een stevig lokaal team voor jeugd

2026 is het tweede en laatste jaar van de poc met het stevig lokaal team (SLT) voor opgroei- en opvoedondersteuning. Hierin proberen we samen met jeugdhulpaanbieders, partijen in de sociale basis en de gemeente in de praktijk uit hoe we inwoners sneller de best passende hulp kunnen geven bij opgroei- en opvoedproblemen. In het eerste kwartaal van 2026 evalueren we de resultaten van 2025. De lessen die daaruit komen, passen we meteen toe in de praktijk én nemen we mee in de afspraken met een nieuwe contractpartner vanaf 2027. Door in de poc in te zetten op lichte hulp en ondersteuning in een vrij toegankelijke vorm (algemene voorziening), is de verwachting dat het aantal individuele voorzieningen voor lichte specialistische jeugdhulp met een beschikking zal dalen. Er is daarom geen extra budget opgenomen voor de poc, maar enkel budget verplaatst. De verwachting is dat dit in 2027 kan overgaan in nieuwe inkoopafspraken, met 2026 als overgangsjaar. Met de poc sluiten we aan bij het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Dit doen we door ook de aandacht voor veiligheid binnen het huishouden mee te nemen.

Aanpak Terugdringen Wachttijden jeugdhulp

In 2025 hebben we een plan van aanpak Terugdringen wachttijden Jeugdhulp vastgesteld. Gemeente Altena wil de dienstverlening aan jeugdigen en hun ouders met een hulpvraag optimaliseren en de wachttijden verminderen. In vervolg op de tussentijdse evaluatie van eind 2025 evalueren we 2026 de complete aanpak.

Gezond leven

Programma Vitaliteit

Onze ambitie is om in de regio het toonbeeld te zijn op het gebied van vitaliteit. We streven ernaar om een plattelandsgemeente, waar mensen gezond en gelukkig oud kunnen worden. Het Programma Vitaliteit richt zich op het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners door een gezonde leefstijl en omgeving te stimuleren. Het programma bestaat uit drie onderdelen: Vitaal Leven, Vitaal Platteland, en Vitale Organisatie.

Binnen de programmalijn Vitaal Leven voeren we het GALA, het beleidskader Vitaal Leven en het Sportakkoord uit. Het GALA zit verweven in het programma in de programmalijn Vitaal Leven. Vanwege de afloop van de SPUK GALA-middelen na 2026, zal er in dit jaar worden gewerkt aan de borging van diverse onderdelen van het GALA. Het GALA gaf de gemeente ruimte om te experimenteren met verschillende aanpakken en activiteiten. Nu wordt langzaam duidelijk welke onderdelen of interventies uit het GALA de meeste impact hebben. Deze willen we dan ook graag doorzetten als onderdeel van regulier beleid. We kijken daarbij naar de inzet en het maatschappelijk effect van bijvoorbeeld de ketenaanpakken, maar ook de aanpak 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Hierbij wordt ingezet op interventies die bijdragen aan preventie met impact en uiteindelijk onderdeel kunnen worden van de koers sociaal domein 2030. Op die manier zetten we

effectief in op de gezondheid van onze inwoners en draagt onze inzet bij aan de houdbaarheid van het sociaal domein.

Verder zal vanaf 2026 vorm worden gegeven aan de aanpak suïcidepreventie in onze gemeente. Om onze middelen efficiënt te gebruiken, sluiten we aan bij de ontwikkelingen in de regio. In 2025 werd veelvuldig met de andere gemeenten uit West-Brabant opgetrokken, onder leiding van de GGD, om te komen tot een (regionaal) actieplan suïcidepreventie. Deze aanpak vertalen we in 2026 naar onze lokale situatie, waarbij we zoveel mogelijk de link proberen te leggen met de inzet op mentale gezondheid en andere aanpakken die het mentale welzijn verbeteren.

Binnen de programmalijn Vitaal Platteland richten we ons op het creëren van een gezonde fysieke leefomgeving die vitaliteit stimuleert. In de Omgevingsvisie Altena 2040 vormt dat ook een van de lange termijndoelen. In 2026 wordt verder vormgegeven aan de vitaliteitscentra, die fungeren als ontmoetingsplaats waar mensen kunnen leren, beleven en groeien op weg naar een gezonder leven. Met de Regiodeal Brede Welvaart is er budget beschikbaar om de ontwikkeling van deze centra verder op te starten voor 2025 en daarna. De Regio Deal betreft een cofinanciering vanuit het Rijk om de brede welvaart van de Regio West-Brabant te versnellen en te versterken via diverse projecten. De rol van adviseur gezonde en fysieke leefomgeving wordt geborgd in de beleidscyclus, uitvoering en organisatie.

2.2 Doelenbomen Altena Samenredzaam

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Sociaal domein		
We werken informatie-gestuurd. We monitoren en evalueren op basis van data de impact van ons beleid en hebben daarbij een passend instrument waarmee zowel de raad als de gemeentelijke organisatie kunnen sturen binnen het sociaal domein.	• We leveren frequente rapportages op aan de stakeholders, zodat er bij het constateren van afwijkingen en bijzonderheden kan worden besloten aan welke knoppen gedraaid moet worden. • We leveren een scherpe analyse die niet eenmalig is, maar een continue activiteit. • We intensiveren ons partnerschap met regiogemeenten, externe verwijzers zoals artsen en jeugdbeschermers, en zorgaanbieders.	Q1 + Q2 2026
Door middel van een inwonersbudget (vervolgtraject Maatschappelijke Agenda) willen we de samenwerking tussen de inwoners en de gemeente versterken. Dit experiment omtrent burgerparticipatie gaat om vertrouwen, eigenaarschap, regie, gelijkwaardigheid en transparantie.	• We gaan het inwonersbudget doorontwikkelen naar een burgerbegroting door te werken met bestaande budgetten uit de begroting. • We verbreden de thema's van het inwonersbudget zodat dit nog beter aansluit bij de wens van de inwoners.	Q3 + Q4 2026
Bestaanszekerheid		
We proberen financiële problemen bij onze inwoners te voorkomen. We pakken schuldenproblematiek vroegtijdig aan en we voorkomen dat een inwoner terugvalt en opnieuw schulden maakt.	• We verbeteren de toeleiding van inwoners naar passende ondersteuning, we zetten activiteiten op om financiële vaardigheden van inwoners te ontwikkelen en zetten in op interne (afdelingen gemeente) en externe (partijen) signalering van financiële problemen. • We ontwikkelen Vroeg Eropaf verder door en we verbeteren de ketensamenwerking en de monitoring van casussen. • We zetten in op het verbeteren van financiële vaardigheden van inwoners tijdens een hulpverleningstraject en bieden goede nazorg.	Q2 - Q4 2026
Zoveel mogelijk inwoners doen mee in de samenleving en doen dit bij voorkeur via betaald werk. We ondersteunen onze inwoners bij het vinden en behouden van betaald werk.	• We geven uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst tussen MidZuid en de gemeente Altena. • We zetten meer in de op begeleiding en bemiddeling van het onbenut arbeidspotentieel van inwoners die vallen onder de Wet Banenafpraak (inclusief beschut werk) en statushouders.	Q1 – Q3 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	• We sluiten meer aan bij de samenwerking in de arbeidsmarktregio West-Brabant waar de gemeente Altena toe behoort. • Met de vier Dongemond-gemeenten werken we verder aan de doorontwikkeling van MidZuid en vervolgen we het proces over de toekomst van MidZuid en passende huisvesting.	
We bereiken een groter deel van de inwoners die gebruik mogen maken van minimaregelingen.	• We sluiten zoveel mogelijk aan bij het welzijnswerk. Deze inzet loopt gelijk op en wordt afgestemd met de ontmoetingsplekken Sociale basis, waarbij we de personele en financiële inzet zo effectief mogelijk inzetten. Hierbij zal ook aandacht zijn voor het aansluiten bij bestaande activiteiten in de kern. Ondersteuning vanuit de GGZ en ervaringsdeskundigen wordt meegenomen. • Vernieuwd minimabeleid wordt voorbereid voor vaststelling in 2026.	Q1 – Q3 2026
We maken de Wmo toekomstbestendig	• We gaan verder met zoeken naar innovatieve oplossingen (zowel inhoudelijk als financieel) in de Wmo; meer algemene en collectieve voorzieningen (zoals een scootmobiel- en/of rolstoelpool, niet-geïndiceerde dagbesteding in de kernen). • We zijn gestart met een scootmobielpool (deel-scootmobiel) bij een tweetal wooncomplexen. Op basis van de evaluatie beoordelen we in 2026 of het verder uitrollen gewenst is. • We gaan starten met een pilot Reablement bij aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. Reablement zorgt ervoor dat ouderen taken weer zelfstandig kunnen uitvoeren m.b.v. ergotherapeuten, waardoor de inzet van zorg minder of niet nodig is. • We gaan een plan van aanpak maken voor de niet-geïndiceerde voorzieningen (Huishoudelijke Ondersteuning en dagbesteding) in de kernen. Met als doel dat de voorzieningen laagdrempelig zijn en de regie meer bij de kernen/inwoners zelf komt te liggen. Het plan van aanpak wordt in Q2 opgeleverd.	Q1 – Q4 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	We zijn gestart met de inkoop van begeleiding vanuit de Wmo. Onderdeel hiervan is beoordelen welke vormen van begeleiding meegaan in de inkoop en welke vormen op een andere manier ingevuld kunnen worden. Hierbij zal het vooral gaan over de dagbesteding en hoe we die laagdrempeliger en dicht bij de inwoners kunnen organiseren (niet-geïndiceerde dagbesteding).	
We willen een bijdrage leveren aan het humane probleem rondom vluchtelingen opvang in Nederland en ons sterk maken voor iedereen die onze steun nodig heeft, ongeacht afkomst of verblijfsstatus.	- We besluiten over locatie(s) voor asielopvang. - We bieden intensieve begeleiding aan nieuwkomers na huisvesting in onze samenleving samen met woningbouwcorporaties en contractpartners	Q 3 + Q4 2026 Doorlopend 2026
We streven naar een inclusieve samenleving waarin men respect heeft voor elkaar, waarin iedereen mee kan doen en waarin niemand aan de zijlijn staat. In een inclusieve samenleving is er sprake van gelijkwaardigheid en heeft iedereen dezelfde rechten om zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als men rekening met elkaar houdt en geen drempels opwerpt voor de ander om mee te kunnen doen.	- We gaan verder met de uitvoering van het actieplan 2025-2026. - We actualiseren het actieplan samen met ervaringsdeskundigen, organisaties en inwoners voor 2027 – 2028.	Q1 – Q3 2026
Kansengelijkheid		
Jeugdigen in Altena groeien zo gezond, kansrijk en zo gewoon mogelijk op.	We borgen de initiatieven en acties uit het preventief jeugdbeleid in de samenleving. De komende twee jaar ligt de focus op: <i>Mentale weerbaarheid.</i> We zetten in op het bieden van kortdurende hulpverlening. De consulent kortdurende ondersteuning biedt vrij toegankelijke kortdurende ondersteuning in de vorm van een aantal gesprekken aan jongeren en / of ouders die een hulpvraag hebben. <i>Opvoedondersteuning.</i> We nemen deel aan de landelijke campagne Kansrijke Start. We vormen een lokale coalitie rondom het thema Kansrijke Start. We investeren in de preventieve interventies Voorzorg en Stevig Ouderschap, trajecten die zorg biedt aan kwetsbare (toekomstige) ouders met een minder makkelijke start. We continueren de pilot Buurtgezinnen, een preventieve interventie waarin hulpgezinnen gekoppeld worden aan steungezinnen.	Q1 – Q4 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	<i>Vrijtijdsbesteding.</i> We zetten ons in voor het creëren van ontmoetingspunten voor jongeren. Er zijn twee extra mobiele jongerenontmoetingsplekken aangeschaft. Er wordt gewerkt aan het plaatsen van beide units, zodat hier in 2026 gebruik van gemaakt kan worden. Daarnaast worden elk jaar door het jongerenwerk activiteiten georganiseerd voor verschillende doelgroepen waarin ontmoeting en talentontwikkeling centraal staan.	
Jeugdigen in Altena krijgen de juiste en beste hulp, zo dichtbij mogelijk.	De komende jaren implementeren we op basis van de vastgestelde regiovisie op jeugdhulp in WBO, de inkoopstrategie 2027, de landelijke Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd en de Hervormingsagenda Jeugd. Daarvoor gaan we het volgende doen: - We voeren samen met onze regiogemeenten 8 verwervingstrajecten uit; Stevig Lokaal Team, Specialistische en locatiegebonden jeugdhulp, Zorg in het onderwijs, Behandeling met verblijf & crisiszorg, Wonen met begeleiding, JeugdzorgPlus, Jeugdbescherming & Jeugdreclassering. - De verwervingstrajecten sluiten we voor de zomer af. Zo hebben onze maatschappelijke partners en onze eigen organisatie zes maanden de tijd om voor te bereiden op de nieuwe situatie. Dit is een afspraak uit de Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd. - We bereiden ons voor op het stichten van een gemeenschappelijke regeling, waarin we als regio samen de jeugdzorg zorgvuldig organiseren en professionaliseren. - In de poc gaan we door met experimenteren met een SLT: een intensievere manier van samenwerken tussen de sociale basis, gemeentelijk sociaal domein en de jeugdhulpaanbieders, zodat meer ondersteuning dichtbij huis en preventief geboden kan worden. We stimuleren uitbreiding van de poc in 2026 met een derde dorpskern. En we stimuleren om meer ondersteuning in collectieve vorm aan te bieden, zoals een cursus 'hoe om te gaan met een scheiding'. - We onderzoeken waar de landelijke Hervormingsagenda Jeugd vraagt om nieuw of aangepast beleid in Altena, en leggen als dat nodig is beleidsvoorstellen voor.	Q1-Q2 2026 Q2-Q3 2026 Nader te bepalen 2026 Nader te bepalen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Actieve bijdrage aan Jeugdhulpregio WBO conform regiovisie en strategieplan	• We leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van de regionale ontwikkelopgaven. Door dit zo veel mogelijk met eigen personeel te doen houden we kennis en kunde in huis, en borgen we de belangen van Altena in de regio.	Doorlopen in 2026
Gezond leven		
We streven ernaar het toonbeeld te zijn van een vitale plattelandsgemeente met gezonde en gelukkige inwoners. Iedere inwoner moet de kans krijgen om gezond en gelukkig oud te worden, waarbij zij zelf de regie hebben over hun fysieke, mentale en sociale uitdagingen. Om dit te realiseren richten we ons op een gezond lichaam, gezonde geest en een gezonde leefomgeving. Als gemeente willen we zelf het goede voorbeeld geven op het gebied van vitaliteit. Dit doen we door gezonde keuzes te integreren in ons beleid en onze werkwijze, en door onze eigen medewerkers te stimuleren om actief en gezond te leven. Het programma Vitaliteit heeft vijf strategische doelen: 1. Gezondheid staat centraal in onze fysieke en sociale leefomgeving 2. We zetten in op het versterken van de sociale basis 3. We zetten in op preventie en gezonde leefstijl 4. We stimuleren jong en oud om meer te sporten en te bewegen 5. We staan samen voor een vitale plattelandsgemeente	• We geven uitvoering aan het GALA en het beleidskader en uitvoeringsplan Vitaal Leven. • We geven uitvoering aan het sportakkoord • We werken aan preventie van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren door middel van de OKO-aanpak. • We geven uitvoering aan het plan van aanpak Vitale Jeugd (Jongeren op Gezond Gewicht, JOGG) • We geven uitvoering aan het meerjarenplan dementie 2024-2026. • We geven uitvoering aan de 5 ketenaanpakken zoals genoemd in het GALA: Kansrijke Start, Valpreventie, Welzijn op Recept, Kind naar Gezonder Gewicht, Gecombineerde Leefstijlinterventie (voor volwassenen) • We geven uitvoering aan projecten en initiatieven die bijdragen aan het verbeteren van de vitaliteit van onze inwoners, waaronder preventieve interventies gericht op mentale gezondheid, terugdringen van middelengebruik/alcohol, rookvrije generatie en het bevorderen van een gezonde leefstijl (waaronder gezonde voeding). • We versterken en verbreden bestaande ontmoetingsplekken voor meerdere doelgroepen, met als doel inwoners laagdrempelig te verbinden en te stimuleren tot een gezonder leven. • We besteden aandacht aan mentale gezondheid van de jeugd. Hierbij betrekken we maatschappelijke partners, waaronder de scholen. • Daarnaast ondersteunen we kwetsbare inwoners met en zonder GGZ-problematiek, o.a. vanuit de Hartenbrigade, het KIEM-uur en het Buurtplein. • Samen met netwerkpartners en de gemeenschap initiëren we projecten rondom dementie, zoals Wegwijspaden en informatiebijeenkomsten.	Q 1 – Q4 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	• We breiden het aanbod op het digitaal platform (Actief in Altena) verder uit. • We zetten in op versterking van onze voorzieningen door samen te werken aan een netwerk van vitaliteitscentra. Specifiek zetten we in op de verdere ontwikkeling van twee vitaliteitscentra, gekoppeld aan de Regio Deal 'Brede Welvaart'. Daarnaast werken we aan de implementatie van gezondheidsbeleid binnen het instrumentarium van de Omgevingswet. We stellen een gezonde leefomgeving meer centraal in gebiedsontwikkeling en uitvoerende projecten en processen. Ook zetten we in op het versterken van een gezonde leefomgeving door te investeren in groene ontmoetingsplekken. • We geven uitvoering aan de Vitale Organisatie.	

2.3 Beleidsindicatoren

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Banen (per 1.000 inwoners van 15-74 jaar) (2023)	614,4	799,4	836,6
Jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter (2023)	1	1	1
Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin (%) (2023)	3	5	6
Werkloze jongeren 16-22 jaar (%) (2023)	1	2	2
Netto arbeidsparticipatie (2024)	76,3	73,2	73,2
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners) (2024)	151,0	302,7	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar) (2024)	148,0	202,6	203,1

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (2024)	13,3	13,8	13,7
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (2024)	0,9	1,1	1,0
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) (2024)	0,2	0,4	0,4
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners) (2024)	640	733	720

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

2.4 Financieel overzicht

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Programma: 2 Altena samenredzaam	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	11.468 N	11.969 N	9.875 N	2.094 V	8.804 N	8.835 N	8.580 N
6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.254 N	-	-	-	-	-	-
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	1.421 N	1.080 N	341 V	1.080 N	1.080 N	1.080 N
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	265 N	265 N	-	195 N	195 N	195 N
6.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	1.088 N	344 N	744 V	344 N	344 N	344 N
6.3 - Inkomensregelingen	15.252 N	15.767 N	15.711 N	56 V	15.722 N	15.627 N	15.631 N
6.4 - WSW en beschut werk	4.144 N	4.154 N	4.080 N	74 V	4.028 N	4.039 N	3.872 N
6.5 - Arbeidsparticipatie	1.861 N	2.077 N	2.134 N	57 N	2.177 N	2.100 N	2.131 N
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.008 N	-	-	-	-	-	-
6.60 - Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-	1.816 N	1.756 N	60 V	1.776 N	1.796 N	1.796 N
6.71a - Huishoudelijke hulp (WMO)	5.931 N	-	-	-	-	-	-
6.71b - Begeleiding (WMO)	5.064 N	-	-	-	-	-	-
6.71c - Dagbesteding (WMO)	212 N	-	-	-	-	-	-
6.71d - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	217 N	-	-	-	-	-	-
6.711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	-	5.821 N	5.674 N	147 V	5.677 N	5.109 N	4.988 N
6.712 - Begeleiding (Wmo)	-	4.825 N	4.600 N	225 V	4.550 N	4.550 N	4.550 N
6.713 - Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.72a - Jeugdzorg begeleiding	2.621 N	-	-	-	-	-	-
6.72b - Jeugdzorg behandeling	2.432 N	-	-	-	-	-	-
6.72c - Jeugdzorg dagbesteding	2.207 N	-	-	-	-	-	-
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	99 N	-	-	-	-	-	-
6.73a - Pleegzorg	710 N	-	-	-	-	-	-
6.73b - Gezinsgericht	701 N	-	-	-	-	-	-
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	1.746 N	-	-	-	-	-	-
6.74a - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	3.781 N	-	-	-	-	-	-
6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.766 N	-	-	-	-	-	-
6.74c - Gesloten plaatsing	728 N	-	-	-	-	-	-
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-	-	-	-	-	-
6.752 - Jeugdhulp ambulant regionaal	-	10.801 N	10.669 N	132 V	11.072 N	10.484 N	10.378 N
6.753 - Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-	-
6.761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-	-
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	3.650 N	4.125 N	474 N	4.052 N	3.966 N	3.966 N
6.763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	1.420 N	1.239 N	181 V	1.239 N	1.239 N	1.239 N
6.791 - PGB Wmo	-	382 N	422 N	40 N	422 N	422 N	422 N
6.792 - PGB Jeugd	-	275 N	275 N	-	375 N	375 N	375 N
6.81a - Beschermd wonen (WMO)	943 V	-	-	-	-	-	-
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-	-	-	-	-
6.811 - Beschermd wonen (Wmo)	-	12 N	12 N	-	12 N	12 N	12 N
6.812 - Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-	-
6.82a - Jeugdbescherming	666 N	-	-	-	-	-	-
6.82b - Jeugdreclassering	186 N	-	-	-	-	-	-
6.821 - Jeugdbescherming	-	711 N	662 N	49 V	662 N	662 N	662 N
6.822 - Jeugdreclassering	-	187 N	89 N	97 V	89 N	89 N	89 N
6.91 - Coördinatie en beleid Wmo	-	1.971 N	2.410 N	439 N	2.410 N	2.410 N	2.410 N
6.92 - Coördinatie en beleid Jeugd	-	3.236 N	2.716 N	520 V	2.370 N	2.370 N	2.370 N
7.1 - Volksgezondheid	3.495 N	4.136 N	4.132 N	5 V	3.860 N	3.976 N	4.026 N
Totaal lasten	69.606 N	75.984 N	72.269 N	3.715 V	70.917 N	69.680 N	69.116 N

Programma: 2 Altena samenredzaam	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	8.496 V	7.475 V	2.717 V	4.757 N	2.282 V	2.289 V	2.289 V
6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	97 V	-	-	-	-	-	-
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-	-	-	-	-	-
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-	-	-	-	-	-
6.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-	-	-	-	-	-
6.3 - Inkomensregelingen	11.863 V	12.307 V	12.106 V	201 N	12.106 V	12.106 V	12.106 V
6.4 - WSW en beschut werk	-	-	-	-	-	-	-
6.5 - Arbeidsparticipatie	-	78 V	3 V	75 N	-	-	-
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	428 V	-	-	-	-	-	-
6.60 - Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-	22 V	22 V	-	22 V	22 V	22 V
6.71a - Huishoudelijke hulp (WMO)	22 V	-	-	-	-	-	-
6.71b - Begeleiding (WMO)	71 V	-	-	-	-	-	-
6.71c - Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-	-	-	-
6.71d - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-	-	-	-	-
6.711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.712 - Begeleiding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.713 - Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.714 - Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.72a - Jeugdzorg begeleiding	-	-	-	-	-	-	-
6.72b - Jeugdzorg behandeling	-	-	-	-	-	-	-
6.72c - Jeugdzorg dagbesteding	-	-	-	-	-	-	-
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-
6.73a - Pleegzorg	-	-	-	-	-	-	-
6.73b - Gezinsgericht	-	-	-	-	-	-	-
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-
6.74a - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-
6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-	-	-	-
6.74c - Gesloten plaatsing	-	-	-	-	-	-	-
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-	-	-	-	-	-
6.752 - Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-	-	-	-	720 V	744 V
6.753 - Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-	-
6.761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-	-
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	-	-	-	-	-
6.763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-	-
6.791 - PGB Wmo	-	430 V	179 V	251 N	959 V	959 V	959 V
6.792 - PGB Jeugd	-	-	-	-	-	-	-
6.81a - Beschermd wonen (WMO)	-	-	-	-	-	-	-
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-	-	-	-	-
6.811 - Beschermd wonen (Wmo)	-	996 V	500 V	496 N	500 V	500 V	500 V
6.812 - Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-	-
6.82a - Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-
6.82b - Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-
6.821 - Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-
6.822 - Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-
6.91 - Coördinatie en beleid Wmo	-	86 V	86 V	-	86 V	86 V	86 V
6.92 - Coördinatie en beleid Jeugd	-	-	-	-	-	-	-
7.1 - Volksgezondheid	333 V	607 V	372 V	235 N	95 V	90 V	V
Totaal baten	21.308 V	22.000 V	15.985 V	6.015 N	16.050 V	16.771 V	16.706 V
Reserves							
0.10 - Storting reserves	403 N	571 N	403 N	168 V	403 N	403 N	403 N
0.10 - Onttrekking reserves	1.207 V	1.194 V	1.600 V	406 V	1.542 V	1.015 V	529 V
Totaal reserves	804 V	623 V	1.197 V	574 V	1.139 V	612 V	126 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	47.493 N	53.361 N	55.086 N	1.725 N	53.728 N	52.296 N	52.284 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma: 2 Altena samenredzaam	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	53.361 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	12 N
diverse Bijstelling salarislasten	329 N
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.832 N
6.21 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	341 V
6.22 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-
6.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-
6.3 - Inkomensregelingen	64 V
6.4 - WSW en beschut werk	63 V
6.5 - Arbeidsparticipatie	27 N
6.60 - Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	60 V
6.711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	147 V
6.712 - Begeleiding (Wmo)	225 V
6.751 - Jeugdhulp ambulante lokaal	-
6.752 - Jeugdhulp ambulante regionaal	132 V
6.753 - Jeugdhulp ambulante landelijk	-
6.761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal	-
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	474 N
6.763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	181 V
6.791 - PGB Wmo	291 N
6.792 - PGB Jeugd	-
6.811 - Beschermd wonen (Wmo)	496 N
6.812 - Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	-
6.821 - Jeugdbescherming	49 V
6.822 - Jeugdreclassering	97 V
6.91 - Coördinatie en beleid Wmo	-
6.92 - Coördinatie en beleid Jeugd	7 N
7.1 - Volksgezondheid	191 N
0.10 - Reserves	574 V
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	1.725 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	55.086 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

Diverse Bijstelling salarislasten 329 N

Het verschil 2026 ten opzichte van 2025 op de (doorbelasting van de) salarissen komt onder andere door de Cao-gevolgen die voor een mutatie zorgen in 2026 t.o.v. de oorspronkelijke doorbelasting van de salarissen in 2025 waarin deze niet zat. Daarnaast heeft de jaarlijkse actualisatie plaatsgevonden, waardoor er verschuivingen tussen programma's en de balans hebben plaatsgevonden.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie **1.832 N**

Voor het onderdeel Opvang Oekraïne is sprake van een nadeel van € 1.500.000 in 2026 ten opzichte van 2025. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2026 geen uitgaven en inkomsten voor de opvang Oekraïne geraamd zijn omdat onder andere het normbedrag voor 2026 nog niet bekend is.

Tot 2026 was er vanuit GALA dekking voor de uitvoering door Surplus van de armoedeagenda en voor het welzijnswerk. Voor de continuering van deze taken is in 2026 een subsidiebijdrage aan Surplus van € 200.000 geraamd.

Vanaf 2026 is op grond van de Kadernota 2026 voor welzijnsaccommodaties € 150.000 extra opgenomen ten behoeve van uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan.

6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO **341 V**

In 2025 is een eenmalige bijdrage van € 329.000 aan de gemeenschappelijke regeling Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) verstrekt voor de verbouwing van de locatie van de Safegroup waar opvang in het kader van geweld in afhankelijkheidsrelaties plaatsvindt.

6.711 Huishoudelijke ondersteuning hulp (WMO) **147 V**

Voor de huishoudelijke ondersteuning is op basis van de Kadernota 2026 een ombuigingsaankstelling te realiseren die € 150.000 hoger is dan de taakstelling in 2025.

6.712 Begeleiding (WMO) **225 V**

In 2025 zijn de aantallen begeleiding licht toegenomen. Verwacht wordt dat deze stijging niet in 2026 doorzet.

6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal **132 V**

6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal **474 N**

6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk **181 V**

De taakvelden 6.752, 6.762 en 6.763 dienen in samenhang te worden gezien. De budgetten voor niet- vrij toegankelijke jeugdhulp zijn in 2025 anders over deze taakvelden zijn verdeeld dan in 2026. Per saldo leidt dit verschil in verdeling niet tot een afwijking tussen 2025 en 2026.

In totaal is op deze taakvelden sprake van een verschil tussen 2025 en 2026 van € 161.000 nadelig. Het resterende nadeel van € 161.000 wordt veroorzaakt doordat in 2025 een incidentele opbrengst is ontvangen van € 165.000 voor terugvordering van kosten vanwege door de regio WBO uitgevoerde kwaliteitsonderzoeken.

6.791 PGB Wmo **291 N**

In 2026 worden minder ontvangsten uit de eigen bijdrage geraamd dan in 2025.

6.811 Beschermd Wonen (Wmo) **496 N**

In 2025 zijn de cliëntaantallen afgenomen. De ontvangen rijks gelden: integratie uitkering beschermd wonen zijn wel volledig ontvangen waardoor een positief exploitatiesaldo is ontstaan in 2025. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met verschuiving van cliënten beschermd wonen naar ambulante begeleiding.

7.1 Volksgezondheid

191 N

De basisbijdrage aan de GGD is in 2026 nagenoeg gelijk aan die van 2025. Met ingang van 2026 wordt voor de uitvoering van inspecties op kinderopvanglocaties een aanvullende bijdrage aan de GGD verstrekt. Daardoor ontstaat op dit taakveld een nadeel van € 128.000.

In 2025 is het budget voor dementie eenmalig met € 69.000 verlaagd vanwege de verwachting dat het onderliggende bestedingsplan niet volledig wordt gerealiseerd. Dit levert in de raming van 2026 ten opzichte van 2025 een hogere kostenraming op van hetzelfde bedrag.

In 2025 is een deel van onze eigen begrote kosten ondergebracht onder de GALA-middelen.

Voor 2026 moet dit nog gezien worden. Hierdoor ontstaat vooralsnog in de raming een nadelig verschil van € 67.000.

Het budget voor Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) is in 2025 eenmalig met € 55.000 verlaagd omdat de verwachting is dat het onderliggende bestedingsplan niet volledig wordt gerealiseerd. Dit levert voor 2026 ten opzichte van 2025 een hogere kostenraming op van hetzelfde bedrag.

Voor de programmalijn Vitaal platteland binnen het programma Vitaliteit heeft vanuit 2024 een budgetoverheveling naar 2025 plaatsgevonden wat heeft geleid tot een hogere raming in 2025. Daarnaast is een klein deel van de budgetten eenmalig in 2025 verlaagd omdat uitvoering van de plannen doorschuift naar latere jaren. Per saldo levert dit in 2026 ten opzichte van 2025 een voordeel op van € 44.000.

0.10 Reserves

574 V

Voor het sociaal domein geldt dat op het gebied van digitalisering, procesverbetering en managementinformatie verdere doorontwikkeling gewenst is. Hiervoor is in de Kadernota 2026 een bedrag opgenomen van € 400.000 in 2026 en 2027. Vanwege het tijdelijke karakter vindt dekking uit de Algemene reserve plaats. Dit levert ten opzichte van 2025 een voordeel op van € 400.000

Om ervoor te zorgen dat binnen het sociaal domein het lokale stelsel blijft aansluiten bij de toekomstige uitdagingen wordt een Koers sociaal domein opgesteld. In de Kadernota 2026 is hiervoor voor 2026 een bedrag opgenomen van € 125.000 voor formatie. Vanwege de tijdelijkheid vindt dekking plaats uit de Algemene reserve.

Programma 3. Veelzijdig Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van Ooijen	Kansengelijkheid
Wethouder Sheikkariem	Gezond leven
Wethouder Van Ooijen	Visie op Werken in Altena 2023 -2026
Wethouder Van Hunnik	Natuur, landschap en water en Gebiedsgerichte Aanpak groenblauw (NPLG)
Wethouder Schipper	Gebiedsgerichte aanpak groenblauw (NPLG), waaronder agrarische sector
Wethouder Tanis	Bedrijventerreinen
Wethouder Tanis	Maritiem
Wethouder Van Hunnik	Cultuur en cultuurhistorie*
Wethouder Schipper	Recreatie en toerisme
Wethouder Sheikkariem	Strategisch accommodatie-/ vastgoedbeleid

* *Burgemeester Lichtenberg: oorlogsmuseum*

3.1 Beleid

Kansengelijkheid

Integraal huisvestingsplan Onderwijs

Rond de zomer van 2026 zullen het Hart van Almkerk, de brede school Genderen en de brede school Wijk en Aalburg opgeleverd worden. Eind 2026 wordt gestart met de realisatie van de nieuwbouw van de Oranje Nassauschool in Veen en de uitbreiding van basisschool Het Baken in Werkendam. Daarnaast zullen de volgende projecten in 2026 naar verwachting opgestart worden: uitbreiding van De Morgenster in Sleeuwijk, nieuwbouw van de Eben Haezer in Woudrichem en (ver)nieuwbouw van De Halm in Almkerk. Voor uitbreiding van De Hoeksteen in Wijk en Aalburg wachten we eerst de businesscase af.

Uitstellen uitvoeringsprogramma IHP 5 jaar

Door het uitvoeringsprogramma in het kader van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs vanaf 2030 niet 3 jaar maar 5 jaar uit te stellen wordt met ingang van 2026 een besparing gerealiseerd.

Onderwijskansenbeleid

Ook in 2026 wordt er uitvoering gegeven aan de acties uit het Onderwijskansenbeleid. Samen met Jeugdgezondheidszorg en de kinderopvang verbeteren we het bereik van het VE-aanbod via een centrale werkwijze, uniforme formulieren, de Peutermonitor en een casuïstiekoverleg 0-5 jaar. We hebben de focus op taal en zetten in op het aanbod Boekstart, VoorleesExpres en Bibliotheek op

school. Via de Taalklas krijgen leerlingen die de Nederlandse taal nog niet beheersen intensief taalonderwijs.

Wet van school naar duurzaam werk

Per 1 januari 2026 treedt de Wet van school naar duurzaam werk in werking. De wet versterkt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarnaast bevordert het duurzame inzetbaarheid via praktijkgerichte leertrajecten, samenwerking tussen onderwijs en werkgevers en structurele ondersteuning bij (om)scholing. De doelgroep wordt uitgebreid naar jongeren tot 27 jaar (was 23 jaar) zonder startkwalificatie of met risico op uitval.

Gezond leven

Buursportcoaches

In 2026 zetten we de laatste stap in de afbouwregeling voor buurtsportcoaches in het bewegingsonderwijs. Slechts enkele scholen maken nog gebruik van deze inzet; het merendeel van de uren komt vrij. Het vrijvallen van deze uren biedt kansen om de inzet te herpositioneren binnen het programma Vitaal Leven en het bredere gezondheidsbeleid.

Sportakkoord

Het Sportakkoord blijft een belangrijke pijler voor het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving. Het participatieplatform 'Aan de Slag' is een goed middel om actief ideeën en initiatieven op te halen die passen binnen de ambities van het Sportakkoord. Dit geeft ons de mogelijkheid om op efficiëntere en meer transparante manier initiatieven te ondersteunen. Bovendien helpt het platform om inwoners te inspireren. Gehonoreerde initiatieven zijn dan namelijk zichtbaar en kunnen uitnodigen om extra ideeën aan te leveren.

Actief in Altena

Het platform 'Actief in Altena' is inmiddels operationeel en vormt een belangrijke schakel tussen aanbieders en inwoners. In 2025 werd aandacht besteed aan het werven van organisaties. Zij kunnen zich op dit platform aanmelden als aanbieder en daar activiteiten op plaatsen. Een volgende stap is om inwoners van alle leeftijden te activeren om mee te doen aan de activiteiten op dit platform.

Sportvelden

In 2023 werd de meerjaren investeringsplanning (MIP) sportvelden vastgesteld. Jaarlijks komen daar projecten uit voort waarbij we de sportvelden van diverse verenigingen vervangen. Deze MIP moet in 2028 opnieuw worden vastgesteld, waardoor in 2027 de voorbereidingen starten voor het herijken hiervan.

Sport en welzijn

Stichting Sport en Welzijn Woudrichem is voornemens in 2027 te stoppen. Deze is in 2014 opgericht om hiermee het onderhoud gezamenlijk te regelen en collectiviteitsvoordeel te behalen bij het aanvragen van landelijke subsidies. Daarnaast leidde deze constructie tot fiscaal voordeel. Onder deze stichting vallen 5 buitensportverenigingen. Bij het stoppen van de stichting moeten we nieuwe afspraken maken en overeenkomsten omzetten.

Zwembaden

Per 31 december 2026 loopt de overeenkomst af met Optisport (Aqua Altena). Deze overeenkomst kan niet meer verlengd worden. Dit betekent dat we in 2026 een nieuwe aanbesteding moeten doen.

Economie en Ondernemen

Visie op Werken

In 2023 is de uitvoeringsagenda bij de Visie op werken in Altena vastgesteld. Deze agenda wordt ook in 2026 bijgewerkt en aangevuld. Hiermee is er een volledig beeld van alle acties die worden ondernomen om de ambities uit de visie te bereiken. In Q1 2026 wordt de Visie op Werken geëvalueerd waarna deze kan worden geactualiseerd.

In 2026 wordt de samenwerking met ondernemersverenigingen voortgezet en versterkt. We werken samen met de Economisch Adviesraad Altena, het Ondernemershuis, de Ondernemersverenigingen en de BIZ-en. In 2026 zetten we in op het vergroten van de organisatiegraad van o.a. De Rietdijk. We blijven het Co-financieringsfonds benutten voor samenwerking en projecten. Ook bieden we de raad in 2026 een geactualiseerd Detailhandelsbeleid aan, passend onder de omgevingswet

Bedrijventerreinen

In 2023 is de Bedrijventerreinenagenda Altena vastgesteld. Op basis van deze agenda zoeken we naar extra ruimte voor ondernemers. Hierin zijn we mede afhankelijk van regionale programmering van bedrijventerreinen. Deze programmering wordt eind 2025 verwacht. In 2025 is begonnen met de uitgifte van SRBT Giessen. Dit wordt in 2026 gecontinueerd. In 2026 werken we tevens verder aan de (uitbreidings)plannen die in 2025 in gang gezet zijn.

De sector food en agrofood is in Altena sterk vertegenwoordigd. Het samenbrengen en bundelen van bedrijven in deze sector biedt mogelijk kansen voor verdere versterking. In 2026 brengen we de kansen voor een Agrofoodcluster verder in Altena in beeld. Dit onderzoek richt zich op de mogelijkheden voor een fysiek cluster en/of een geïntensiveerde samenwerking tussen bestaande en eventueel nieuwe bedrijven in deze sector.

Maritiem

Het Maritieme cluster in Werkendam is een van onze speerpunten. Het ROB werkt aan de realisatie van de Insteekhaven. Momenteel lopen onder meer verwervingsacties voor gronden en opstallen. Daarnaast wordt gewerkt aan een havenstrategie onder de omgevingswet waarvoor het programmakader eind 2025 ter besluitvorming wordt aangeboden. Ook over de haalbaarheid van 3^e haven hebben we eind 2025 realistische inzichten verzameld die we in 2026 verder kunnen uitdiepen. Om onze doelen te realiseren werken we nauw samen met de regio en provincie. Ter ondersteuning van de ambities voor de maritieme sector zijn we tevens een samenwerking aangegaan met Smart Delta Drechtsteden.

Natuur, landschap en water

Natuur

We gaan verder met het realiseren van de ecologische verbindingzones (EVZ's) binnen de gemeente. Zie daarvoor ook het gebiedsproces Polder van de Toekomst zoals hieronder en in [Programma 4](#) beschreven. Daarmee versterken we de biodiversiteit en verbinden we natuurgebieden via corridors, oevers en faunapassages.

Parallel benutten we nieuwe subsidiemogelijkheden om voorbereidende stappen te zetten bij de overige EVZ-opgaven. Voor de daadwerkelijke uitvoering zijn we afhankelijk van grondverwerving of kavelruil. Daarin werken we samen met het waterschap.

Landschap

Voor het landschap opent de provincie een nieuwe Stimuleringsregeling Landschap (StiLa 2.0). Die is bedoeld om agrariërs en particuliere grondeigenaren bij aanleg en beheer van landschapselementen te ondersteunen. Zo verbeteren we biodiversiteit, versterken we cultuurhistorie en vergroten we de beleving van het Altena's landschap, met maximale inzet van provinciale cofinanciering.

We streven naar bescherming van landschappelijke kernkwaliteiten, bijvoorbeeld bij het toetsen van 'landschappelijke inpassing' die van initiatiefnemers soms wordt verlangd. Bij de criteria voor de besteding van gelden uit het Landschapsinvesteringsfonds zijn landschappelijke kernkwaliteiten doorslaggevend.

Daarnaast blijven we ons inzetten voor de 'Polder van de Toekomst'. Daarin pakken we in gezamenlijkheid met partners onze verantwoordelijkheid in de bescherming van natuur en landschapselementen.

Water

Op het gebied van water zetten wij in op doelmatig baggerbeheer om zo de waterkwaliteit te verhogen en vissterfte en blauwalgen in warme zomers te voorkomen. Tegelijkertijd stemmen we het beheer van watergangen en wegbermen goed op elkaar af, wat ten goede komt aan de ecologie en de natuurkwaliteit van zowel water als berm. Daarnaast onderzoeken we of en hoe water en natuurvriendelijke oevers structureel een plek kunnen krijgen in ontwerp en inrichting van de openbare ruimte. Door dat uiteindelijk vast te leggen (in uitvoeringsbeleid watergangen) versterken we ook in de kernen de natuur in en langs het water.

Gebiedsgerichte Aanpak

Gebiedsproces Polder van de Toekomst

Na de koerswijziging van de provincie Noord-Brabant in 2024 – waarbij de Polder van de Toekomst de status van 'gebiedsgericht uitvoeringsproces' kreeg – is de gemeente samen met gebiedspartijen doorgeshaan met de concretisering van opgaven en het opstarten van uitvoering. In 2026 zetten we deze lijn voort en wordt afhankelijk van de toekenning van de aangevraagde subsidie Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling (SIG) (met cofinanciering) gestart met de uitvoering van een aantal concrete projecten.

Met deze inzet draagt de gemeente bij aan een gebiedsgerichte aanpak waarin samenwerking, vertrouwen en uitvoeringskracht centraal staan. De Polder van de Toekomst blijft daarmee een voorbeeld van hoe Altena samen met partners werkt aan een toekomstbestendig landelijk gebied.

Cultuur(historie), recreatie en toerisme

Het toekomstperspectief op kunst, cultuur, recreatie en toerisme is in 2025 vastgesteld. Hierin zijn de verschillende onderliggende beleidsterreinen in een integraal beleidsdocument samengebracht. In navolging hierop stellen we een uitvoeringsagenda op langs de volgende drie thema's:

1. Erfgoed, identiteit en beleving
2. Cultuurparticipatie van en voor iedereen
3. Duurzaam kwaliteitstoerisme en -recreatie

Recreatie en toerisme

In 2025 hebben we fase 1 van bestemmingsmanagement, het kwantitatieve onderzoek, afgerond. We zijn gestart met fase 2, het kwalitatieve onderzoek. In deze fase worden bezoekers, inwoners en ondernemers bevestigd over hun ervaringen met de Biesbosch wat als input dient voor het druk- en draagkrachtonderzoek. Daarnaast wordt er ook een vraag- en aanbodanalyse uitgevoerd. Het resultaat richt zich op het vinden van een duurzame balans tussen recreatie, natuur en economie. De uitkomsten van het onderzoek en de analyse worden gebruikt om regionale afspraken te maken over het toeristisch en recreatief gebruik van de Biesboschregio. Eind 2026 starten we met het maken van dit regionale afsprakenkader. Dit beschouwen we als de start van fase 3.

Cultuur(historie) en erfgoed

In 2026 gaan we verder met de uitvoering van de vestingagenda. We gaan onder andere aan de slag met de openbare ruimte, kerkmuur en -tuin en de doorontwikkeling van het Arsenaal. In 2026 continueren we ook de uitvoering van projecten uit de erfgoedvisie. We voeren de acties uit de uitvoeringsagenda 2023-2027 uit langs de drie ambities 'beschermen', 'verbinden' en 'vieren'. Tot slot voeren we projecten uit van de uitvoeringsagenda van de kerkenvisie (doorlooptijd 2025-2028). Deze projecten dragen bij aan het beter benutten van kerkgebouwen en het beschermen en behouden van de cultuurhistorische waarden van de kerkgebouwen en de directe omgeving. Daarnaast faciliteren we kennisdeling tussen gemeente en kerkbesturen en dragen we bij aan het bevorderen van de samenwerking tussen alle partijen.

Maatschappelijk vastgoed

Strategisch accommodatiebeleid

Altena werkt aan een nieuw strategisch accommodatiebeleid. Hierin staat hoe we onze maatschappelijke accommodaties zoals sporthallen en dorpshuizen willen inzetten, onderhouden en financieel beheersbaar houden.

In 2026 wordt verder gewerkt aan drie deelonderwerpen voortvloeiend uit de in 2025 gepresenteerde SWOT-analyse: Een algemeen beleidskader voor maatschappelijke accommodaties (als aanvulling op het reeds bestaande Strategische vastgoedbeleid uit 2021), businesscases voor renovatie of vervanging van sporthallen en een zwemvisie voor Altena. Daarnaast wordt er voor een aantal dorpshuizen een maatwerkonderzoek doorlopen. Inzet is een optimale bezetting en waar mogelijk kostenreductie of het verhogen van inkomsten om zo het exploitatietekort te drukken.

Verduurzaming

In het strategisch vastgoedbeleid is opgenomen dat de volledige gemeentelijke portefeuille in 2046 CO₂ neutraal moet zijn. Om de maatschappelijke accommodaties (verder) te verduurzamen zijn

daarom vanaf 2028 extra middelen nodig. Per accommodatie worden (als onderdeel van het maatwerkonderzoek) de verduurzamingsmaatregelen en het effect ervan gewogen. Hierbij streven we naar een goede balans tussen CO2 doelstellingen en financiële gevolgen.

Uitbreiding, renovatie en verduurzaming d'Alburcht

In 2025 is gestart met de uitbreiding, renovatie en verduurzaming van d'Alburcht in Wijk en Aalburg. De werkzaamheden worden in 2026 afgerond.

Onderzoek centrum Woudrichem en onderhoud 't Rondeel

In de kern van Woudrichem liggen drie gemeentelijke panden vlak bij elkaar, namelijk basisschool Eben Haëzer, MFC de Werf en sociaal centrum 't Rondeel. Omdat deze drie panden aan renovatie of vervangende nieuwbouw toe zijn, loopt er een onderzoek naar de mogelijkheden van clustering van functies en mogelijke herstructurering van het centrumgebied. Nadat eind 2025 de variantenstudie met de raad wordt gedeeld, zal er in 2026 verder gegaan worden met de uitwerking van individuele projecten die voortkomen uit de gekozen variant.

Gelijktijdig is er in de begroting budget opgenomen voor grootonderhoud en renovatiewerkzaamheden, zoals schilderwerk, vervanging plafonds, vloeren en sanitair in 't Rondeel. Omdat 't Rondeel ook betrokken is bij het bredere onderzoek naar herschikking van functies binnen de kern van Woudrichem, wachten we de uitkomst van dit onderzoek af. Alleen wanneer hieruit komt dat de exploitatie van 't Rondeel ongewijzigd wordt voortgezet, starten we in 2026 de grootonderhoudswerkzaamheden op.

Bibliotheek

Bibliotheek CultuurPuntAltena (BCPA) is de lokale uitvoerder van het bibliotheekwerk. BCPA speelt een belangrijke rol in het realiseren van maatschappelijke doelen op het gebied van onder andere leesbevordering, digitaal burgerschap, persoonlijke en culturele ontwikkeling van onze inwoners. In 2025 is de Visie Bibliotheekwerk in de gemeente Altena 2025-2030 vastgesteld. In 2026 geeft BCPA hier uitvoering aan.

Streekarchief

Volgens de planning wordt in 2026 de nieuwe huisvesting door het Streekarchief in gebruik genomen (nieuwbouw archiefdepot Heesbeen). De oplevering van deze nieuwe huisvesting staat gepland op 1 december 2025 en de inrichting moet vóór 31 maart 2026 afgerond zijn. De realisatie blijft vooralsnog binnen budget en ook de oplevering staat nog steeds gepland op 1 december 2025. Voor de renovatie van de locatie aan de Pelsestraat wordt naar verwachting in kwartaal drie van 2026 de aanbesteding voor de architectenselectie afgerond.

32 Doelenbomen Veelzijdig Altena

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Kansengelijkheid		
We verbinden onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp door de preventieve aanpak verder door te voeren. We werken samen op basis van relatie en vertrouwen. We werken samen rondom het kind en we innoveren en monitoren op het snijvlak tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp.	- De verbindingsfunctionarissen onderwijs en jeugdhulp hebben korte lijnen met de scholen om mee te denken over passende ondersteuning voor een kind. De verbindingsfunctionarissen sluiten standaard aan bij zorgoverleggen op school en denken mee wanneer er problemen zijn rondom een kind. Ze informeren, adviseren en verwijzen door waar nodig is. - We werken aan een warme overdracht tussen kinderopvang en basisschool en tussen basisschool en voortgezet onderwijs. Zo wordt er gewerkt met een uniform overdrachtsformulier van kinderopvang naar basisschool. En vindt er een casuïstiek overleg van 0-5 jaar plaats op kernniveau. Dit blijven we monitoren in 2026. - In de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 is geëxperimenteerd met een onderwijszorgarrangement (OZA) bij SBO De Akker. In dit arrangement biedt één hulpverlener in de klas zowel onderwijs- als jeugdhulpsteuning. De ervaringen uit deze twee pilotjaren zijn positief. Op basis hiervan is besloten de pilot in ieder geval te verlengen tot 1 januari 2027. We werken in de eerste helft van 2026 door aan afspraken met jeugdhulpregio WBO over de verwerving van onderwijszorgarrangementen vanaf 2027. - Tot 1 januari 2027 loopt de proof of concept (PoC) waarbij Sterke Lokale Teams, bestaande uit een netwerk van professionals vanuit het brede gemeentelijk sociaal domein, de sociale basis en de gespecialiseerde jeugdhulp, zorgen voor een preventieve, effectieve en efficiënte uitvoering en coördinatie van de (jeugd)hulp. - We continueren de samenwerking met het onderwijs en de samenwerkingsverbanden voor meer inclusief onderwijs. - We hebben een preventief collectief trainingsaanbod dat is gericht op het bevorderen van de mentale weerbaarheid en sociale vaardigheden van leerlingen in het PO en VO.	2026 Doorlopend 2026 Q1-Q2 2026 Doorlopend Doorlopend
We bieden kinderen een zo goed mogelijke start op de basisschool, waarbij het onderwijs en de kinderopvang gefaciliteerd is om onderwijsachterstanden zo goed mogelijk aan te pakken. We laten de educatieve partners met elkaar samenwerken om aanbod en voorzieningen te verbinden.	Mede op basis van de evaluatie van het beleidskader 2022-2025 wordt in 2026 wordt het herziene beleidskader Onderwijskansenbeleid ter vaststelling aangeboden. Naar aanleiding van het herziene beleidskader volgt een aangepast uitvoeringsplan voor de periode 2026-2030.	2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Goede, duurzame en toekomstbestendige onderwijshuisvesting waar schoolbesturen eigentijds onderwijs kunnen verzorgen in een veilige, uitdagende leeromgeving waar de leerling centraal staat. Huisvesting die een multifunctionele rol in het dorp of de wijk mogelijk maakt door samenwerking met kinderopvang en andere maatschappelijke partners die een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van een kind.	• We houden de gemeenteraad op de hoogte van de stand van zaken van de uitvoering van het IHP • Rond de zomer van 2026 zullen het MFA Almkerk, de brede school Genderen en de brede school Wijk en Aalburg opgeleverd worden. • Naar verwachting zal in 2026 gestart worden met de realisatie van het kindcentrum Werkendam • 2025 zal het planologische traject voor het nieuwbouwproject De Eng afgerond worden. Dan kan gestart worden met het planologische traject voor de brede school Veen. Dit zal in 2026 dan afgerond worden. • In 2025 zullen de businesscases voor De Halm in Almkerk, Eben Haezer in Woudrichem en De Morgenster in Sleeuwijk opgeleverd worden. Naar verwachting zullen in 2026 de projecten opgestart worden. Voor uitbreiding van De Hoeksteen in Wijk en Aalburg wachten we eerst de businesscase af.	doorlopend 2026 2026 2026 2026
We verbeteren de samenwerking tussen onderwijs, gemeente en bedrijfsleven.	• We faciliteren de regiegroep 'Kennispoort Altena' (voorheen de kopgroep 'van onderwijs naar arbeidsmarkt') met bijbehorende werkgroepen. • We ondersteunen en faciliteren een onderwijs en arbeidsmarktevenement. • We zoeken proactief aansluiting bij regionale initiatieven in onze eigen arbeidsmarktregio West-Brabant en buurgemeenten die hierbuiten vallen (bijvoorbeeld Waalwijk en Gorinchem).	Doorlopend Q2 2026 Doorlopend
Gezond leven		
We koesteren het sportieve karakter van Altena, door sportverenigingen te ondersteunen en in te zetten op meer sportmogelijkheden in de buitenruimte.	• We herijken de inzet sportcoaches op basis van vrijkomende uren uit het bewegingsonderwijs en doelen uit gezondheidsbeleid, programma vitaliteit en indien nodig bestuursakkoord. • We koppelen de initiatieven subsidie Sportakkoord aan het platform 'Aan de Slag'. • We voeren een gerichte marketingcampagne om inwoners van alle leeftijd te activeren om mee te doen met activiteiten op 'Actief in Altena'.	Q3 2026 Q2 2026 Q2 2026
We willen investeren in het verhogen van de kwaliteit en toegankelijkheid van bestaande sportlocaties en in het verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties.	• We geven uitvoering aan de meerjaren investeringsplanning (MIP) sportvelden voor de vervanging van onze sportvelden. In 2027 starten we de voorbereidingen voor het herijken van deze MIP. • In vervolg op het maatschappelijk vastgoedbeleid maken we eenduidige samenwerkings- en subsidie afspraken met de buitenzwembaden. • We treffen benodigde voorbereidingen voor de overdracht van Stichting Sport en Welzijn Woudrichem naar de betrokken verenigingen.	Q3 2026 Q3 2026 Q3 2026 Q2 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	We starten een nieuwe aanbesteding voor de exploitatie van zwembad Aqua Altena.	
Economie en ondernemen		
We verkrijgen duidelijkheid in toekomstige ontwikkellocaties voor de vestiging van bedrijven in Altena	Onderzoek naar een agrofood cluster in Altena wordt afgerond	Q3 2026
Er wordt duidelijkheid verkregen over de haalbaarheid van het plan voor de insteekhaven We willen een vervolgstap zetten in het verkrijgen van inzicht in de haalbaarheid van de derde haven We bepalen de rol en scope van de gemeente in de maritieme campus.	- Afgerond - Eind 2025 zijn de hoofdlijnen voor de Havenstrategie gereed. Dit verwerken we in een Omgevingsprogramma. Hierin zal de haalbaarheid van een derde haven zijn opgenomen. - Afhankelijk van het genomen besluit in 2025 over de wijze van participatie in de maritieme campus wordt de uitvoering hiervan gecontinueerd in 2026.	Q1 2026
Natuur, landschap en water		
Kernkwaliteiten van ons waardevolle landschap beschermen.	- We melden ons aan voor deelname aan StiLa 2.0 - We ronden een plan af voor meer poelen in het landschap en hoe die te beheren. - We gebruiken de StiLa 2.0 om aanleg en beheer van kleine landschapselementen door derden te stimuleren. - We gaan de landschappelijke criteria bij besteding van deze gelden het Landschapsinvesteringsfonds toepsassen - In het uitvoeringsproces van Polder van de Toekomst blijven we opgaven integraal aanpakken. Bescherming van natuur- en landschapselementen is daarvan een essentieel onderdeel.	Q1 2026 Q1 2026 Q2-3-4 2026 2026 2026
Behoud en vergroten van biodiversiteit.	- We benutten samen met het waterschap kansen voor grondverwerving en kavelruil. - Uitvoering baggeropgave 2026 - Start uitvoering nieuw combi-bestek voor watergangen en bermen. - Uitvoeringsbeleid watergangen aanscherpen en vaststellen.	2026 Q1-2 2026 Q1 2026 Q4

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Gebiedsgerichte Aanpak groenblauw (NPLG), waaronder agrarische sector		
Beter inzicht verwerven in de vraagstukken en uitdagingen van onze agrarische sector.	• We zetten keukentafelgesprekken met agrarisch ondernemers voort • We gaan door met de casustafels; vraaggestuurd vanuit de sector	2026 2026
We faciliteren de agrarische sector (onder andere ruimte voor duurzame agrarische bedrijfsontwikkeling, perspectief blijvers en stoppers, kavelruil, Altena als experimenteergebied).	• Via het ondersteuningsnetwerk helpen we agrarische ondernemers • We verkennen de mogelijkheid om via het grondbeleid de doelen te realiseren op het gebied van duurzame agrarische bedrijfsontwikkeling.	2026 2026
De belangen en kansen van Altena stevig positioneren in het gebiedsprogramma dat provincie Noord-Brabant moet indienen voor het NPLG.	• Afhankelijk van de toekenning van de aangevraagde subsidie Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling (SIG) start in 2026 de uitvoering van een aantal concrete projecten gericht op thema's als vrijwillige kavelruil, aanleg van ecologische verbindingen, toepassing van mestadditieven en innovatieve samenwerkingen tussen veeteelt- en akkerbouwbedrijven • We participeren proactief in regionale overlegtafels zoals van de Regio West-Brabant en SRBT. • We brengen ons belang in bij de P10 en sluiten tweewekelijks aan bij het overleg van de P10. • We organiseren de jaarlijkse P10-dag. • We blijven de samenwerking met het waterschap versterken door gezamenlijk op te trekken in de gebiedsgerichte samenwerking	Q1 2026 2026 2026 Q2 2026 2026
Cultuur (historie), recreatie en toerisme		
Het realiseren van de ambities en verzilveren van kansen uit de uitvoeringsagenda 2023-2027 van de Erfgoedvisie Altena 2022-2027.	• Opstellen van een communicatieplan • Locatiekeuze toekomstige huisvesting in samenwerking met het oorlogsmuseum • Inzicht krijgen in de kansen voor herontwikkeling van de gevangenpoort • Uitvoeren van diverse overige acties uit de uitvoeringsagenda	Q3 2026 Q4 2026 Q4 2026 2026
We inventariseren en waarderen (wegen) voor het hele gemeentelijke grondgebied de cultuurhistorische waarden en vormen op basis hiervan beleidsuitgangspunten voor het vervolg.	• We bieden de kwaliteitsatlas aan ter besluitvorming • We starten met de vertaling van cultuurhistorische waarden in de regels van het omgevingsplan .	Q3 2026 Q4 2026
We verkrijgen inzicht in het recreatief gebruik, en de impact daarvan, in Nationaal Park de Biesbosch, de schil rondom de Biesbosch en de rest van de gemeente Altena	• Afronden fase 2 bestemmingsmanagement • Start fase 3 van bestemmingsmanagement	Q4 2026 Q4 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Inwoners en bezoekers worden op een interactieve en digitale wijze geïnformeerd over de historische parels van Altena via QR-codes.	• We evalueren de QRfgoed routes • We stellen een plan op voor het vervolg van de pilot QRfgoed.	Q1 2026 Q2 2026
Strategisch accommodatie- / vastgoedbeleid		
Effectief en efficiënt beheer en / of onderhoud van ons vastgoed.	• Uitbreiding, verduurzaming en renovatie d'Alburcht • MJOP's (meerjarige onderhoudsplannen) worden geactualiseerd en vastgesteld. • De businesscases voor renovatie/nieuwbouw sporthallen worden opgeleverd • Oplevering zwembadvisie • Start maatwerkonderzoek dorpshuizen • Afronding onderzoek De Werf, 't Rondeel en Eben Haezer en start vervolg	2026 Q2 2026 Q2 2026 Q2 2026 2026 Q1 2026

3.3 Beleidsindicatoren

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Funcatiemenging (%) (2023) *	48,9	52,7	54,2
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inwoners 15-64 jaar) (2023)	185,4	170,2	181,8

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Absoluut verzuim (per 1.000 leerlingen) (2024) *	7,1	5,7	6,7
Relatief verzuim (1.000 leerlingen) (2024) **	14	26	28
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (%) (2024)	1,7	2,3	2,3

* Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en / of kwalificatie plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven

** Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen / praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Niet-sporters (%) (2024) *	50,7	44,9	42,5

* Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

3.4 Financieel overzicht

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Programma: 3 Veelzijdig Altena	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
2.3 - Recreatieve havens	112 N	109 N	377 N	268 N	354 N	353 N	352 N
3.1 - Economische ontwikkeling	470 N	474 N	472 N	2 V	485 N	485 N	485 N
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	78 N	55 N	58 N	3 N	58 N	58 N	58 N
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	562 N	524 N	543 N	20 N	543 N	542 N	542 N
3.4 - Economische promotie	465 N	571 N	650 N	79 N	650 N	650 N	650 N
4.1 - Openbaar basisonderwijs	395 N	188 N	144 N	44 V	144 N	144 N	144 N
4.2 - Onderwijshuisvesting	3.861 N	3.749 N	3.668 N	81 V	5.170 N	5.305 N	5.112 N
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.562 N	3.800 N	3.470 N	330 V	3.469 N	3.469 N	3.469 N
5.1 - Sportbeleid en activering	1.085 N	1.210 N	1.278 N	68 N	1.230 N	1.230 N	1.230 N
5.2 - Sportaccommodaties	6.623 N	5.258 N	7.250 N	1.991 N	5.599 N	5.589 N	4.752 N
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en -participatie	1.243 N	649 N	581 N	68 V	581 N	581 N	581 N
5.4 - Musea	633 N	588 N	815 N	227 N	771 N	770 N	768 N
5.5 - Cultureel erfgoed	728 N	538 N	638 N	100 N	636 N	632 N	631 N
5.6 - Media	1.317 N	1.754 N	1.502 N	252 V	1.400 N	1.400 N	1.400 N
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	120 N	122 N	122 N	-	122 N	122 N	122 N
Totaal lasten	21.253 N	19.588 N	21.567 N	1.978 N	21.213 N	21.330 N	20.295 N
Baten							
2.3 - Recreatieve havens	84 V	82 V	82 V	-	82 V	82 V	82 V
3.1 - Economische ontwikkeling	14 V	-	-	-	-	-	-
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-	-
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	346 V	330 V	333 V	3 V	333 V	333 V	333 V
3.4 - Economische promotie	495 V	353 V	519 V	166 V	519 V	519 V	519 V
4.1 - Openbaar basisonderwijs	194 V	11 V	-	11 N	-	-	-
4.2 - Onderwijshuisvesting	254 V	182 V	182 V	-	182 V	182 V	182 V
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.136 V	1.193 V	1.195 V	2 V	1.164 V	1.164 V	1.162 V
5.1 - Sportbeleid en activering	503 V	423 V	380 V	43 N	-	-	-
5.2 - Sportaccommodaties	1.038 V	1.031 V	962 V	69 N	962 V	962 V	962 V
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en -participatie	36 V	49 V	49 V	-	49 V	49 V	49 V
5.4 - Musea	-	-	-	-	-	-	-
5.5 - Cultureel erfgoed	38 V	59 V	59 V	-	59 V	59 V	59 V
5.6 - Media	61 V	259 V	2 V	257 N	2 V	2 V	2 V
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4 V	3 V	3 V	-	3 V	3 V	3 V
Totaal baten	4.201 V	3.974 V	3.766 V	209 N	3.355 V	3.355 V	3.353 V
Reserves							
0.10 - Storting reserves	2.119 N	2.385 N	2.196 N	189 V	2.196 N	2.196 N	2.196 N
0.10 - Onttrekking reserves	7.593 V	2.568 V	3.989 V	1.421 V	3.259 V	3.274 V	2.544 V
Totaal reserves	5.474 V	183 V	1.793 V	1.610 V	1.063 V	1.078 V	348 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	11.578 N	15.431 N	16.008 N	577 N	16.795 N	16.897 N	16.595 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma: 3 Veelzijdig Altena	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	15.431 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	9 N
diverse Bijstelling salarislasten	22 V
2.3 - Recreatieve havens	-
3.1 - Economische ontwikkeling	16 V
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9 V
3.4 - Economische promotie	96 V
4.1 - Openbaar basisonderwijs	26 N
4.2 - Onderwijshuisvesting	82 V
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	10 N
5.1 - Sportbeleid en activering	89 N
5.2 - Sportaccommodaties	2.123 N
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en -participatie	77 V
5.4 - Musea	227 N
5.5 - Cultureel erfgoed	-
5.6 - Media	4 N
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-
0.10 - Reserves	1.610 V
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	577 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	16.008 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

5.2 Sportaccommodaties

2.123 N

In 2026 staan op grond van het Meerjaren InvesteringsPlan (MIP) sportvelden meer sportvelden in de planning om vervangen te worden dan in 2025. Ten opzichte van 2025 levert dit in 2026 een nadeel op van € 607.000.

In 2026 is groot onderhoud voor 't Rondeel in Woudrichem noodzakelijk doordat de locaties verouderd is. De kosten voor dit groot onderhoud bedragen € 710.000.

Uit een eerste analyse voor het nieuw op te stellen strategisch accommodatiebeleid volgt dat om de voorzieningen op peil te houden vanaf 2026 jaarlijks een bedrag van € 631.000 nodig is voor onderhoud van de maatschappelijke accommodaties. Dit betekent in 2026 een nadeel van € 631.000 ten opzichte van 2025.

In 2026 moet de boekwaarde van een voetbalveld bij GDC worden afgeboekt omdat vervanging van dit veld op de planning staat. Hiermee ontstaat een nadeel van € 250.000 in 2026 ten opzichte van 2025. Dekking van dit bedrag vindt plaats vanuit de reserve.

5.4 Musea

227 N

Het toekomstperspectief Cultuur, Recreatie & Toerisme is vastgesteld. Eén van de acties die hieruit voortvloeit, is het ontwikkelen van een subsidieregeling voor musea. Hiervoor is in de Kadernota 2026 € 100.000 opgenomen.

Bij de gemeenschappelijke regeling Streekarchief Langstraat Heusden Altena is er een hogere bijdrage in 2026 ten opzichte van 2025 vanwege hogere exploitatiekosten in 2026 en vanwege incidentele kosten voor de nieuwe huisvesting van het Streekarchief (€ 127.000 N).

0.10 Reserves

1.610 V

In 2026 is groot onderhoud voor 't Rondeel in Woudrichem noodzakelijk. De kosten voor dit groot onderhoud bedragen € 710.000. Dekking vindt plaats uit de reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen. Hiermee ontstaat in 2026 ten opzichte van 2025 een voordeel van € 710.000.

Door het uitvoeringsprogramma in het kader van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs vanaf 2030 niet 3 jaar maar 5 jaar uit te stellen wordt met ingang van 2026 een bedrag van € 120.000 bespaard. Hierdoor ontstaat in 2026 ten opzichte van 2025 een voordeel van € 120.000.

Met ingang van 2025 is de voorziening voor onderhoud sportvelden in het kader van het MIP sportvelden omgezet naar een bestemmingsreserve. Op basis van het investeringsplan staan voor 2026 meer velden op de rol om vervangen te worden. Hierdoor is de begrote onttrekking in 2026 ook hoger dan de onttrekking in 2025 om op de gemiddelde jaarlast van € 741.000 uit te komen. Het voordeel in 2026 ten opzichte van 2025 bedraagt € 507.000.

In 2026 moet de boekwaarde van een voetbalveld bij GDC worden afgeboekt omdat vervanging van dit veld op de planning staat. De afboeking van dit veld wordt op grond van de vaststelling van het MIP sportvelden voor het grootste deel ten laste gebracht van de bestemmingsreserve onderhoud sportvelden. Daarnaast valt het deel van de kapitaaldeckingsreserve bestemd voor GDC ook vrij. Hiermee ontstaat een voordeel van € 250.000 in 2026 ten opzichte van 2025.

In 2025 is voor groot onderhoud aan zwembad Bijtelskil en de Campus in Hank een onttrekking aan de reserve opgenomen van € 187.000. Dit betekent een nadeel in 2026 ten opzichte van 2025 van € 187.000.

In 2025 is de voorziening onderhoud sportvelden omgezet naar een bestemmingsreserve. Op grond van de verantwoordingsvoorschriften moet de vorming via de exploitatie plaatsvinden. De vrijval van de voorziening is op programma 3 opgenomen. De storting in de reserve vindt ook op programma 3 plaats. Per saldo is sprake van een budgettair neutraal effect. Bij de reservemutaties ontstaat in 2026 een voordeel ten opzichte van 2025 van € 69.000.

Programma 4. Duurzaam Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Sheikkariem	Omgevingswet
Wethouder Sheikkariem	Integrale aanpak Veense Put
Wethouder van Ooijen	Arbeidsmigranten
Wethouder Schipper	Duurzaamheid
Wethouder Tanis	Wonen
Wethouder Schipper	Circulair voedselsysteem
Wethouder Schipper	Afval en grondstoffen

**Wethouder Sheikkariem is portefeuillehouder Omgevingswet en ruimtelijke plannen*

4.1 Beleid

Omgevingswet

De Omgevingswet kent drie instrumenten: een omgevingsvisie, omgevingsprogramma's (Programma's onder de Omgevingswet) en een omgevingsplan. Vervolgens werken we met omgevingsvergunningen en toezicht & handhaving. Zoveel als mogelijk wordt toegewerkt naar de beleidscyclus van de Omgevingswet: omgevingsvisie > omgevingsprogramma > omgevingsplan > monitoring & evaluatie > actualisatie van de omgevingsvisie (en zo verder). Het college gaat in Altena werken met een 'programmamakader', als tussenstap tussen de Omgevingsvisie en een omgevingsprogramma. De raad neemt over een 'programmamakader' een besluit.

Uiterlijk in 2031 stelt de gemeenteraad het definitieve Omgevingsplan Altena vast. Dat gaat voor die tijd al stapsgewijs, met het vaststellen van wijzigingen van het tijdelijk Omgevingsplan. De raad is daartoe bevoegd. Het tempo waarin dat plaatsvindt, is onder meer afhankelijk van het aantal en de voortgang van plannen van inwoners en gemeente.

Het college blijft de raad op passende wijze betrekken bij vervolgstappen, zoals met de 'programmakaders', bij keuzes en besluiten over de opbouw van het Omgevingsplan Altena en met de (voorbereiding op de) genoemde wijzigingen. Per bestuursperiode wordt de Omgevingsvisie van Altena geactualiseerd.

Dankzij de financiële aanvullingen in de Kadernota 2026 en een extra bijdrage van het Rijk vormen de eerdere ombuigingen nu geen knelpunt meer. De inschatting is dat met het huidige budget de werkzaamheden die noodzakelijk zijn, uitgevoerd worden, met een minimale inhuur van benodigde expertise en adviesbureaus.

Integrale aanpak Veense Put

Voor het gebied de Veense Put wordt een integraal omgevingsprogramma opgesteld, als onderdeel van het programma onder de Omgevingswet Bebouwde omgeving. Het door de raad vastgestelde

'programmakader' Veense Put vormt de basis voor verdere uitwerking in het omgevingsprogramma, dat op gebiedsniveau de koers aangeeft voor verdere uitwerking van het juridisch-planologische kader voor de Veense Put.

In de [RIB](#) van 10 juli 2025 heeft het college toegelicht dat in dit omgevingsprogramma ook de grondslag geregeld wordt voor verhaal van kosten voor kwaliteitsverbetering. Daarnaast wijst het college op de relatie met de [Beleidslijn grote rivieren 2025](#). Om van het tijdelijk overgangsrecht gebruik te kunnen maken is het nodig om maatwerkafspraken voor de Veense Put juridisch te verankeren in een schriftelijke overeenkomst met het Rijk. Het 'programmakader' geeft richting aan de gesprekken met het Rijk over deze op te stellen maatwerkovereenkomst. Totdat de overeenkomst getekend en van kracht is, geldt de Beleidslijn grote rivieren 2025 onverkort.

Wijziging van het tijdelijk Omgevingsplan voor het gebied Veense Put (voortkomend uit het programma Veense Put) en afspraken met betrokkenen komen later in het proces.

Arbeidsmigranten

De in 2023 vastgestelde [beleidsregel huisvesting arbeidsmigranten](#) is de basis voor het lokale beleid in Altena. Deze beleidsregel maakt onderscheid in kleinschalige en grootschalige huisvestingslocaties en geeft de kaders aan waarbinnen het college afwegingen kan maken. Een grootschalige locatie telt tussen de 100 en 150 plaatsen. Er geldt een schaars rechtenstelsel voor grootschalige huisvestingslocaties. Het totale aantal huisvestingsplaatsen op grootschalige locaties in Altena is gemaximeerd op 400 plaatsen. Dit aantal is gebaseerd op een in 2022 uitgevoerd behoefteonderzoek tot 2030. Omdat de huisvesting van arbeidsmigranten een actueel thema is, is inmiddels opdracht gegeven voor een nieuw behoefteonderzoek. De uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek worden eind 2025 gedeeld met de gemeenteraad.

Duurzaamheid

Klimaatagenda

De Klimaatagenda bevat acties die bijdragen aan de doelstelling om als gemeente in 2046 CO₂ neutraal te zijn. We stimuleren het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsdaken en zetten aansluitend hierop stappen om op bedrijventerreinen Smart Energy Hubs op te zetten. Dit vraagt collectieve samenwerking op de bedrijventerreinen. We ondersteunen bedrijven hierbij (zie pgm 3). Op kansrijke bedrijventerreinen onderzoeken we middels een energieanalyse of een aantal bedrijven met elkaar een energy hub kan opstarten.

Warmtevisie

De Warmtevisie wordt in 2026 herijkt en wordt een programma onder de Omgevingswet. Altena neemt hiervoor deel aan het ondersteuningsaanbod van het NPLW (Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie). De uitvoering van de (huidige) Warmtevisie Altena 2021 krijgt in 2026 een tweetal impulsen:

1. Een intensief isolatieprogramma waarin woningeigenaren zoveel mogelijk worden ontzorgd bij het verduurzamen van de woning. Dit doen we zowel gemeentebreed (spoor A) als gericht op drie kansrijke buurten (spoor B) tot en met 2030.
2. Een nieuwe subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie Altena (LAI). Deze komt boven op de landelijke ISDE-subsidie en geldt ook voor doe-het-zelvers.

We verwachten dat dit pakket woningeigenaren enthousiast maakt om te verduurzamen. Op de verschillende doelgroepen afgestemde communicatie zorgt ervoor dat woningeigenaren hierover worden geïnformeerd en worden gestimuleerd om van deze faciliteiten gebruik te maken. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat voldaan wordt aan de regelgeving rondom bescherming van gebouwbewonende soorten vleermuizen en vogels. Daarom stellen we een Soorten Management Plan (SMP) op. Hiermee verkrijgt de gemeente in 2027 een provinciale omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten waar woningeigenaren gebruik van kunnen maken. Tot het moment dat het SMP werkend is, worden woningen geïsoleerd volgens de landelijke methode van Natuurvriendelijk Isoleren (NVI).

Regionale samenwerking

Verder geven we in 2026 uitvoering aan het RPE-WBEB (Regionaal Plan Energiesysteem - West-Brabant Energie in Balans) dat in 2025 is vastgesteld. Waar de RES 1.0 ging over grootschalige opwek van duurzame energie wordt de opgave in het RPE-WBEB verbreed en verdiept naar het hele energiesysteem. Vanuit de bestuurlijke keuzes uit het RPE-WBEB werken we toe naar een meerjarig uitvoeringsprogramma. Voor Altena (deelgebied Energie-eiland) zijn we al gestart met het vormgeven van een gebiedsaanpak. Dit doen we onder begeleiding van de RES-organisatie en samen met Enexis.

Circulair voedselsysteem

Het programma Circulair Voedselsysteem blijft een dynamisch samenwerkingsverband waarin we samen met onze partners werken aan een toekomstbestendig en gezond voedselsysteem voor Altena. In 2026 zetten we in op het verdiepen en verankeren van onze aanpak, met bijzondere aandacht voor het versterken van het ondersteuningsnetwerk voor agrarisch ondernemers, de [Regiodeal projecten](#) en bewustwording.

De meerjarenbegroting voorziet in een aflopende structurele bijdrage aangevuld met middelen uit de Kadernota 2025. Deze middelen worden flexibel ingezet, waarbij we streven naar een multipliereffect door aanvullende financiering te werven en maatschappelijke impact te vergroten. Verwijzend naar het bestuursakkoord, is in het programmaplan circulair voedselsysteem gesteld dat een circulaire economie belangrijk is voor Altena. Het voedselsysteem in Altena is een voorbeeld en vliegwiel voor circulair denken en doen. We onderzoeken op welke manier we in Altena verder vorm kunnen geven aan de bredere circulaire economie. Een ontwikkelperspectief circulariteit wordt in Q1 2026 opgeleverd.

Met deze inzet bouwen we verder aan een circulair voedselsysteem waarin gezondheid, duurzaamheid en lokale samenwerking in een toekomstbestendige samenleving centraal staan.

Wonen

De beleidsmatige basis voor de toekomstige woningbouw leggen we vast in het Volkshuisvestingsprogramma (opvolger Woonvisie 2021-2025). De kaders voor dit programma (onder de Omgevingswet) leggen we eind 2025 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad, waarna het college het programma vaststelt. Daarin leggen we vast wat we gaan bouwen en voor wie. Een onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma is een visie op wonen en visie op wonen met zorg.

We blijven werken aan de continue toevoeging van nieuwe wooneenheden aan de Altenase woonvoorraad. Daartoe monitoren we actief de woningbouwplancapaciteit en de behoeftes. We

kiezen voor snelheid en kwaliteit (juiste woningen voor de juiste mensen op de juiste plek). Daarin stemmen we als gemeente Altena af met de provincie, andere gemeenten in de regio en met partners, zoals woningcorporaties en zorgaanbieders.

Water en Riolering

In 2026 zet Altena stevige stappen richting een toekomstbestendig riool- en watersysteem. De basis hiervoor is vastgelegd in het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2025-2028. We voeren diverse verbeteringen door om de waterkwaliteit te verbeteren en de kans op wateroverlast te verkleinen (zoals aanpassen van rioolstelsels en vervanging van gemalen). Meer waterberging in de openbare ruimte, die ecologisch ingericht wordt, krijgt daarbij prioriteit, als onderdeel van klimaatadaptatie; wateroverlast wordt daarmee beperkt en droogte tegengegaan. We treffen verder concrete maatregelen die tot doel hebben om storingen in het riool te voorkomen en de capaciteit te borgen. Ook werken we aan beter inzicht in ons grondwater(systeem) en in de riolering, opdat monitoring en validatie van berekeningen kan plaatsvinden. Voor het baggeren van watergangen en vijvers gaan we naar een planmatige uitvoering.

Ons uit te werken Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) gaat de basis vormen voor afkoppelplannen en waterstructuurkaarten. Het SSW helpt ons ook om de interactie tussen riool, oppervlaktewater en maaiveldstromen in beeld te brengen.

We beginnen tot slot aan het juridisch borgen van onze beleidsuitgangspunten in diverse (te actualiseren of nieuwe) verordeningen en het verduidelijken van onze rollen en verantwoordelijkheden.

4.2. Doelenbomen Duurzaam Altena

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Omgevingswet		
Toepassen van de regels en werken naar de doelen van de Omgevingswet.	• We starten met de actualisatie van de Omgevingsvisie Altena 2040. • We leggen 'programmakaders' voor Programma's onder de Omgevingswet ter besluitvorming voor aan de raad. • We leggen tussentijdse wijzigingen van het tijdelijk Omgevingsplan ter besluitvorming voor aan de raad.	Q3 2026 Q3-Q4 2026
Veense Put		
De ruimtelijke, juridische en feitelijke situatie op de Veense Put op rechtvaardige wijze in overeenstemming met elkaar brengen.	• Het college stelt het omgevingsprogramma 'Veense Put' vast. • Het college gaat in gesprek met het Rijk over de insteek van de maatwerkovereenkomst.	Q3 2026 Q1 2026
Arbeidsmigranten		
We gaan op zorgvuldige wijze ruimte bieden aan de ontwikkeling van huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten.	• We besluiten over uitvoering van eventuele vervolgacties uit het onderzoek uit 2025.	Q1-Q2 2026
Duurzaamheid		
Uitvoering Warmtevisie Altena 2021.	• We doen onderzoek naar mogelijkheden voor het lokaal toepassen van alternatieve warmtebronnen zoals groen gas en aquathermie. • We ronden de herijking van de Warmtevisie Altena af (opleveren warmteprogramma). • We voeren een isolatieprogramma uit dat particuliere woningeigenaren ontzorgt bij het isoleren van de woning. • We voeren de subsidieregeling LAI uit. • We ronden het veldonderzoek naar beschermde gebouwbewonende soorten vleermuizen en vogels voor het opstellen van een SMP (soortenmanagementplan) af	2026 Q4 2026 2026 2026 Q4 2026
Openbare laadinfrastructuur.	• We plaatsen openbare laadvoorzieningen.	2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Altena energie-eiland.	• We stimuleren het plaatsen van zonnepanelen op bedrijven(terreinen) • We faciliteren bedrijventerrein de Rietdijk bij het vormen van een collectieve samenwerking, mogelijk in de vorm van een BIZ. • We faciliteren Bedrijventerrein Kop van Brabant bij het opzetten van een Smart Energy Hub.	2026 2026 2026
RPE-WBEB	• Het college stelt een meerjarig uitvoeringsprogramma (periode 2027- 2031) vast. • In samenhang met het RPE-WBEB houden we het Zonnekader Altena integraal tegen het licht.	Q4 2026 Q1 2026
De openbare verlichting uitvoeren in 100% LED.	• Dit traject is in 2025 afgerond.	Afgerond
Gebruikmaken van (alternatieve) vormen van energieopslag.	• In het RPE-WBEB neemt energieopslag een belangrijke plaats in. In 2025 is een afwegingskader voor batterijparken RES West-Brabant opgesteld. In 2026 wordt dit aan de deelnemende gemeenten voorgelegd en wordt daar verder uitvoering aan gegeven.	2026
Circulair voedselsysteem		
Voortgang boeken op de weg naar een circulair voedselsysteem	• We versterken en bouwen het ondersteuningsnetwerk voor agrarische ondernemers verder uit • We faciliteren 2 transitielabs en 1 masterclass korte keten. • We continueren de actieve deelname aan de carbon farming-pilot en dragen bij aan maximale benutting van het potentieel • We ronden de verkenning naar een bredere circulaire economie af met een ontwikkelperspectief circulariteit	2026 Q2 en Q4 2026 2026 Q1 2026
Meer externe financiering voor het programma circulair voedselsysteem	• We geven uitvoering geven aan twee Regiodeal projecten 'duurzaam bodembeheer' en 'gezonde en plantaardige voeding' • We verkennen nieuwe kansen voor externe financiering van het programma circulair voedselsysteem	2026 2026
Groeiende bewustwording bij onze inwoners over herkomst en gebruik van gezonde voeding	• We organiseren de 6e editie van 'de Week van Ons Eten Altena' • We geven uitvoering aan het communicatieplan van het programma circulair voedselsysteem, inclusief bewustwordingscampagne(s)	Q3 2026 2026
Wonen		
Kaders formuleren voor de volkshuisvesting van en in Altena, gericht op het aanbieden van woonruimte voor inwoners (met een zorgvraag).	• Het college stelt het Volkshuisvestingsprogramma Altena vast.	Q2 2026

4.3 Beleidsindicatoren

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner) (2023) *	76	143	148
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%) (2022)	25,5	-	32,5

* Exclusief milieustations (91,6 kg incl. milieustation)

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Vermogen zonne-energie (kW per 1.000 inwoners) (2023)	1,7	1,5	1,4
Energie label woningen (percentage B of beter) (2025)	54,8	54,4	54,6

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000) (2025)	401	380	398
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) (2024)	11,6	7,7	8,4
Demografische druk (%) (2025) *	77,9	75,6	70,7

* De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot het aantal personen van 15 tot 65 jaar.

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€) (2025)	925	948	957
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€) (2025)	980	1.032	1.050

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

4.4 Financieel overzicht

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Programma: 4 Duurzaam Altena	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
3.1 - Economische ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.038 N	6.876 N	6.913 N	37 N	7.038 N	7.034 N	7.054 N
7.2 - Riolering	4.647 N	7.772 N	5.085 N	2.687 V	5.197 N	5.553 N	6.072 N
7.3 - Afval	6.773 N	6.515 N	7.275 N	760 N	7.276 N	7.203 N	7.203 N
7.4 - Milieubeheer	3.464 N	6.382 N	4.645 N	1.737 V	3.526 N	3.483 N	3.387 N
8.1 - Ruimte en leefomgeving	3.306 N	2.852 N	2.631 N	221 V	2.965 N	2.964 N	3.064 N
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.838 N	16.322 N	5.090 N	11.232 V	8.704 N	5.378 N	2.490 N
8.3 - Wonen en bouwen	2.486 N	3.212 N	2.641 N	571 V	1.828 N	2.183 N	2.179 N
Totaal lasten	39.552 N	49.932 N	34.280 N	15.652 V	36.534 N	33.797 N	31.449 N
Baten							
3.1 - Economische ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	206 V	32 V	32 V	-	32 V	32 V	32 V
7.2 - Riolering	7.936 V	9.710 V	8.769 V	941 N	8.853 V	9.214 V	9.734 V
7.3 - Afval	8.923 V	8.576 V	9.384 V	807 V	9.385 V	9.311 V	9.312 V
7.4 - Milieubeheer	1.110 V	3.765 V	524 V	3.241 N	1.011 V	918 V	873 V
8.1 - Ruimte en leefomgeving	759 V	23 V	23 V	-	23 V	23 V	23 V
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.417 V	16.087 V	4.885 V	11.202 N	8.690 V	5.177 V	2.605 V
8.3 - Wonen en bouwen	3.959 V	2.945 V	3.064 V	119 V	2.978 V	2.988 V	3.008 V
Totaal baten	34.310 V	41.139 V	26.682 V	14.457 N	30.973 V	27.663 V	25.586 V
Reserves							
0.10 - Storting reserves	888 N	319 N	7 N	312 V	212 N	7 N	306 N
0.10 - Onttrekking reserves	1.826 V	2.557 V	525 V	2.031 N	526 V	507 V	340 V
Totaal reserves	938 V	2.238 V	519 V	1.719 N	314 V	500 V	34 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	4.304 N	6.554 N	7.079 N	524 N	5.247 N	5.633 N	5.828 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma: 4 Duurzaam Altena	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	6.554 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	376 N
diverse Bijstelling salarislasten	46 N
3.1 - Economische ontwikkeling	-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	115 V
7.2 - Riolering	1.942 V
7.3 - Afval	110 V
7.4 - Milieubeheer	1.439 N
8.1 - Ruimte en leefomgeving	232 V
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	30 V
8.3 - Wonen en bouwen	627 V
0.10 - Reserves	1.719 N
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	524 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	7.079 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

Diverse Bijstelling kapitaallasten 376 N

De kapitaallasten 2026 nemen ten opzichte van 2025 toe vanwege het Investeringsplan 2025. De stijging wordt vooral veroorzaakt door de rentelasten van de investeringen ten behoeve van riolering en groenvoorzieningen

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie 115 V

In de Kadernota 2026 is een bezuiniging opgenomen van € 45.000 voor onkruidbestrijding in plantsoenen.

In 2025 waren er meer kosten (€ 70.000) met betrekking tot watergangen voor aanvullende onderzoeken en planningen. In 2026 zijn er minder onderzoeken benodigd.

7.2 Riolering 1.942 V

In 2026 worden conform het plan Water en Riolering de tarieven met 10% plus inflatie verhoogd. In totaal 12,7%. De verrekening van het saldo vindt plaats via de voorziening.

7.4 Milieubeheer 1.439 N

Het verschil wordt verklaard door een overheveling € 278.000 vanuit het jaarrekeningresultaat 2024 naar 2025 voor het Programma circulair voedselsysteem.

De middelen voor de CDOKE regeling zijn in 2026 overgeheveld naar de algemene uitkering en worden niet ontvangen als specifieke uitkering. Derhalve op dit taakveld minder opbrengsten, maar op het taakveld van de algemene uitkering hogere inkomsten. Per saldo is deze overheveling neutraal. Voor de jaren na 2026 is nog niet duidelijk hoe deze naar de gemeente komen en derhalve in deze begroting nog van uitgegaan dat dit via die taakveld gaat.

8.1 Ruimte en leefomgeving 232 V

De lasten Omgevingswet nemen in 2026 af (€ 185.000 V). Incidenteel vindt aanvulling plaats uit de Bestemmingsreserve Omgevingswet. Bij de lasten Veense Put vervallen de eenmalige lasten voor juridisch advies in 2025 (€ 47 000 V).

8.3 Wonen en bouwen 627 V

De niet-bestede middelen binnen het programma Wonen in 2024 zijn eenmalig overgeheveld naar 2025 (€ 188.000 V). Daarnaast was er sprake van diverse eenmalige woningbouwprojecten (€ 70.000 V). De lasten voor omgevingsvergunningen zijn in 2025 meer dan verwacht als gevolg van langlopende dossiers (€ 75.000 V).

In het kader van het streven naar een 100% kostendekkende legesverordening worden in 2026 de legesopbrengsten verhoogd (€ 200.000 V). Tot slot vormen de leges voor de bouwvergunning van het gemeentehuis een eenmalige opbrengst in 2026 (€ 97.000 V).

0.10 Reserves 1.719 N

Om de noodzakelijke tariefstijging te dempen heeft de raad eind 2025 besloten om eenmalig € 1.7000.000 vanuit de Algemene reserve te storten in de voorziening riolering.

Programma 5. Bereikbaar Altena

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Tanis	Uitwerken mobiliteitsvisie
Wethouder Tanis	Ontsluiting kern Werkendam
Wethouder Tanis	A27 en onderliggend wegennet
Wethouder Tanis	Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen
Wethouder Schipper	Beheer van wegen, water, groen, riool en verlichting

5.1 Beleid

Mobiliteit

De 'Mobiliteitsvisie 2040 Altena Samen Vooruit' is in 2021 vastgesteld. Er zijn vier principes benoemd: veiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. De in de Mobiliteitsvisie opgenomen projecten worden opgepakt vanuit het themaprogramma Mobiliteit. Inmiddels is het aantal projecten (fors) uitgebreid vanwege onder andere de opgestelde verkeersvisie Hank en Wijk en Aalburg dat tot een aantal nieuwe projecten heeft geleid en vanwege nieuwe inzichten vanuit onder andere de uitgevoerde analyse conform het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Ook is op verzoek van de raad een aantal nieuwe onderwerpen opgepakt (bereikbaarheidsarmoede, verbinding Rietdijk – A27, de Fiets op 1).

De vier projecten met de hoogste prioriteit uit het SPV zijn in 2025 opgepakt. Eén (Parallelweg buiten de bebouwde kom te Giessen) is najaar 2025 afgerond. De overige worden in 2026/2027 uitgevoerd.

Afhankelijk van de voortgang van de grondverwerving en de planologische procedure verwachten we medio 2026 met de feitelijke werkzaamheden aangaande het fietspad langs de Nathalsweg (Hank) te kunnen starten.

Voor de Middenweg is eind 2025 de heroriëntatie afgerond waarna we na consultatie van de gemeenteraad een en ander (gewijzigd) doorpakken in 2026.

Ontsluiting kern Werkendam

Inmiddels wordt gewerkt aan het opstellen van een definitief ontwerp voor de tweede ontsluiting van de kern Werkendam.

Dat definitieve ontwerp vormt het vertrekpunt voor de volgende fase waarin gestart wordt met de aankooponderhandelingen van de benodigde gronden en op basis waarvan het ruimtelijke spoor met alle bijbehorende onderzoeken wordt opgestart. Onderdeel om te komen tot het ontwerp van de weg is ook het vaststellen van uitgangspunten door de raad welk wegeregime/regimes gaan gelden inclusief de financiële doorrekening hiervan.

Voor deze ontsluiting is een aanmelding gedaan bij de subsidieregeling Woningbouw op Korte Termijn van het Rijk.

A27 en onderliggend wegennet

Met circa 14 kilometer, drie aansluitingen en twee bruggen gelegen binnen Altena hebben de werkzaamheden aan de A27 een grote impact op (de bereikbaarheid van) Altena.

Met onder andere het uitgebreide maatregelpakket tegen hinder vanwege sluiptverkeer (die deels in 2025 worden gerealiseerd) en de 'Slimme Aanpak' zoeken we zoveel mogelijk mogelijkheden om de overlast voor onze inwoners en bedrijven te beperken.

In mei 2025 heeft Rijkswaterstaat aangekondigd de verbetering A27 Houten-Hooipolder met een nieuwe fasering uit te voeren. Het tijdspad van deze nieuwe fasering wordt in de loop van 2026 bekend. Duidelijk is wel dat de Merwedeburg wordt vervangen en dat er twee nieuwe bruggen worden gerealiseerd. Over de overige werkzaamheden aan de A27 binnen ons grondgebied is onduidelijk of en wanneer deze worden uitgevoerd. Dit kan op een aantal locaties gevolgen hebben voor ons wegennet.

Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen

Rond de start van de nieuwe dienstregeling (6/7/2025) hebben we het (bewaar)boekje Vervoer in Altena huis aan huis bezorgd. Daarmee is gewerkt aan de bruikbaarheid en begrijpelijkheid van het openbaar vervoer in Altena. Aangaande de betaalbaarheid onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn om kortingspassen te introduceren voor diverse doelgroepen in onze gemeente.

De bereikbaarheid wordt onder andere verbeterd door de voorgenomen plaatsing van afsluitbare fietsenstallingen bij de HUBs. Dit doen we mogelijk ook op andere plekken indien de ervaringen met deze afsluitbare stallingsvoorzieningen positief zijn.

In 2026 bekijken we de mogelijkheden voor het inzetten van verenigingen bij het verbeteren van de bereikbaarheid met (openbaar) vervoer in en naar buiten Altena.

Aangaande de veerverbindingen werken we samen met de participerende gemeenten en de exploitanten aan betere en actuelere informatie over gebruikersaantallen en exploitatiecijfers.

Beheer van wegen, groen en openbare verlichting

Wegen

Wij geven uitvoering aan het beheer en onderhoud van onze wegen overeenkomstig de uitgangspunten in het Integraal beheer kader. Naast regulier wegonderhoud voeren we integrale renovatie- en vervangingsprojecten uit. Deze projecten programmeren we jaarlijks in het Jaarprogramma openbare ruimte op basis van monitoring en actuele inspecties en afgestemd op andere opgaven in de openbare ruimte.

Groen

We zetten in op de versterking van het groenblauwe netwerk in Altena. We werken aan ontbrekende ecologische verbindingen, verbeteren de kwaliteit van bestaand groen en verhogen de biodiversiteit. Klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit worden zoveel mogelijk verankerd in ruimtelijke ontwikkelingen, met duidelijke normen en toetsingskaders. We stimuleren participatie van inwoners en organisaties, en bouwen aan een robuust monitoringssysteem dat ecologische trends inzichtelijk maakt. Zo maken we een start met het maken van een groen sturend principe voor een gezonde, klimaatbestendige en leefbare gemeente.

Openbare Verlichting

In 2026 verlengen we de afschrijvingstermijn van lichtmasten van 40 naar 50 jaar, zoals opgenomen in de Kadernota 2026. Deze maatregel leidt tot lagere kapitaallasten en draagt bij aan een efficiëntere inzet van middelen binnen het beheer van de openbare ruimte.

Daarnaast onderzoeken we op welke wijze fietspaden beter verlicht kunnen worden. Hierbij kijken we naar veiligheid, energie-efficiëntie en ecologische impact. De uitkomsten van dit onderzoek worden benut om het verlichtingsbeleid verder te verduurzamen en af te stemmen op de behoeften van gebruikers.

Buitendienst

Uitvoeren ontwikkelplan Buitendienst gericht op efficiency, kwaliteit en dienstverlening, gebaseerd op het Antearapport (2020). In de periode 2024-2026 worden stappen genomen om een robuuste en toekomstbestendige buitendienst tot stand te brengen. In 2026 en volgend gaat dit alles geïmplementeerd worden in de reguliere bedrijfsvoering. Feitelijk staan we aan de vooravond van de overgang van veranderen en voorbereiden naar implementeren en verbeteren.

52 Doelenbomen Bereikbaar Altena

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Uitwerking mobiliteitsvisie <i>(projectnummering conform Mobiliteitsvisie) https://ap.kc/3qGTb</i>		
Uitwerking Mobiliteitsvisie	- Kernen en woongebieden verkeersveilig inrichten met voetganger en fietser als hoofdgebruiker (project M1) - Aanpak verkeersveiligheidsknelpunten tussen modaliteiten ontwikkelen en uitvoeren (project M2) - Op orde maken kwaliteit hoofdnets fiets (project M9) <i>Deze eerste drie projecten (1, 2 en 9) worden gedekt uit jaarlijkse exploitatiebudget (€ 335.000/jaar). Zoveel als mogelijk wordt meegelift met de voorgenomen werkzaamheden in de openbare ruimte; daar waar riool- en of weg(beheer)werkzaamheden plaatsvinden wordt bezien in hoeverre maatregelen voor verkeersveiligheid, -bereikbaarheid of -leefbaarheid moeten plaatsvinden. Een en ander mede gebaseerd op informatie uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid en/of andere data.</i> - Uitwerken Verkeersvisie Hank (project M3) - Sluipverkeer Buitendijk Hank/Nieuwendijk (M3b zie ook project A16) - Aanleg vrijliggend fietspad Jachtsloot Hank (M3c) - Vrijliggend fietspad Nathalsweg te Hank (M3d) - Route buitenom (tunnel Kurenpolderweg Hank uitdiepen) (M3e 1) - Vrijliggend fietspad Kurenpolderweg (onder viaduct A27) (M3e 2) - Nieuwe verbinding Kurenpolderweg-Nathalsweg Hank (M3f) - Fietspad Kurenpolderweg (na bij recreatiepark) Hank (M3g) - Aanpak fietspad langs de Middenweg (project M4). <i>afhankelijk van keuze voor vervolg</i> - Zorg dragen voor toekomstbestendige veren (M5) - Aanpak recreatief verkeer opstellen en uitvoeren (M6) - Bepalen en inrichten regionale fietsnetwerk in Almkerk en Waardhuizen (project F7) - Verkennen regionale fietsverbinding vanaf de Tol naar de Merwedeburg (project F8) - Op orde maken hoofdnets fiets (project F9) <i>in samenhang met motie De fiets op 1 van 2/7/2024</i> - Ontwikkelen mobiliteitshubs in drie schaalniveaus (O10)	Permanent Permanent Permanent Q1 2026 Medio 2026 Medio 2026 tot en met 2029 tot en met 2029 tot en met 2029 tot en met 2029 <i>afhankelijk van keuze vervolg</i> Permanent Permanent Na 2025 2025-2026 2025-2030 2024-2040 2024-2030

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
	• Ontwikkelen interregionale hub De Tol (O11). In combinatie met ontwikkeling Werkendam Noord-Oost (13) en <i>Bus Rapid Transit</i> • Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena (O12) • Verbeteren verbinding tussen Werkendam en A27 voor gemotoriseerd verkeer (A13) • Aanpak file knelpunt N267 (Kromme Nol) (A14) • Aangehaakt blijven bij reconstructie A27 (A15) • Aanpak sluipverkeer nabij kernen A27 op basis van het in 2023 uit te voeren onderzoek (A16) • Verbeteren hoofdstructuur gemotoriseerd verkeer Tol-Woudrichem-de Rietdijk (N322/N267) (A17) <i>in samenhang met amendement inzake mobiliteitsvisie aangaande verbinding Rietdijk – A27 van 22 juni 2021</i> • Op orde maken kwaliteit hoofdnetwerk auto met aandacht voor slimme voertuigen (A19) • Gedrag beïnvloeden met slimme marketing, educatie en gedragscampagnes (G22). <i>De planningen zijn afhankelijk van de voortgang van de procedures als planologische procedure, grondverwerving en dergelijke</i>	Permanent tot en met 2030 tot en met 2026 tot en met 2031 tot en met 2026 2024-2026 Permanent Permanent
Ontsluiting kern Werkendam (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)		
Ontsluiting kern Werkendam	• We onderzoeken de opties tot verbeteren van de verbinding tussen Werkendam en de A27 voor gemotoriseerd verkeer en nemen hierin een besluit (A13).	tot circa 2030
A27 en onderliggend wegennet (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)		
De A27 en het onderliggend wegennet	• Aangehaakt blijven bij reconstructie A27 (project A15). • Aanpak sluipverkeer nabij kernen A27 op basis van het in 2023 uit te voeren onderzoek (A16)	tot en met 2031 tot en met 2026
Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen (projectnummering conform Mobiliteitsvisie)		
Openbaar vervoer, veer- en fietsverbindingen	• Aanpak mobiliteitshubs in 3 schaalniveaus (O10). • Ontwikkelen interregionale hub De Tol (O11). In combinatie met ontwikkeling Werkendam Noord en <i>Bus Rapid Transit</i> • Verkennen, uitbouwen en monitoren openbaar vervoer binnen Altena (O12) • Onderzoek naar mogelijkheden voor verlichting van fietspaden	tot circa 2040 tot circa 2030 Permanent 2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Beheer van wegen, groen en verlichting		
Planmatig beheer en onderhoud wegen	• Uitvoeren van het vastgestelde Integraal Beheer Kader. • Oppakken integraliteit met riolering en opgaven in de openbare ruimte.	2026
Groen	• De vastgestelde kaders worden overgezet in een uitvoeringplan. • We werken aan de verdere inrichting en verfijning van de vullingsgraad en gegevenskwaliteit van bomen en groen (objectinformatie en beheermethode) in het digitale beheersysteem Geovisia).	Q4 2026
Doorontwikkeling tot een robuuste en toekomstbestendige Buitendienst.	Uitvoeren ontwikkelplan Buitendienst gericht op efficiency, kwaliteit en dienstverlening, gebaseerd op het Antearapport (2020). In 2026 en volgend feitelijke implementatie van nieuwe werkwijze in de reguliere bedrijfsvoering. Overgang van veranderen en voorbereiden naar implementeren en verbeteren.	2025-2026

5.3 Financieel overzicht

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Programma: 5 Bereikbaar Altena	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
2.1 - Verkeer en vervoer	12.133 N	11.488 N	12.231 N	743 N	13.912 N	14.276 N	14.643 N
2.2 - Parkeren	-	6 N	6 N	V	6 N	6 N	6 N
2.4 - Economische havens en watergangen	823 N	850 N	689 N	162 V	646 N	644 N	643 N
2.5 - Openbaar vervoer	843 N	1.225 N	1.210 N	15 V	1.209 N	1.208 N	1.206 N
Totaal lasten	13.798 N	13.570 N	14.136 N	566 N	15.773 N	16.135 N	16.498 N
Baten							
2.1 - Verkeer en vervoer	1.835 V	1.210 V	1.469 V	259 V	1.469 V	1.469 V	1.469 V
2.2 - Parkeren	-	-	-	-	-	-	-
2.4 - Economische havens en watergangen	752 V	714 V	714 V	-	714 V	714 V	714 V
2.5 - Openbaar vervoer	3 V	132 V	132 V	-	131 V	130 V	130 V
Totaal baten	2.589 V	2.056 V	2.315 V	259 V	2.314 V	2.313 V	2.312 V
Reserves							
0.10 - Storting reserves	201 N	1 N	1 N	-	1 N	1 N	1 N
0.10 - Onttrekking reserves	630 V	319 V	283 V	36 N	254 V	254 V	254 V
Totaal reserves	429 V	318 V	282 V	36 N	253 V	253 V	253 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	10.780 N	11.196 N	11.540 N	344 N	13.206 N	13.568 N	13.933 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Programma: 5 Bereikbaar Altena	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	11.196 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	842 N
diverse Bijstelling salarislasten	406 V
2.1 - Verkeer en vervoer	97 V
2.2 - Parkeren	V
2.4 - Economische havens en watergangen	18 V
2.5 - Openbaar vervoer	14 V
0.10 - Reserves	36 N
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	344 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	11.540 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

Diverse Bijstelling kapitaallasten

842 N

De kapitaallasten 2026 nemen ten opzichte van 2025 toe vanwege het Investeringsplan 2025. De stijging wordt vooral veroorzaakt door de rentelasten van de investeringen ten behoeve van wegen, mobiliteit en openbare ruimte.

Diverse Bijstelling salarislasten

406 V

Het verschil 2026 ten opzichte van 2025 op de (doorbelasting van de) salarissen komt onder andere door de cao-gevolgen die voor een mutatie zorgen in 2026 t.o.v. de oorspronkelijke doorbelasting van de salarissen in 2025 waarin deze niet zat. Daarnaast heeft de jaarlijkse actualisatie van de doorbelasting salarissen plaatsgevonden, waardoor er verschuivingen tussen programma's en de balans hebben plaatsgevonden.

Programma 6. Financiën

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Sheikkariem	HRM
Wethouder Sheikkariem	Huisvesting, dienstverlening en vastgoed
Wethouder Tanis	Altena in control
Wethouder Sheikkariem	Verwachte ontwikkelingen
Wethouder Tanis	Gemeentelijke belastingen

6.1 Beleid

HRM

In 2026 ligt de focus op het verder brengen van de organisatie vanuit bestaande fundamenteën. Er worden geen nieuwe projecten gestart, maar bestaande initiatieven zoals talentmanagement, de Altena Academie, het vitaliteitsbeleid en het MD-traject worden geïntegreerd tot één samenhangende beweging. Deze integratie stelt medewerkers in staat om regie te nemen over hun eigen ontwikkeling en ondersteunt leidinggevend in het verder brengen van hun team, met de vitale medewerker als uitgangspunt.

Dit leidt tot:

- een organisatie waarin eigenaarschap, vitaliteit en talentgericht werken centraal staan;
- een versterking van het ontwikkelgerichte gesprek tussen medewerker en leidinggevende;
- een duurzame verankering van leren, ontwikkelen en samenwerken in de dagelijkse praktijk;
- een organisatiecultuur die aansluit bij de ambitie van Altena om een vitale, lerende en wendbare gemeente te zijn.

De integratie van HRM-instrumenten draagt bij aan het realiseren van de strategische doelen uit het programma Vitaal Altena, en vormt een stevige basis voor de toekomstige opgaven van de organisatie.

Financiën

In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk is aangegeven dat onder andere middelen aan het gemeentefonds worden toegevoegd voor het deels compenseren van de terugval in de algemene uitkering voor de jaren 2026 en 2027. Daarmee is het zogenoemde 'ravijnjaar' twee jaar doorgeschoven naar 2028. Daarnaast krijgen gemeenten compensatie voor de uitvoering van de Jeugdwet en de Hervormingsagenda Jeugd. Hiermee wordt een deel van het bindende advies van de Commissie Van Ark opgevolgd.

In onze eigen Kadernota 2026 is een pakket aan ombuigingsmaatregelen opgenomen. Met inachtneming van de aangenomen moties/amendementen zijn deze in de begroting 2026 verwerkt.

Gemeentelijke huisvesting

In 2025 is het voorlopig ontwerp voor de uitbreiding van ons gemeentehuis gepresenteerd, waarna ook het benodigde krediet voor de uitvoering is goedgekeurd. In 2026 gaat het project- en ontwerpteam de slag van voorlopig ontwerp naar Definitief Ontwerp uitwerken en de benodigde vergunningen aangevraagd en wordt er gewerkt aan een plan om onze dienstverlening aan inwoners en bezoekers op peil te houden tijdens de verbouwing.,

Informatiemanagement

i-Visie

In 2025 heeft de gemeente Altena haar informatiebeleid vernieuwd. Dit is vastgelegd in een i-Visie die gericht is op daadkracht, flexibiliteit, betrokkenheid en aansluiting bij toekomstige ontwikkelingen. De i-Visie laat zien hoe Altena haar digitale groei vormgeeft als onderdeel van de bredere ontwikkeling van de organisatie. Het document is vooral bedoeld voor leidinggevenden, beleidsmakers, adviseurs en het Team Informatie. Zij kunnen hiermee beter sturen op digitale veranderingen. Ook projectleiders, proceseigenaren en externe partners die werken aan digitaliseringsprojecten vinden hierin houvast.

Altena wil een flexibele, weerbare en toekomstgerichte organisatie zijn. Technologische ontwikkelingen en maatschappelijke uitdagingen worden actief opgepakt. Digitalisering staat niet op zichzelf, maar is nauw verbonden met hoe de organisatie zich ontwikkelt. Belangrijke thema's zoals personeelstekorten, lagere productiviteit, strengere regels en internationale spanningen vragen om een andere manier van werken. Digitale onafhankelijkheid, controle over data en systemen en het versterken van publieke waarden zijn hierbij essentieel.

Met de i-Visie wil gemeente Altena een organisatie zijn die goed omgaat met verandering, slim omgaat met technologie en publieke waarden beschermt. We bouwen aan een stevige digitale basis, medewerkers met digitale vaardigheden, flexibele werkprocessen en een cultuur waarin eigenaarschap, samenwerking en vernieuwing centraal staan.

De i-Visie ondersteunt de visie op Omnichanneling waarbij communicatiekanalen – zoals telefoon, e-mail, website, balie, chat en apps – samenwerken om inwoners en ondernemers een consistente, persoonlijke en toegankelijke dienstverlening te bieden. Het doel is dat alle gemeentelijke klanten via elk kanaal dezelfde kwaliteit van dienstverlening ervaren. Met thema's als procesmanagement en digitale dienstverlening is er een relatie gelegd tussen beide visies. In de roadmap van de i-Visie is het belang van omnichanneling aangegeven en is geconcretiseerd in met volgende acties:

- Dienstverleningsarchitectuur ontwikkelen: processen centraal stellen en zowel digitaal als persoonlijk ondersteunen.
- Nieuw zaakstelsel aanbesteden en implementeren: voor zaakgericht werken en klantcontact via e-formulieren en klantportaal.
- Gegevens eenduidig en centraal beschikbaar maken: zodat medewerkers beschikken over één actueel klantbeeld, onafhankelijk van het kanaal.

6.2 Doelenbomen Financiën

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
HR		
HRM-: Vergroten aantrekkelijkheid als werkgever	• Verder invulling en uitvoering geven aan employer branding campagne. • Implementeren talentmanagent tool- herkennen van talenten (basisprofiel).	Q1 2026 Afgerond
HRM-R: HR	• We participeren actief in werkgroepen in de regio geïnitieerd door gemeenten of provincie. • We onderzoeken de samenwerking met regio West-Brabant en andere samenwerkingsverbanden.	Doorlopend Q4 2025
HRM-T: investeren in talenten van onze medewerkers.	• We brengen de individuele en teamtalenten van medewerkers in kaart en stimuleren teamontwikkeling. • We moedigen actief het gebruik van het opleidingsbudget aan en zetten talenten centraal bij loopbaanstappen, in plaats van enkel te kijken naar ervaring.	Q4 2025-Q1 2026 Q1 2026
HRM - Vitale gemeente: hand in hand gaan van vitaal Altena en vitale gemeente.	• We zijn als gemeentelijke organisatie een voorbeeld voor de inwoners: practice what you preach. We gaan in co-creatie met vitale samenleving en arbodienst een meerjarenprogramma vormgeven om te komen tot een vitale gemeente. • Organiseren van maandelijkse vitaliteitsactiviteiten voor medewerkers, gericht op bewustwording en kennisdeling rond gezondheid en welzijn. • Begeleiden en zichtbaar positioneren van interne beweegambassadeurs, zodat deze collega's laagdrempelige sport- en beweeginitiatieven voor het team opzetten.	Doorlopend Doorlopend Q1 2026
Huisvesting, dienstverlening en vastgoed		
De gemeentelijke organisatie werkt op één locatie in 2028	• We werken de details uit in een voorlopig-, definitief- en technisch ontwerp. • We selecteren bouwteampartners voor de bouwfase.	Q1 Voorlopig ontwerp Q3 Definitief ontwerp.
Altena in control		
Realistische begrotingsramingen: begroting en realisatie sluiten waar mogelijk op elkaar aan.	• We blijven inzetten op het realistischer (durven) ramen en voor de investeringen de paragraaf investeringen verder door te ontwikkelen. • De informatievoorziening in de P&C-producten ontwikkelen we verder door, door meer te focussen op bestuurlijk relevante doelen / prestaties die voor de raad politiek interessant zijn.	Q1-4/2026

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Planning
Informatiemanagement		
Informatieveiligheid en privacy is op orde.	• We voeren ENSIA audits I uit, waarvan de uitkomst wordt gedeeld met de raad d.m.v. een RIB. • We bieden ARDA modules aan voor organisatie en raadsleden voor medewerkers en raadsleden om op de juiste manier te leren omgaan met informatieveiligheid en privacy. • We houden het verwerkingsregister op orde.	Q2/2026 Q1-4/2026 Q1-4/2026
Gemeentelijke belastingen		
Kostendekkende tarieven voor gemeentelijke diensten en producten, met uitzondering van de grafrechten.	Het heffen en innen van de gemeentelijke belastingen en leges conform de beleidsuitgangspunten zoals opgenomen in de paragraaf lokale heffingen voor 2026.	Q1-4/2026

6.3 Beleidsindicatoren

	Altena	50.000-100.000	Nederland
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€) (2025)	925	948	957
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€) (2025)	980	1.032	1.050

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>

	2026	2025
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,3	8,5
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,2	7,4
Apparaatskosten (kosten per inwoner) *	€ 959	€ 917
Externe inhuur **	7,5%	6,4%
Overhead (% van totale lasten) ***	13,1%	13,3%

Er is geen landelijke bron beschikbaar voor deze kengetallen. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie.

Bron: eigen cijfers.

* Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.

** Kosten inhuur als % van totale personeelskosten

*** Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

6.4 Financieel overzicht

6a. Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Overzicht financiering en algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
a. Lokale heffingen							
o.61 - OZB woningen	296 N	372 N	384 N	12 N	388 N	392 N	396 N
o.62 - OZB niet-woningen	47 N	47 N	48 N	2 N	48 N	49 N	49 N
o.64 - Belastingen overig	6 N	14 N	15 N	N	15 N	15 N	15 N
b. Algemene uitkering							
o.7 - Algemene uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	-	-	-
c. Dividend							
o.5 - Treasury	-	-	-	-	-	-	-
d. Financieringsfunctie							
o.5 - Treasury	4.112 N	3.041 N	368 V	3.409 V	848 V	1.004 V	1.046 V
e. Overige dekkingsmiddelen							
o.8 - Overige baten en lasten	965 N	227 N	1.741 N	1.514 N	3.989 N	7.813 N	10.940 N
Totaal lasten	5.427 N	3.701 N	1.820 N	1.882 V	3.593 N	7.265 N	10.355 N
Baten							
a. Lokale heffingen							
o.61 - OZB woningen	7.542 V	7.798 V	8.068 V	270 V	8.386 V	8.696 V	8.973 V
o.62 - OZB niet-woningen	3.772 V	4.173 V	4.298 V	124 V	4.416 V	4.544 V	4.671 V
o.64 - Belastingen overig	3 V	139 V	138 V	1 N	138 V	138 V	138 V
b. Algemene uitkering							
o.7 - Algemene uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	104.880 V	115.234 V	116.524 V	1.290 V	118.908 V	120.203 V	125.713 V
c. Dividend							
o.5 - Treasury	70 V	81 V	67 V	14 N	67 V	67 V	67 V
d. Financieringsfunctie							
o.5 - Treasury	4.205 V	3.113 V	74 V	3.039 N	70 V	66 V	63 V
e. Overige dekkingsmiddelen							
o.8 - Overige baten en lasten	858 V	345 V	100 V	245 N	110 V	120 V	130 V
Totaal baten	121.328 V	130.884 V	129.268 V	1.616 N	132.093 V	133.833 V	139.754 V
Reserves							
o.10 - Storting reserves	1.014 N	9 N	2.634 N	2.625 N	9 N	9 N	9 N
o.10 - Onttrekking reserves	1.000 V	1.720 V	2.625 V	905 V	-	-	-
Totaal reserves	14 N	1.711 V	9 N	1.720 N	9 N	9 N	9 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves	115.887 V	128.894 V	127.439 V	1.454 N	128.492 V	126.560 V	129.391 V

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Overzicht financiering en algemene dekkingsmiddelen	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	128.894 V
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	-
diverse Bijstelling salarislasten	-
o.5 - Treasury	356 V
o.61 - OZB woningen	258 V
o.62 - OZB niet-woningen	123 V
o.64 - Belastingen overig	1 N
o.7 - Algemene uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	1.290 V
o.8 - Overige baten en lasten	1.759 N
o.10 - Reserves	1.720 N
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	1.454 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	127.439 V

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

o.5 Treasury

356 V

Het verschil tussen 2026 en 2025 wordt veroorzaakt door een afname van rentelasten van onze leningportefeuille.

o.61 OZB woningen

258 V

In 2025 komt op basis van de juni raming van Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) meer OZB binnen dan geraamd. De raming voor 2026 is aangepast op basis van de door SVHW geraamde nieuwe WOZ-waardes en volumegroei plus de inflatiecorrectie conform het tarievenbeleid.

o.62 OZB niet-woningen

123 V

In 2025 komt op basis van de juni raming van SVHW meer OZB binnen dan geraamd. De waarde van de niet-woningen blijkt hoger dan geraamd. Daarnaast is de raming voor 2026 aangepast op basis van de door SVHW geraamde nieuwe waardes en volumegroei plus de inflatiecorrectie conform het tarievenbeleid.

o.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

1.290 V

Het verschil tussen 2026 en 2025 wordt verklaard door de mutatie van de algemene uitkering op basis van Meicirculaire 2025 en Septembercirculaire 2025.

o.8 Overige baten en lasten

1.759 N

In 2026 worden voor € 1.841.000 lasten op de stelpost loon- en prijsontwikkeling geraamd. Deze stelpost heeft in 2025 geen raming, omdat deze toen is ingezet ter dekking van de Cao-gevolgen voor de salarislasteren van het personeel alsmede voor overige inflatiestijgingen. Het bedrag voor 2026 zal ook hiervoor ingezet worden.

o.10 Reserves

1.720 N

In 2025 heeft een eenmalige onttrekking uit de algemene reserve plaatsgevonden, omdat de algemene uitkering eenmalig met dit bedrag gekort werd. Op basis van afspraken met de provincie mocht de korting op de algemene uitkering als incidenteel aangemerkt mocht worden, waardoor het mogelijk was de korting te dekken met een incidentele onttrekking uit de algemene reserve.

6b. Overhead

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Overzicht Overhead	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
o.4 - Overhead	29.878 N	29.011 N	26.750 N	2.261 V	27.981 N	27.161 N	27.275 N
Totaal lasten	29.878 N	29.011 N	26.750 N	2.261 V	27.981 N	27.161 N	27.275 N
Baten							
o.4 - Overhead	830 V	2.206 V	360 V	1.846 N	319 V	319 V	319 V
Totaal baten	830 V	2.206 V	360 V	1.846 N	319 V	319 V	319 V
Reserves							
o.10 - Storting reserves	378 N	378 N	353 N	25 V	378 N	378 N	378 N
o.10 - Onttrekking reserves	990 V	1.300 V	745 V	555 N	961 V	563 V	559 V
Totaal reserves	611 V	922 V	392 V	530 N	583 V	184 V	181 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves	28.436 N	25.883 N	25.998 N	115 N	27.080 N	26.658 N	26.775 N

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Overzicht Overhead	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	25.883 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	273 N
diverse Bijstelling salarislasten	232 N
o.4 - Overhead	921 V
o.10 - Reserves	530 N
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	115 N
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	25.998 N

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

Diverse Bijstelling kapitaallasten 273 N

De kapitaallasten 2026 nemen ten opzichte van 2025 toe vanwege het Investeringsplan 2025. De stijging wordt vooral veroorzaakt door de rentelasten van de investeringen ten behoeve van diverse zaken in het kader van overhead (verbouwing ruimtes voor verhuur De Werf, ICT).

Diverse Bijstelling salarislasten 232 N

Het verschil 2026 ten opzichte van 2025 op de (doorbelasting van de) salarissen komt onder andere door de Cao-gevolgen die voor een mutatie zorgen in 2026 t.o.v. de oorspronkelijke doorbelasting van de salarissen in 2025 waarin deze niet zat. Daarnaast heeft de jaarlijkse actualisatie van de doorbelasting van de salarissen plaatsgevonden, waardoor er verschuivingen tussen programma's en de balans hebben plaatsgevonden.

o.4 Overhead

921 V

- In 2026 budget opgenomen (€ 400.000 N) voor doorontwikkeling Sociaal domein opgenomen conform Kadernota 2026.
- In 2026 minder budget (€ 100.000 V) voor Vitaliteit opgenomen conform Kadernota 2026.
- In 2025 eenmalig budget (€ 112.000 V) vanuit 2024 voor opzetten programma Wonen.
- In 2026 lagere lasten (€ 119.000 V) voor voormalig personeel dan in 2025 door lagere verplichtingen voor vaststellingsovereenkomsten en WW/WGA uitkeringen.
- In 2025 eenmalig budget (€ 135.000 V) voor onderhoud locatie Werkendam.
- In 2025 heeft een actualisatie plaatsgevonden van het aantal spaarverlofuren. Dit betreft alleen de Begroting 2025. Voor de Begroting 2026 is dit nog niet in beeld te brengen. Derhalve een voordeel van € 748.000 in 2026 ten opzichte van 2025.
- In 2025 eenmalig hogere lasten voor diverse facilitaire kosten (€ 178.000 V)

o.10 Reserves

530 N

- Resultaatbestemming in 2025 vanuit 2024 (€ 427.000 N). In 2025 heeft voor een aantal themaprogramma's voor een bedrag van € 427.000 resultaatbestemming uit 2024 plaatsgevonden. In 2026 is deze resultaatbestemming niet meer van toepassing.
- Diverse andere kleine afwijkingen € 103.000 N

6c. Vennootschapsbelasting

Overzicht lasten en baten (bedragen x € 1.000)

Overzicht Vennootschapsbelasting	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten							
o.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	70 N	103 N	-	103 V	-	-	-
Totaal lasten	70 N	103 N	-	103 V	-	-	-
Baten							
o.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-	-	-
Reserves							
o.10 - Storting reserves	-	-	-	-	-	-	-
o.10 - Onttrekking reserves	-	-	-	-	-	-	-
Totaal reserves	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten inclusief reserves	70 N	103 N	-	103 V	-	-	-

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse 2026 t.o.v. 2025 (bedragen x € 1.000)

Overzicht Vennootschapsbelasting	
Saldo baten en lasten inclusief reserves begroting 2025	103 N
<u>Mutaties op taakveld:</u>	
diverse Bijstelling kapitaallasten	-
diverse Bijstelling salarislasten	-
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	103 V
0.10 - Reserves	-
Totaal mutaties 2026 t.o.v. 2025	103 V
Saldo baten en lasten inclusief reserves 2026	-

Toelichting verschillen € 100.000 of meer op hoofdlijnen

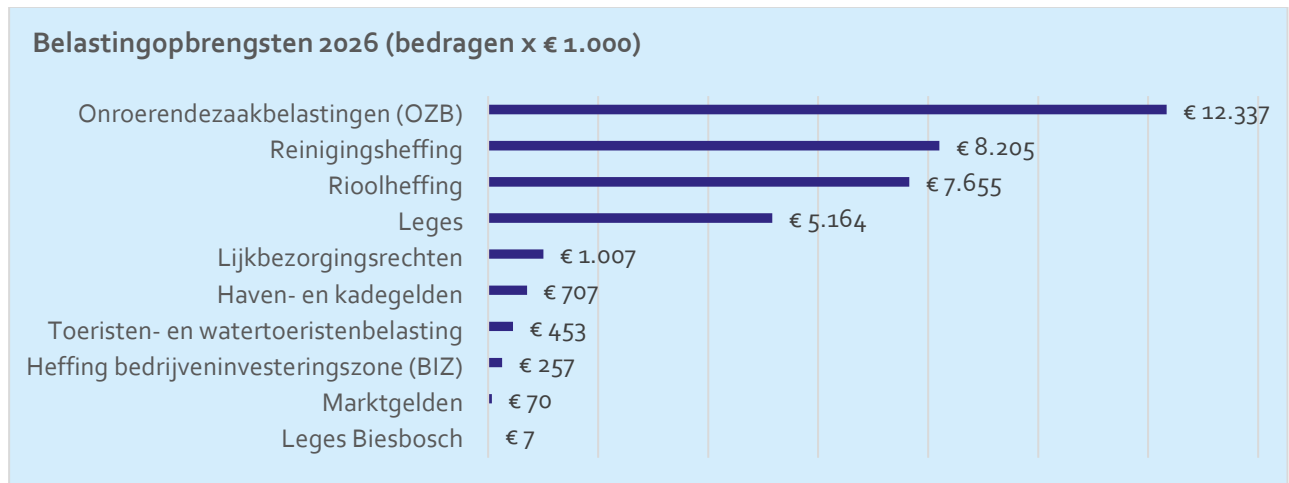
0.9 Vennootschapsbelasting

103 V

Het verschil ontstaat doordat er in 2026 voorlopig geen verplichting is voor een te betalen aanslag Vennootschapsbelasting. In 2025 is hiervoor wel een aanslag ontvangen van de Belastingdienst voor het tijdvak van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De lokale heffingen kunnen als volgt onderverdeeld worden:

1. Onroerendezaakbelastingen (OZB)
2. Afvalstoffenheffing
3. Rioolheffing
4. Leges
5. Lijkbezorgingsrechten
6. Haven- en kadegelden
7. Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting
8. Heffing bedrijveninvesteringszone (BIZ)
9. Marktgelden
10. Leges Biesbosch

In deze paragraaf zijn de bestaande beleidsuitgangspunten en -voornemens van de verschillende belastingen opgenomen en toegelicht. Hierbij worden voor de woonlasten de tarieven vermeld. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de mate van kostendekking van de verschillende producten bepaald wordt.

Tarievenbeleid

In het bestuursakkoord is als uitgangspunt benoemd dat wij streven naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke tarieven en diensten en producten behalve bij de grafrechten. In lijn met het belastingbeleid in de kadernota van de begroting 2026 hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. Tarieven moeten kostendekkend zijn tenzij er een afwijkend raadsbesluit of een wettelijk maximum voor het betreffende tarief geldt;
2. Wanneer de totaalopbrengst van verordening, minder dan kostendekkend is, worden de tarieven binnen die verordening verhoogd met 2% plus inflatie. Bij de Begroting 2026 wordt

voor de leges een stijging van 10% plus inflatie gehanteerd om zo mogelijk binnen deze collegeperiode richting kostendekkendheid te groeien.

3. Tarieven worden alleen verlaagd wanneer de geraamde opbrengst van alle in de betreffende belastingverordening voorkomende tarieven meer dan kostendekkend is;
4. Er wordt aansluiting gezocht bij landelijk vastgestelde (maximum)tarieven;
5. Alle tarieven worden jaarlijks met het inflatiepercentage prijs Bruto Binnenlands Product (pBBP) verhoogd. Dit tenzij het totaal van de in de verordening opgenomen tarieven daardoor meer dan 100% kostendekkend wordt;
6. De uitgangspunten voor de toerekening van de kosten worden door het college bepaald binnen de kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

Onroerendezaakbelastingen

De onroerende-zaakbelastingen van 2026 worden opgelegd op basis van de WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2025. Ieder jaar worden de onroerende zaken opnieuw gewaardeerd zodat ieder jaar de tarieven opnieuw moeten worden vastgesteld en aangepast aan de wijziging van de waarde.

De basis voor het bepalen van het tarief is de begrote opbrengst 2026 inclusief de inflatiecorrectie conform pBBP van 2,7%. In de berekening van de opbrengst van 2026 is daarnaast rekening gehouden met de areaalgroei in het jaar 2025 (groei aantal objecten).

Afvalstoffenheffing

Het product afval is een gesloten systeem. We streven naar 100% kostendekking. De eventuele tekorten worden gedekt uit een gevormde voorziening. De eventuele overschotten worden gestort in deze voorziening. De kosten van het product afval stijgen. De afvalstoffenheffing is niet meer kostendekkend. De tarieven zullen moeten stijgen. Er wordt gebruik gemaakt van de voorziening reiniging om grote fluctuaties in het tarief te voorkomen.

Voorgesteld wordt om, conform het kostendekkingsbeleid voor niet kostendekkende tarieven de tarieven van de afvalstoffenheffing met 2% plus inflatie te laten stijgen. Voor 2026 is de inflatiecorrectie 2,7% (pBBP meicirculaire 2025). In totaal is de stijging dan 4,7%. Voor een meerpersoonshuishouden is dit een tariefstijging van € 16,69. Voor een eenpersoonshuishouden is dit een tariefstijging van € 14,18. Daarmee zijn de tarieven voor 2026 nog iets lager dan in het jaar 2024.

Na tariefverhoging is het kostendekkingsniveau in het jaar 2026 98%.

(tariefstijging 2025-2026 is 4,7%)	2024	2025	2026
eenpersoonshuishouden	€ 316,63	€ 301,79	€ 315,98
meerpersoonshuishouden	€ 372,63	€ 355,17	€ 371,86
Mutatie ten opzichte van voorgaand jaar – eenpersoonshuishouden		-€ 14,84	€ 14,18
Mutatie ten opzichte van voorgaand jaar - meerpersoonshuishouden		-€ 17,46	€ 16,69

	2025	2026	2027	2028	2029
Stand van de voorziening voor verhoging	€ 1.045.000	€ 788.000	€ 542.000	€ 371.000	€ 199.000
Stand van de voorziening na verhoging	€ 1.045.000	€ 885.000	€ 704.000	€ 597.000	€ 489.000

Rioolheffing

We hanteren zowel een rioolheffing voor gebruikers als voor eigenaren. Voor eigenaren van woningen en niet-woningen is het tarief een vast bedrag per object. Voor gebruikers van woningen is het tarief met ingang van het jaar 2026 een vast bedrag. Voor gebruikers van niet-woningen is het tarief gebaseerd op het waterverbruik.

Het product riolering is een gesloten systeem. Tijdens de behandeling van het Water en rioleringsplan 2025-2028 heeft de raad een voorkeur uitgesproken voor een tariefvariant waarin gedurende de jaren 2025 tot en met 2028 de tariefstijging van de rioolheffing zou worden gemaximeerd op respectievelijk 10%, 10%, 6% en 5% exclusief inflatiecorrectie. Om te voorkomen dat de voorziening als gevolg daarvan negatief zou worden, wat niet is toegestaan, is € 1.700.000 vanuit de algemene reserve in de voorziening gestort.

Voor 2026 is de inflatiecorrectie 2,7% (pBBP meicirculaire 2025). De tarieven voor 2026 stijgen in totaal met 12,7%. Dit betekent een tariefstijging met € 33,50 voor een eigenaar/gebruiker van een woning. Na tariefstijging met 12,7% is de kostendekking in 2026 slechts 88%.

Leges

De legesverordening is niet kostendekkend. Voor wat betreft de leges streven we er naar om toe te groeien richting 100% kostendekkendheid. Conform de kadernota 2026 stellen we voor om de legestarieven voor 2026, met uitzondering van leges voor rijbewijzen en paspoorten, milieuleges en de bouwleges, met 10% plus inflatie (2,7% pBBP) te verhogen. In totaal 12,7%.

De tarieven van rijbewijzen en paspoorten zijn gebonden aan wettelijke maxima.

De bouwkosten stijgen. In verband daarmee stellen we voor om de tarieven van het percentage van de bouwsom niet te verhogen.

De tarieven van de milieuleges zijn conform de door de OMWB voorgestelde tarieven. Voordeel daarvan is dat in de regio dezelfde tarieven worden gehanteerd. Als er eventueel afwijkingen zijn van het voorstel van de OMWB wordt dit gemotiveerd in het belastingvoorstel.

Het legestartief voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een locatie van gastouderopvang is € 673,50. Voor een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de overige soorten van kinderopvang is geen specifiek tarief opgenomen in onze legesverordening. Momenteel wordt onderzocht wat de consequenties zijn van het heffen van leges voor de andere soorten kinderopvanglocaties en wat in verband daarmee een wenselijk tarief is. Het resultaat van het onderzoek zal worden verwerkt in het belastingvoorstel voor 2026.

Lijkbezorgingsrechten

Bij de lijkbezorgingsrechten wordt niet gestreefd naar 100% kostendekking. Zoals vermeld in de kadernota worden de tarieven van de lijkbezorgingsrechten, conform het tarievenbeleid voor niet kostendekkende tarieven, met 2% plus inflatie (2,7% pBBP) verhoogd. De kostendekking voor 2026 is 72%.

Havengelden

Binnen onze gemeente worden havengelden geheven in de Beatrixhaven, Biesboschhaven en een gedeelte van de RWS-haven (voormalig haventje Rijkswaterstaat). Bij de havengelden kunnen alleen kosten worden verhaald die verband houden met het gebruik en genot van de havens en de kades.

Het tarievenbeleid van de havengelden is dat we streven naar 100% kostendekkendheid. Indien de havengelden niet kostendekkend zijn, stijgen de tarieven conform het algemene tarievenbeleid met 2% plus de inflatiecorrectie. De tarieven voor 2026 zijn 100% kostendekkend en stijgen daarom niet.

Verblijfsbelasting en watertoeristenbelasting

Verblijfsbelasting (voorheen toeristenbelasting genoemd) en watertoeristenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen en worden geheven voor het houden van verblijf door personen die niet ingeschreven zijn op een adres in de gemeente. Deze belastingen worden in rekening gebracht bij degene die, tegen betaling, gelegenheid tot verblijf biedt.

De tarieven worden in beginsel jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie. Het huidige tarief is € 1,35 per persoon per overnachting (verblijfsbelasting) of per etmaal verblijf (watertoeristenbelasting). Vanuit de toeristische sector is een voorkeur voor tarieven die afronden op 5 eurocent. Reden om bij de verblijfsbelasting de inflatiecorrectie van een aantal jaren pas door te voeren als, bij elkaar opgeteld, de 5 eurocent wordt overschreden.

Mede in verband met de ombuigingen wordt een verhoging van de toeristenbelasting en de watertoeristenbelasting voorgesteld met € 0,30 van € 1,35 naar € 1.65. Dat is veel hoger dan de gebruikelijke inflatiecorrectie. Dit raakt de betreffende ondernemers maar de ondernemers mogen de toeristenbelasting wettelijk gezien wel verhalen op de degenen die zij tegen betaling verblijf bieden. Wij realiseren ons dat dit in sommige gevallen lastig is. Dergelijke sterke verhogingen zullen door de ondernemers niet in alle gevallen kunnen worden doorberekend. Alles afwegende prevaleert het belang dat de gemeente heeft bij een verhoging van vrij besteedbare middelen. De doorslag geeft dat de huidige tarieven van de gemeente Altena onder het landelijk gemiddelde zitten en ook onder het gemiddelde in de regio. Voor de eigen inwoners ontvangt de gemeente Altena per persoon een bedrag in de algemene uitkering. Voor personen die niet zijn ingeschreven in de basisregistratie personen niet. Maar personen die niet zijn ingeschreven in de basisregistratie personen maken wel gebruik van gemeentelijke voorzieningen.

Heffing bedrijveninvesteringszone (BIZ)

De BIZ-heffing is een verplichte bijdrage voor eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen in een bepaald gebied. De heffing is bedoeld ter bekostiging van investeringen in dat gebied in bijvoorbeeld leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid etc. Binnen onze gemeente zijn 2 BI-zones actief. Het betreft de BIZ Centrum Werkendam en de BIZ Businessparken Werkendam. De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting. Het bedrag van de bijdrage gaat in de vorm van subsidie naar de BIZ-stichting die de investeringen uitvoert. Een BIZ geldt voor vijf jaar en kan dan eventueel, na een draagvlakmeting onder de eigenaren en/of gebruikers van de niet-woningen in het gebied, worden verlengd. Het tarief blijft gedurende vijf jaar gelijk.

Marktgelden

Het beleid voor het marktgeld is dat er naar wordt gestreefd om 100% kostendekking te realiseren. In 2024 en 2025 zijn de tarieven fors verhoogd. Het product markten is niet kostendekkend. Conform het tarievenbeleid voor niet kostendekkende tarieven stijgen de tarieven met 2% plus inflatie (2,7% pBBP). De kostendekking voor 2026 is 95%.

Leges Biesbosch

De leges voor de Biesbosch betreft wordt geheven door Staatsbosbeheer namens de gemeenten Altena, Drimmelen en Dordrecht. De kosten van de vergunningverlening door Staatsbosbeheer

worden verdeeld over de 3 gemeenten op basis van het inwoneraantal. De tarieven zijn in alle drie de gemeenten gelijk. Het betreft leges voor vergunningen uit de Biesboschverordening. De opbrengst van het jaar 2026 wordt geraamd op € 7.616. De doelstelling is dat de leges Biesbosch 100% kostendekkend zijn. De tarieven voor ligplaatsconcentraties gaan omhoog van € 83 naar € 97. De tarieven van grote passagiersschepen van € 162 naar € 173. De tarieven voor middelgrote passagiersschepen van € 117 naar € 128 en de tarieven voor kleine passagiersschepen van € 62 naar € 73. De tarieven zijn dan voor Altena 100% kostendekkend.

Belastingopbrengsten

De algemene heffingen hebben het karakter van een algemeen dekkingsmiddel. Dat wil zeggen dat de opbrengst vrij aanwendbaar is ter dekking van de algemene gemeentelijke kosten en aanvullend is op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De bestemmingsheffingen worden geheven ter volledige of gedeeltelijke compensatie van de kosten die de gemeente maakt bij de realisering en het onderhoud van die voorzieningen of verleende diensten. De opbrengsten zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tabel Belastingopbrengsten 2026 (bedragen x € 1.000)

Heffing	2026
Algemene heffingen	12.790
OZB gebruikers niet-woningen	1.733
OZB eigenaren woningen	8.043
OZB eigenaren niet-woningen	2.561
Toeristenbelasting	453
Bestemmingsheffingen	23.072
BIZ *	257
Leges hoofdstuk 1 **	2.082
Leges hoofdstuk 2 ***	3.066
Leges hoofdstuk 3 ****	16
Leges Biesbosch	7
Haven- en kadegelden	707
Marktgelden	70
Lijkbezorgingsrechten	1.007
Reinigingsheffingen	7.829
Reinigingsheffingen milieustations	376
Rioolheffing	7.655
Totaal	35.862

* BIZ: opbrengst wordt één op één uitgekeerd in de vorm van een subsidie.

** Leges hoofdstuk 1: voornamelijk algemene dienstverlening (rijbewijzen, reisdocumenten, uittreksels, etc.).

*** Leges hoofdstuk 2: voornamelijk fysieke dienstverlening (met name leges omgevingsvergunning).

**** Leges hoofdstuk 3: voornamelijk leges APV en Europese dienstenrichtlijn.

Het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) in Klaaswaal heft en int voor de gemeente Altena de onroerendezaakbelastingen (OZB), de heffing van niet-woningen in een bedrijven investeringszone (BIZ), verblijfsbelasting, watertoeristenbelasting, reinigingsheffing en rioolheffing.

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt de belastingdruk weergegeven van een gemiddeld meerpersoonshuishouden in een eigen woning. Er zijn 6 aanbiedingen van de afvalcontainer.

Tariefvergelijking	2025 Altena	2026 Altena
OZB-eigenaar gemiddelde woning	325	333
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	337	353
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	264	297
Totaal lastendruk	925	983

Kwijtscheldingsbeleid

De belastingheffing en invordering is uitbesteed aan SVHW in Klaaswaal. Kwijtschelding wordt daarom verleend via SVHW. Door SVHW wordt de 100%-inkomensnorm gehanteerd. Het betreft hier de bijstandsnorm. Voor AOW'ers worden de kosten van bestaan gesteld op 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen. Voor wat betreft het vermogen worden de wettelijke maximumbedragen gehanteerd.

SVHW baseert zich op informatie van het Inlichtingenbureau. Dit bureau is een samenwerkingsverband van het ministerie van Sociale Zaken, de Rijksdienst voor het wegverkeer, de Rijksbelastingdienst en de VNG. Vrijwel alle kwijtscheldingsklanten hebben toestemming verleend om daar informatie op te vragen. De belastingplichtigen die op basis van die beoordeling kwijtschelding ontvangen hoeven geen aanvraagformulier in te dienen maar krijgen automatisch bericht. Voor 2026 wordt voor kwijtschelding in totaal € 300.000 geraamd.

Kostendekkendheid

Binnen de gemeentelijke begroting is een aantal producten opgenomen waarvan is bepaald dat deze niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Voorbeelden hiervan zijn de producten riolering, reiniging, marktgelden, begraafplaatsen en producten waarvoor leges worden geheven. Voor deze producten is een toelichting opgenomen ten aanzien van de wijze waarop de kostendekkendheid wordt bepaald. Deze toelichting is afgestemd op de vereisten in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Berekening van kostendekking Verordening leges Altena				2026
Hoofdstuk	1	2	3	Totaal
Omschrijving	Algemene dienstverlening	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Kosten / Kostendekking
Baten en lasten taakvelden				
Lasten taakvelden incl. rente	1.655	1.472	119	3.246
Baten taakvelden, excl. heffingen				
Netto kosten taakveld	1.655	1.472	119	3.246
Toe te rekenen lasten				
Overhead incl. omslagrente	628	1.323	107	2.058
BTW				
Totaal toe te rekenen lasten	628	1.323	107	2.058
Totale lasten	2.283	2.795	226	5.304
Baten heffingen	2.082	3.136	16	5.234
Saldo	201N	341V	210N	70N
Dekkingspercentage	91%	112%	7%	99%

De in de begroting 2026 opgenomen, voor de kostendekking van de legesverordening relevante, baten overschrijden de lasten niet. De totale kostendekking is 99%. Hoofdstuk 1 is 91% kostendekkend. Hoofdstuk 2 is 112% kostendekkend. Hoofdstuk 3 is 7% kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekking worden alle relevante baten en lasten toegerekend. Deze baten en lasten zijn geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden aan de heffing.

Berekening van kostendekking Leges Biesbosch Altena	2026
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	7
Baten taakvelden, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	7
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	0
BTW	0
Totaal toe te rekenen lasten	7
Totale lasten	7
Baten heffingen	7
Saldo	0
Dekkingspercentage	100%

De in de Begroting 2026 opgenomen baten van de Leges Biesbosch overschrijden de lasten niet. Het kostendekkingspercentage is 100%. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Rioolheffing Altena	2026
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	6.003
Baten taakvelden, excl. heffingen	69
Netto kosten taakveld	5.933
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	955
BTW	1.819
Totaal toe te rekenen lasten	2.774
Totale lasten	8.708
Baten heffingen	7.655
Saldo	1.053N
Dekkingspercentage	88%

De in de Begroting 2026 opgenomen baten van de rioolheffing overschrijden de lasten niet. De totale kostendekking is 88%. Het tekort wordt gedekt uit de voorziening. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten zijn geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Reinigingsheffing Altena	2026
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	7.628
Baten taakvelden, excl. heffingen	1.138
Netto kosten taakveld	6.489
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	581
BTW	1.295
Totaal toe te rekenen lasten	1.877
Totale lasten	8.366
Baten heffingen	8.205
Saldo	161N
Dekkingspercentage	98%

De in de Begroting 2026 opgenomen, voor de kostendekking van de reinigingsheffing relevante, baten overschrijden de lasten niet. De totale kostendekking is 98%. Het percentage van de kostendekking is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Lijkbezorgingsrechten Altena	2026
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	1.171
Baten taakvelden, excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	1.171
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	238
BTW	
Totaal toe te rekenen lasten	238
Totale lasten	1.409
Baten heffingen	1.007
Saldo	401N
Dekkingspercentage	72%

De in de Begroting 2026 opgenomen, voor de kostendekking van de Lijkbezorgingsrechten relevante, baten overschrijden de lasten niet. De totale kostendekking is 72%. Uitgangspunt voor het college is de tarieven voor lijkbezorging betaalbaar te houden en conform het bestuursakkoord niet te streven naar 100% kostendekking. Het kostendekkingspercentage is jaarlijks aan fluctuatie

onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Marktgelden	2026
Altena	
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	56
Baten taakvelden, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	56
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	21
BTW	
Totaal toe te rekenen lasten	21
Totale lasten	77
Baten heffingen	73
Saldo	4N
Dekkingspercentage	95%

De in de Begroting 2026 opgenomen, voor de kostendekking van de Marktgelden relevante, lasten overschrijden de baten niet. De totale kostendekking is 95%. De kostendekking is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Berekening van kostendekking Havengelden	2026
Altena	
Baten en lasten taakvelden	
Lasten taakvelden incl. rente	556
Baten taakvelden, excl. heffingen	6
Netto kosten taakveld	549
Toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	157
BTW	0
Totaal toe te rekenen lasten	157
Totale lasten	707
Baten heffingen	707
Saldo	0
Dekkingspercentage	100%

De in de Begroting 2026 opgenomen, voor de kostendekking van de Haven- en kadegelden relevante lasten overschrijden de baten niet. De totale kostendekking is 100%.

Het kostendekkingspercentage is jaarlijks aan fluctuatie onderhevig. Alle relevante baten en lasten worden toegerekend. Deze baten en lasten worden geschoond voor onderdelen welke wettelijk niet toegerekend mogen worden.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

€ 6.583.000	€ 25.087.000	3,8
Risicowaarde	Weerstandscapaciteit	Weerstandsvermogen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de gemeente Altena. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vraagt in deze paragraaf minimaal in te gaan op een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. Daarnaast zijn ook een aantal kengetallen voorgeschreven, evenals een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De risico-inventarisatie wordt twee keer per jaar geactualiseerd (voor de begroting en voor de jaarrekening).

Beleidskader en definities

Beleidskaders

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Nota Risicomanagement 2019
- Nota Reserves en voorzieningen 2019
- Herijking Reserves en voorzieningen 2020

Definities

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie van de mate waarin het vermogen van de gemeente Altena toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. Weerstandscapaciteit: De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote lasten te dekken.
2. Risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Risicomanagement wordt gedefinieerd als het systematisch in kaart brengen van de risico's met het oog op de beheersing van deze risico's. In deze paragraaf ligt de primaire focus op het financiële risico.

Risicomanagement is geen statisch instrument, maar dient een integraal onderdeel uit te maken van werkprocessen. Via de Planning & Control-documenten wordt de gemeenteraad geïnformeerd over het weerstandsvermogen. De risico's met betrekking tot verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen.

Tot slot zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen die betrekking hebben op de financiële positie van de gemeente Altena, evenals een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen.

Weerstandscapaciteit

Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen en wordt gevormd door de optelsom van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve en de stille reserves. Stille reserves worden bepaald door het verschil tussen boekwaarden en de actuele marktwaarden van bezittingen in aandelen en onroerend goed. Hierbij dient in acht te worden genomen dat niet alle stille reserves snel te gelde gemaakt kunnen worden. Bovendien neemt de toezichthouder deze reserves alleen mee bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd, bijvoorbeeld door een officiële taxatie. Ook mag de stille reserve geen gebruiksnut meer hebben voor de gemeente en moet deze op korte termijn beschikbaar kunnen komen. Om deze redenen worden de stille reserves op nihil gesteld.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken over meerdere jaren. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit en structurele begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit wordt als volgt berekend:

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve (per 31-12-2026)	18.653
Stille reserves	-
<i>Incidentele weerstandscapaciteit (A)</i>	<u>18.653</u>
Onbenutte belastingcapaciteit	6.384
Onvoorzien	50
Structurele begrotingsruimte	0
<i>Structurele weerstandscapaciteit (B)</i>	<u>6.434</u>
Totale weerstandscapaciteit (A + B)	25.087

Risico-inventarisatie

Bepalen risicowaarde

Om tot een kwantificering van de risico's te komen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **Kans.** De kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren. Om te komen tot een schaalverdeling worden de volgende categorieën gehanteerd:
 - klein (< 25%)
 - middel (> 25% - < 75%)
 - groot (> 75%)
- **Financiële impact.** De financiële impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. In sommige gevallen is het lastig om de impact te bepalen, dan kan gebruik gemaakt worden van de volgende categorieën:
 - gering (< € 100.000);
 - beduidend (> € 100.000 - < € 500.000);
 - kritiek (> € 500.000).
- **Risicowaarde.** De risicowaarde wordt berekend door het percentage 'kans' te vermenigvuldigen met het maximale risicobedrag. Voor structurele risico's wordt de risicowaarde vermenigvuldigd met factor 2. De gedachtegang hierbij is dat 2 jaar voldoende is om passende maatregelen te treffen.

Toepassing van bovenstaande leidt tot het volgende overzicht van geïnventariseerde risico's. Zoals in de nota Risicomanagement 2019 is aangegeven worden de tien belangrijkste risico's weergegeven en toegelicht.

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	I / S	Financieel effect	Kans	I	S
1.	Aanbestedingen en prijsontwikkelingen, vooral bij grote projecten	I	900	30%	900	
2.	Kwetsbaarheid bedrijfsvoering/ formatie- en inhuurbudget ontoereikend	S	500	20%		750
3.	Overschrijding budgetten Jeugdzorg	S	438	50%		875
4.	Overschrijding budgetten WMO	S	338	50%		675
5.	Overschrijding budgetten uitkeringen/ participatievoorzieningen	S	299	30%		597
6.	Risico's inzake informatiebeveiliging	I	300	10%	300	
7.	Risico's gerelateerd aan niet voldoen aan de AVG	I	200	25%	200	
8.	Open eind karakter gemeenschappelijke regelingen	S	200	20%		400
9.	Extra bijdrage nazorg gesloten stortplaatsen	I	400	50%	400	
10.	Faillissement van contractpartijen, met name in de jeugdzorg	I	125	25%	125	
	Totaal incidentele en structurele risicowaarde 1 t/m 10					5.222
	Overige risico's					1.361
	Totaal risicowaarde					6.583

I = incidenteel / S = structureel

Toelichting

1. *Risico's bij aanbestedingen en prijsontwikkelingen, vooral bij grote projecten*

Projecten kunnen grofweg worden ingedeeld in drie categorieën: civiele (bouw)projecten, samenwerking met ontwikkelaars bij bouwprojecten, en projecten waarbij de gemeente de opdrachtgever is. Hoewel elk project risico's met zich meebrengt, zijn de financiële risico's vooral aanwezig bij projecten waar de gemeente zelf de opdrachtgever is. Om de voortgang van deze projecten goed te monitoren, richt de organisatie zich op het vergroten van continu inzicht en overzicht. Dit leidt tot een voortdurende actualisatie van het meerjarig investeringsprogramma, wat een beter toekomstig inzicht in investeringen biedt. Ondanks de afvlakking van prijsstijgingen in de sector, blijft er een risico op hogere kosten ten opzichte van de ramingen bij nieuwe aanbestedingen. De aantrekkende economie dreigt de bouwsector te overspannen, wat kan resulteren in veel hogere offertes dan begroot, of slechts één inschrijvende aanbieder. Bovendien, gezien de huidige ongunstige prijsontwikkelingen, is het risico groot dat aanbestedingen duurder uitvallen. Daarnaast gelden er strikte regels voor (Europese) aanbestedingen. Niet-naleving van deze regels kan financiële risico's veroorzaken. De gemeente Altena heeft een inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld en algemene inkoopvoorwaarden geformuleerd.

2. *Risico's bij kwetsbaarheid bedrijfsvoering/ formatie- en inhuurbudget ontoereikend*

Door de krappe arbeidsmarkt blijft het moeilijk om geschikte medewerkers te vinden. Bedrijfsrisico's kunnen ontstaan doordat processen nog niet optimaal verlopen, wat extra inspanningen vereist om het goed functioneren te waarborgen. Ziekteverzuim en vergrijzing leiden tot verlies van kennis. In de afgelopen drie jaar zijn de inhuurkosten gestegen door langdurig ziekteverzuim en de behoefte aan specialistische kennis voor complexe vraagstukken. Vacatures behoren vaak tot schaarse doelgroepen en zijn moeilijk in te vullen, wat leidt tot hoge inhuurtarieven. Het budget voor inhuur wordt nauwlettend bewaakt om budgetoverschrijding te voorkomen. We werken aan een toekomstbestendige, flexibele en wendbare organisatie.

3. *Overschrijding budgetten Jeugdzorg*

Net als veel andere gemeenten kampt Altena met budgetoverschrijdingen op het gebied van Jeugdzorg. Hoewel er zo realistisch mogelijk begroot wordt, hebben wij op dit gebied te maken met soms onvoorspelbare omstandigheden. Gedeeltelijk kent de jeugdzorg een open einde karakter. Ook kunnen individuele casussen leiden tot forse kostenposten. In samenwerking met de andere regiogemeenten wordt gewerkt aan een doorontwikkeling van de sturing- en beheersingsinformatie om de voorspelbaarheid van kosten te vergroten. De Hervormingsagenda Jeugd geeft sturing aan het verbeteren en financieel houdbaar krijgen van de jeugdzorg.

4. *Overschrijding budgetten WMO*

Bij de WMO leiden landelijke ontwikkelingen tot grotere financiële risico's. De invoering van het zogenoemde abonnementstarief leidt enerzijds tot een lagere eigen bijdrage van de cliënten. Anderzijds heeft het een aanzuigende werking op cliënten die voorheen geen beroep deden op een WMO-voorziening en nu, vanwege de lage kosten, hier wel gebruik van gaan maken. Op langere termijn wordt het verdeelmodel WMO (begeleiding en beschermd wonen) herzien. Ook de toenemende extramuralisering van de zorg (langer thuis blijven wonen) leidt tot een toenemende complexiteit en kosten van de zorgvragen.

5. Overschrijding budgetten uitkeringen / participatievoorzieningen

Het gaat hierbij om het risico op fluctuaties in de gebundelde uitkering. De gemeente ontvangt van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

6. Risico's inzake informatiebeveiliging

Dit risico betreft het voorkomen van schendingen van wetgeving, regelgevende en contractuele verplichtingen, en beveiligingseisen. Het niet naleven van het geactualiseerde informatiebeveiligingsbeleid kan leiden tot onvoldoende naleving van afgesproken regels en maatregelen. Het risico omvat ook het waarborgen van informatiebeveiliging in de gehele levenscyclus van informatiesystemen, inclusief systemen die via openbare netwerken diensten verlenen. Hoewel het risico hoog is geprioriteerd, drukken de vele getroffen beheersmaatregelen het netto risico slechts beperkt op het weerstandsvermogen.

7. Risico's gerelateerd aan niet voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming

De gemeente is in het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming en de Wet politiegegevens verplicht passende technische en organisatorische maatregelen te treffen om ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens van burgers en haar medewerkers. De Autoriteit Persoonsgegevens kan organisaties die niet aan de Algemene verordening gegevensbescherming voldoen een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro of 4% van de jaaromzet. Bij overtreding van de Wet politiegegevens kan de Autoriteit Persoonsgegevens boetes opleggen welke zijn opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. Afhankelijk van de aard van de overtreding kan een boete oplopen tot wel € 820.000 per overtreding.

8. Openeind-karakter gemeenschappelijke regelingen

De gemeente kan geconfronteerd worden met financiële tegenvallers van verbonden partijen/ gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente verplicht is bij te dragen in eventuele nadelige saldi. Hierop heeft de gemeente niet altijd (directe) invloed. Naast dit algemene risico ten aanzien van verbonden partijen, kunnen er ook specifieke risico's ten aanzien van één partij zijn.

9. Nazorg gesloten stortplaatsen

In 2020 zou de eeuwigdurende nazorg van de stortplaats Zevenbergen worden overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant (PNB). Er is een geschil ontstaan over de omvang van het doelvermogen dat noodzakelijk is voor de eeuwigdurende nazorg. Partijen zijn onder voorwaarden overeengekomen gedurende 5 jaar onderzoek te doen naar het juiste doelvermogen. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek zullen de betreffende gemeenten, waaronder de gemeente Altena, mogelijk moeten bijstorten. Het uiteindelijke benodigde doelvermogen is van vele, nu nog onbekende factoren, afhankelijk. Ook een eventuele verlaging van de rekenrente.

10. Faillissement contractpartijen, met name in de jeugdzorg

De afgelopen periode zien we zowel landelijk als ook in onze eigen regio dat er zorgaanbieders zijn die financieel in de problemen komen. Naast het feit dat het wegvallen van een zorgaanbieder een grote belasting is voor het zorglandschap, zien we dat er hoge frictiekosten bij komen kijken.

Overige risico's

Hierboven zijn de tien belangrijkste risico's benoemd. Naast deze tien risico's zijn nog andere (kleinere) risico's te onderscheiden. Deze variëren van risico's die samenhangen met onvoldoende toezicht op bouwactiviteiten tot risico's op het gebied van fraude bij aanvraag van inkomensvoorzieningen en meer. Verondersteld wordt dat met deze overige risico's in totaal een bedrag van € 1,2 miljoen gemoeid is.

Hervormingsagenda Jeugd – Beweging naar de Sociale Basis

De Hervormingsagenda Jeugd vormt het startpunt van een brede verandering binnen het sociaal domein, waarbij de beweging wordt ingezet van geïndiceerde zorg naar vrij toegankelijke ondersteuning, ofwel: licht waar het kan, zwaar waar het moet'. Deze verandering strekt zich uit over de domeinen Jeugd, Wmo, Participatiewet en gezondheid, en wordt vormgegeven in het koersdocument Sociaal Domein 2030, dat naar verwachting in Q1 2026 door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Deze beweging beoogt de ondersteuning dichterbij inwoners te organiseren en preventie te versterken, maar implementatie brengt altijd risico's met zich mee. In de eerste jaren van de verandering kunnen de kosten oplopen doordat nieuwe werkwijzen extra tijd vragen, onverwachte vraagstukken oproepen en mogelijk extra investeringen vragen, bijvoorbeeld in de sociale basis. Dit kan mogelijk leiden tot een tijdelijke druk op de begroting en het benodigde beroep op de Algemene Reserve om de continuïteit van dienstverlening te waarborgen.

Frauderisico's

De frauderisicoanalyse is erop gericht de opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen op het gebied van fraude en integriteit te signaleren en maatregelen te treffen. In het Interne Controleplan van de gemeente Altena is een beperkte risicoanalyse opgenomen waarbij in de aanpak specifieke aandacht uitgaat naar de meest kritische bedrijfsprocessen. Ook wordt in het kader van risicomanagement in de tussentijdse verantwoordingsgesprekken van directie met teammanagers aandacht besteed aan (verwachte) risico's, waarbij ook mogelijke frauderisico's aan de orde komen. Het streven is om in de toekomst een integrale risicoanalyse op te stellen voor een nog gerichtere preventie aanpak. Daarnaast is bij de start van nieuwe medewerkers veel aandacht voor integriteit en wordt met behulp van een dilemma spel hierover de dialoog gevoerd. Deze aanpak maakt expliciet onderdeel uit van de onboardingstraject en is opgenomen in het beleid ter voorkoming van fraude en integriteitsschendingen.

Weerstandvermogen

De weerstandsratio wordt bepaald door de weerstandscapaciteit af te zetten tegen de waarde van de geïnventariseerde risico's. De omvang van de weerstandscapaciteit bedraagt bij de Begroting 2026 € 25.087.000. Gegeven de totale omvang van de geïnventariseerde risico's van € 6.583.000 komt de factor weerstandsvermogen hiermee op 3,8. Dit betekent dat de beschikbare financiële middelen 3,8 keer groter zijn dan de verwachte risico's.

Om de factor weerstandsvermogen te beoordelen kan gebruik gemaakt worden van de door de Universiteit Twente opgestelde waardering.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 - 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 - 1,4$	Voldoende
D	$0,8 - 1,0$	Matig
E	$0,6 - 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

De voor de gemeente Altena berekende weerstandsratio valt in de categorie A en kan dus beoordeeld worden als uitstekend. De factor weerstandsvermogen ligt ruim boven het door de gemeenteraad in de nota Risicomanagement vastgestelde minimum van 1,0. Een ratio van 3,8 duidt dus op een ruime buffer.

De wijze waarop en de volgorde waarin de diverse componenten van de weerstandscapaciteit zullen worden ingezet, indien de risico's daadwerkelijk tot financiële lasten leiden, zullen afhankelijk zijn van de aard (incidenteel of structureel) en de omvang van de lasten. Omdat daarvoor een begrotingswijziging nodig zal zijn, wordt dit uiteindelijk door de gemeenteraad bepaald. Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente ruim voldoende is om de belangrijkste geïnventariseerde risico's (financieel) op te vangen. Dit ook mede gelet op de relatief kleine kans van de afzonderlijke risico's en het feit dat deze risico's geen verband met elkaar houden, waardoor de kans zeer gering is dat alle risico's zich gelijktijdig manifesteren.

Kengetallen

Op basis van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden voor de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	71,4%	53,8%	50,1%	46,6%	38,2%	32,1%
Netto schuldquote gecorrigeerd	69,0%	51,6%	48,0%	44,7%	36,5%	30,6%
Solvabiliteitsratio	26,7%	19,9%	16,6%	16,1%	15,7%	16,0%
Structurele exploitatieruimte	-1,9%	0,4%	-1,7%	0,1%	0,2%	2,1%
Grondexploitatie	0,9%	0,2%	0,9%	1,6%	2,0%	2,8%
Belastingcapaciteit	97,3%	97,0%	94,8%	100,3%	100,3%	100,3%

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Aan de kengetallen zijn door de toezichthouder geen normen verbonden, maar hebben wel een signaleringswaarde. Deze signaleringswaarden zijn als volgt.

Kengetal	Minste risico	Gemiddeld risico	Meeste risico
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Toelichting op de kengetallen

Netto schuldquote

Het kengetal netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Met andere woorden, de schuldquote geeft aan of de gemeente nog investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt het kengetal netto schuldquote ook berekend exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat

het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter. Een hoge schuld kan veroorzaakt worden doordat afgesloten leningen worden doorgeleend. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn.

Solvabiliteitsratio

Onder de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal verstaan. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en wordt uitgedrukt in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten en geeft daarmee inzicht in de waarde van de grondposities. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

De kengetallen kunnen als volgt schematisch weergegeven worden:

Bron: Ministerie van BZK

(<https://kennisopenbaarbestuur.nl/thema/financi%C3%A9le-kengetallen-gemeenten-en-provincies/>)

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Altena is verantwoordelijk voor veel kapitaalgoederen: wegen, bruggen, riolen, groen, bomen, verlichting, speelplaatsen en gebouwen. Deze voorzieningen zijn belangrijk voor een veilige, schone en toegankelijke leefomgeving.

Sinds 2020 werken we met het **Integraal Beheerkader Openbare Ruimte (IBK)**. Dit is een plan waarin staat hoe we de openbare ruimte in de hele gemeente beheren. Met dit plan hebben we één gezamenlijke manier van werken afgesproken in plaats van de verschillende aanpakken van de voormalige gemeenten.

De afgelopen jaren hebben we steeds beter zicht gekregen op wat we precies in beheer hebben. Ons beheersysteem wordt stap voor stap aangevuld en geactualiseerd, waardoor we de aantallen objecten, zoals wegen of speeltoestellen, al meerdere keren hebben aangepast in deze paragraaf. Zo krijgen we steeds betrouwbaardere gegevens.

In 2025 wordt het IBK opnieuw volledig herzien. Eind dat jaar leggen we de gemeenteraad een geactualiseerd plan voor. Daarin verwerken we de nieuwste inzichten over de kwaliteit van onze voorzieningen én koppelen we dit aan thema's als klimaat, duurzaamheid en energie. De gegevens in deze paragraaf zijn gebaseerd op het nog geldende IBK.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen kost de gemeente veel geld en bepaalt voor een groot deel het beeld van de leefomgeving. In deze paragraaf leggen we per onderdeel uit wat de plannen zijn en wat de financiële gevolgen zijn.

De kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën:

1. Wegen
2. Civiele Kunstwerken
3. Riolering en Water
4. Groen
5. Bomen
6. Openbare Verlichting
7. Spelen
8. Gebouwen

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens per kapitaalgoed ingegaan op de (beheer)plannen en de financiële consequenties.

Overzicht actuele kaders voor het jaar 2026

Leeswijzer onderhoudsniveaus

A	hoog
B	basis
C	laag

1. Wegen

Onderhoud kapitaalgoederen Wegen is gericht op het beheer en onderhoud van alle openbare wegen in de gemeente Altena. Hieronder vallen de asfaltverhardingen, elementenverhardingen, half- en onverharde wegen, wegmarkeringen en kantopsluitingen/bermranden.

Beheerplan

Wegen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Beheerplan verhardingen gemeente Altena 2022-2026	is opgesteld	2022	B

Kerncijfers

Totale verharding gemeente Altena	4.791.258 m ²
<i>waarvan</i>	
Asfaltbetonverharding	2.178.161 m ²
Elementenverharding	2.433.168 m ²
Cementbetonverharding	12.284 m ²
Half- en onverhard	164.981 m ²
Overige verharding (kunststof/gras)	2.664 m ²

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Onderhoud en beheer	3.776
Vervanging	7.808

2. Civiele Kunstwerken

Onderhoud kapitaalgoederen Civieltechnische Kunstwerken omvat de bruggen, tunnels, grondduikers, keermuren, aanmeervoorziening en geluidschermen. Aanvullend is een deel van de civiele kunstwerken van de historische haven van Woudrichem. De kunstwerken in de overige havens vallen erbuiten.

Beheerplan

Civiele Kunstwerken	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Beheerplan Civiele Kunstwerken gemeente Altena 2022-2031	is opgesteld	2022	n.v.t.

Kerncijfers

Totaal aantal Civiele Kunstwerken gemeente Altena	327 stuks
<i>waarvan</i>	
Betonnen, stalen en houten bruggen	173 stuks
Aanleginrichtingen/stadshaven	81 stuks
Coupure	1 stuks
Grote Duikers	13 stuks
Kades	6 stuks
Grondkeringen	11 stuks
Onderdoorgangen	1 stuks
Object overstijgende voorzieningen	3 stuks
Recreatieve gebieden	0 stuks
Havens	2 stuks
Verlichting	2 stuks
Gebouwen	1 stuks
Trappen	28 stuks
Hekwerk	1 stuks
Waterreguleringswerken	4 stuks

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Onderhoud en beheer	575
Vervanging	879

3. Riolering en Water

Onderhoud kapitaalgoederen Riolering en Water is gericht op een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving door goed om te gaan met inzameling en transport van afvalwater, grondwater, hemelwater en kwalitatief en kwantitatief goed oppervlaktewater. Hieronder vallen de onderdelen vrijverval en mechanische riolering, pompen en gemalen, randvoorzieningen, watergangen, grondwatermeetnet, beschoeiingen, fontein en stuw en vijvers en waterbergende voorzieningen.

Beheerplannen

Riolering en Water	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Water & Riolering Plan 2025-2028 (WRP)	wordt opgesteld	2024	n.v.t.

Kerncijfers

Lengte vrijvervalriolering waarvan	449 km
... vuilwater	88 km
... hemelwater	129 km
... gemengd	232 km
Lengte persleiding (excl. drukrioolstelsels)	166 km
Lengte drainage	148 km
Oppervlak infiltrerende verharding	4.100 m ³
Kolken	22.700 stuks
Aantal gemalen droge opstelling en randvoorzieningen	860 stuks
Uitstroomvoorzieningen	215 stuks

Financieel overzicht

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Riolering beheer en onderhoud	2290
Riolering vervanging	6160
Water beheer en onderhoud	832

4. Groen

Onderhoud kapitaalgoederen Groen richt zich op het beheer en onderhoud van het openbaar groen in de gemeente Altena. Hieronder vallen de cultuur- en natuurlijke beplanting, hagen, gazons en bermen en natuurlijke grassen. Ook valt het ruimen van zwerfafval en bladeren, onkruid bestrijden op verhardingen, het ledigen van afvalbakken en bestrijden van invasieve exoten binnen de scope. Het onderhoud aan het groen op de begraafplaatsen en sportcomplexen vallen buiten kapitaalgoederen Groen.

Beheerplannen

Groen uitgezonderd onkruidbestrijding op verhardingen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Middels het Integraal Beheerkader	IBK	2022	B
Onkruidbestrijding op verhardingen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Middels het Integraal Beheerkader	IBK	2022	B

Kerncijfers

Totaal hectare openbaar groen gemeente Altena	447 hectare
<i>waarvan</i>	
Bodembedekkers	20.760 m2
Heesters	149.803 m2
Gemengde beplanting	4.967 m2
Struikrozen	346 m2
Vaste planten	20.513 m2
Plantenbak	12 stuks
Bosplantsoen	326.346 m2
Blokhaag	0 m2
Lijnvormige haag	56.168 m2
Vormhaag	0 m2
Ruw gras	2.451.695 m2
Gazon	941.690 m2
Gazon met bollen	12.872 m2
Gazon, talud steil	8.105 m2
Ruigte	6.938 m2
Bloemrijk gras	472.907 m2
Afvalbakken	666 stuks

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Onderhoud en beheer	3.742
Vervanging	281

5. Bomen

Onderhoud kapitaalgoederen Bomen richt zich op het beheer van de asset bomen in de gemeente Altena. Hieronder vallen alle individuele straat- en laanbomen, fruitbomen, bomen in bosplantsoenen en knot- en leibomen in eigendom van de gemeente Altena inclusief begraafplaatsen, sportaccommodaties en terreinen.

Beheerplan

Bomen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Middels het Integraal beheerkader (IBK)	IBK	2022	n.v.t.

Kerncijfers

Totaal aantal bomen gemeente Altena	34.463 stuks
<i>waarvan</i>	
Boom, niet vrij uitgroeïend	26.345 stuks
Boom, vrij uitgroeïend	1.936 stuks
Fruitboom	1.450 stuks
Gekandelaberde boom	300 stuks
Knotboom	2.814 stuks
Leiboom	604 stuks
Vormboom	982 stuks
Geen gegevens	32 stuks

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Onderhoud en beheer	240
Vervanging	302

6. Openbare Verlichting

Onderhoud kapitaalgoederen Openbare Verlichting richt zich op het beheer en onderhoud van alle openbare verlichting in de gemeente Altena. De openbare verlichting omvat de lichtmasten, armaturen en lampen in beheer bij de gemeente Altena.

Beheerplan

Openbare Verlichting	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Middels het Integraal beheerkader (IBK)	IBK	2022	n.v.t.

Kerncijfers

De gemeente beheert in totaal circa 13.250 masten met armaturen. In onze gemeente is circa 83 % LED (armaturen en lampen) toegepast. Hiermee zit de gemeente Altena ruim boven het landelijk gemiddelde.

Omschrijving	Aantal	Percentage	
Totaal lichtpunten	13.334	100%	
Conventioneel armatuur	314	2,35 %	
Conventioneel armatuur met LED-lamp	3.948	31,4 %	83 %
LED-armatuur	9.072	51,6 %	

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Beheer en onderhoud	238
Vervanging	400

7. Spelen

Onderhoud kapitaalgoederen Spelen richt zich op het beheer en onderhoud speelvoorzieningen in de gemeente Altena. De beheerdiscipline omvat naast speel- en sporttoestellen ook de bijbehorende valondergronden.

Beheerplan

Spelen	Beheerplan	Jaartal vaststelling	Kwaliteitsniveau
Middels het Integraal beheerkader (IBK)	IBK	2022	n.v.t.

Kerncijfers

De gemeente beheert 147 gemeentelijke speellocaties (incl MFA's in de openbare ruimtes) en 789 speelvoorzieningen.

Speelvoorzieningen	
Speeltoestellen	600 stuks
Voetbaldoelen	81 stuks
Skatetoestellen	32 stuks
Ontmoetingsplaatsen	3 stuks
Overig	70 stuks
Speellocaties	
Spelen	117 stuks
Voetballen	41 stuks
Skaten	8 stuks
Ontmoeten	3 stuks
Overige	34 stuks
Valondergronden	
Valdempend zand	
Boomschors	9.063 m ²
Valdempend kunstgras	1.823 m ²
Rubberen grastegels	0 m ²
Rubberen tegels	1.156 m ²
Gietvloer	454 m ²
Tegels	2.940 m ²
Asfalt	70 m ²

Financieel overzicht

IBK 2023-2026 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Onderhoud en beheer	1.22
Vervanging	128

8. Gebouwen

In 2026 wordt het strategisch vastgoedbeleid, dat in 2021 is vastgesteld, geactualiseerd en uitgebreid met een beleidskader voor maatschappelijke accommodaties. Dit kader biedt richting aan het toekomstig gebruik, beheer en de investeringen in gemeentelijke gebouwen met een maatschappelijke functie, zoals sporthallen en buurthuizen. Ter voorbereiding hierop is afgelopen jaar een integrale analyse uitgevoerd waarin de huidige situatie van alle gemeentelijke maatschappelijke accommodaties in beeld is gebracht. Daarbij is gekeken naar de functies en het feitelijke gebruik van de gebouwen, de financiële situatie, en de opgave voor verduurzaming. Deze analyse is medio 2025 besproken met de gemeenteraad. Op basis van de uitkomsten is gestart met het uitwerken van beleidskaders, waarin tevens keuzes worden voorbereid over behoud, herontwikkeling of afstoting van vastgoed.

Gelijktijdig worden de meerjaren-onderhoudsplannen voor het gemeentelijk vastgoed geactualiseerd. Hierbij wordt uitgegaan van de werkelijke technische conditie van de gebouwen en het actuele prijsniveau. De uitkomsten van deze actualisatie worden verwerkt in de Kadernota van 2027, zodat beleidsmatige keuzes ook financieel goed geborgd kunnen worden.

Ter ondersteuning van het beleidsproces worden voor twee sporthallen in 2026 businesscases opgesteld waarin kosten, duurzaamheid, gebruikswaarde en toekomstbestendigheid van verschillende scenario's tegen elkaar worden afgewogen.

Paragraaf Financiering

€ 55 miljoen

Financieringsbehoefte

€ 2,5 miljoen

Externe rentelasten

€ 16,2 miljoen

Kasgeldlimiet

Inleiding

De financieringsparagraaf is bedoeld om inzicht te geven in de ontwikkelingen rond de meerjarige gemeentelijke financiering en het beleid dat hierop door de gemeente wordt gevoerd. Tevens is deze paragraaf bedoeld om de risico's die daarbij worden gelopen in beeld te brengen en aan te geven hoe getracht wordt om deze risico's te beheersen.

Het Treasurybeleid van de gemeente Altena is gericht op de ondersteuning van de publieke taak van de gemeente en heeft een risicomijdend en voorzichtig karakter. Uitgangspunten zijn:

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden;
- het beschermen van gemeentelijke vermogens – en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido, Ruddo, respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

De relevante beleidskaders waarbinnen het Treasurybeleid plaatsvindt staan hieronder vermeld.

- Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO 2001)
- Nota Reserves en Voorzieningen (2019)
- Treasurystatuut (2022)

Externe rentelasten / rentebaten

De externe rentelasten bedragen in totaal € 2,5 miljoen. Deze hebben betrekking op rente van de langlopende geldleningen. De externe rentebaten hebben betrekking op de ontvangst van rentes van verstrekte geldleningen aan derden en bedragen voor 2026 € 69.000.

Omslagrente

In het BBV is opgenomen dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De berekeningsmethode is in het BBV voorgeschreven. Vanaf 2025 zijn de voorschriften aangepast. De toe te rekenen rente aan de grondexploitaties zal vanaf 2025 middels het omslagpercentage gaan plaatsvinden. De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa en grondexploitatie

(onderhanden werk) . De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa en grondexploitatie. Voor 2026 is het omslagpercentage berekend op 1%.

Renteresultaat

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bedrag
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.556
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	- 69
Saldo rentelasten en rentebaten	2.487
Rente die aan de facilitaire grondexploitatie (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-200
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	
De rentebaat van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	2.287
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	2.287
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.733
Renteresultaat op het taakveld Treasury	446

Renteontwikkelingen

De rentemarkt wordt opgedeeld in de geldmarktrente en de kapitaalmarktrente. Hierbij wordt onder de geldmarktrente de korte rente verstaan (looptijd t/m 2 jaar) en onder de kapitaalmarkt-rente de lange rente (met een looptijd vanaf 2 jaar).

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) en deels door de invloed van het rentebeleid van de Amerikaanse Centrale Bank (FED) op de economische ontwikkelingen in Europa. De ECB voert ook monetair beleid met maatregelen die de prijzen stabiel moeten houden. Hierbij streeft de ECB naar een inflatie van 2% in de eurozone. De rente is een belangrijk middel om dit te bereiken.

In mei en juni 2025 kwam de inflatie in de eurozone voor het eerst in maanden uit op respectievelijk 1,9% en 2,0%. Daarmee werd het streefdoel van de ECB voor een inflatie van 2% per jaar behaald.

In september 2025 hield de Europese Centrale Bank (ECB) de rente stabiel op 2%, wat in lijn was met de verwachtingen van marktanalisten. Dit was de tweede rentepauze op rij, en de ECB lijkt onnodige rente-ingrepen te willen vermijden, mede door de gestabiliseerde inflatie rond het streefpercentage van 2%.

Verdere renteverlagingen van de ECB in 2025 blijft afhankelijk van geopolitieke en economische ontwikkelingen. Analisten verwachten dat de rente tot een niveau tussen de 1,50% en 1,75% uitkomt aan het einde van het jaar. Dit betekent dat er nog zeker één tot twee verlagingen van telkens 0,25 procentpunt kunnen volgen, vooral als de inflatie laag blijft.

De inflatieverwachting voor heel 2025 is nu gemiddeld 2,0%. Voor 2026 verwacht de ECB een inflatie van 1,6% en voor 2027 weer 2,0%.

Financieringsbehoefte

De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan. De gemeente Altena maakt gebruik van totaalfinanciering. De financieringsbehoefte voor de jaren 2026-2029 die is opgenomen in deze begroting bedraagt voor 2026 € 55 mln en loopt af naar € 20 mln in 2029. Afhankelijk van de nieuwe investeringen die gepleegd worden, zullen deze bedragen daarop aangepast moeten worden.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tegelijkertijd hoeft het Rijk dan minder geld te lenen op de financiële markten waardoor de staatsschuld daalt. Bij schatkistbankieren worden de tegoeden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor de gemeente Altena bedraagt dit drempelbedrag in 2026 2% van het begrotingstotaal. Dat is € 3,8 miljoen. Tegoeden boven dit bedrag dienen afgestort te worden naar de schatkist.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor kortlopende financieringsmiddelen (looptijd < 1 jaar) aangetrokken mogen worden. De kasgeldlimiet stelt daarmee een grens aan het te lopen renterisico op de korte schuld. Als de kasgeldlimiet overschreden wordt, moet worden overgegaan tot omzetting naar langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). De kasgeldlimiet wordt jaarlijks vastgesteld en heeft een omvang van 8,5% van het begrotingstotaal. Voor de gemeente Altena bedraagt de kasgeldlimiet in 2026 € 16,2 miljoen ofwel maximaal € 16,2 miljoen mag met kort geld gefinancierd worden.

Renterisiconorm

Evenals bij de korte schuld is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten als gevolg van renteschommelingen bij lange financieringen een belangrijk uitgangspunt. Om de effecten van deze schommelingen te beheersen is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. Deze heeft tot doel

renterisico's op de vaste schuld te beheersen door het aanbrengen van een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille. Door de langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst. De ruimte op de renterisiconorm voor de gemeente Altena is in 2026 € 29,8 miljoen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
<i>Basisgegevens renterisiconorm</i>	
Renteherzieningen op leningen o/g	0
Renteherzieningen op leningen u/g	0
Te betalen aflossingen	8.416
Renterisico	8.416
Begrotingstotaal 2026	191.217
Het bij Ministeriële Regeling vastgestelde %	20%
Renterisiconorm	38.243
<i>Toets renterisiconorm</i>	
Ruimte renterisiconorm	29.827

Paragraaf Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2026 worden verschillende initiatieven en projecten gericht en in samenhang uitgevoerd, zodat deze goed landen binnen de organisatie. Vanuit het strategisch overleg, waaraan strategisch adviseurs uit diverse disciplines deelnemen, wordt het overzicht bewaakt, worden projecten afgestemd en informatie gedeeld. Hierdoor worden lopende en nieuwe projecten goed geïntegreerd en worden knelpunten vroegtijdig gesignaleerd. De roadmap 'implementatie serviceformules 2023-2027' fungeert, net als eerdere jaren, als leidraad voor de verdere ontwikkeling van organisatie en dienstverlening. Activiteiten worden gebundeld met als doel dat het geheel meerwaarde biedt boven de afzonderlijke onderdelen. De projecten zijn gericht op groei van medewerkers, het versterken van rollen en samenwerking en het optimaliseren van processen en systemen. In 2026 ontstaat er steeds meer grip op formatie, bezetting en inhuur door het verbeteren van processen en het hanteren van heldere kaders. Ook wordt in 2026 een vervolgonderzoek uitgevoerd naar medewerkerstevredenheid.

Personeel en Organisatie

In 2026 bouwen we voort op de bestaande fundamenten van onze organisatie. We starten geen nieuwe projecten, maar integreren initiatieven als talentmanagement, de Altena Academie, het vitaliteitsbeleid en het management ontwikkeltraject tot één samenhangende beweging. Zo geven we medewerkers de ruimte en verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling en ondersteunen we leidinggevendenden bij het versterken van hun teams, met de vitale medewerker als uitgangspunt. Door te focussen op de integratie van onze HR-instrumenten realiseren we de strategische doelen van onder andere het programma Vitaal Altena en leggen we actief een stevige basis voor toekomstige uitdagingen. In 2026 voeren we het vervolg op het MD-programma uit, organiseren we het medewerkeronderzoek, maken we nieuwe afspraken met de betreffende arbodienst en implementeren we nieuwe regelingen zoals de fietsregeling en thuiswerkregeling.

Kengetallen

Formatie

Formatie Begroting 2026	Bezetting 01-09-2025	Aantal medewerkers 01-09-2025
492,6 *	457,1	517

Het verschil tussen de formatie en de bezetting wordt verklaard door openstaande formatieplaatsen, die niet zijn ingevuld door onder andere een krappe arbeidsmarkt, worden ingevuld door inhuur. Een deel van het verschil tussen de formatie en bezetting bestaat uit restformatie. Dit is het verschil tussen de beschikbare uren van een formatieplaats en de werkelijke

contracturen in de bezetting. Het verschil tussen bezetting en aantal medewerkers is het gevolg van personeel dat in deeltijd op een formatieplaats is geplaatst.

Ziekteverzuim

2025	Referentienorm (gemiddelde 2023, A&O fonds gemeenten 50.000 – 100.000 inwoners)
5,9%	6,7%

Integriteit

In 2026 geven we verder uitvoering aan de beleidsnota integriteit. We vergroten de bewustwording over integriteit en integer handelen onder onze medewerkers. Op die manier gaan we ondermijning tegen en blijven we voldoen aan de Brabantse norm weerbare overheid. Jaarlijks stelt de integriteitscoördinator een jaarplan op met activiteiten die hieraan bijdragen. Zo zorgen we dat al onze medewerkers blijven handelen volgens de gedragscode van de gemeente Altena.

Financiën | Planning en control

In 2026 stellen we als onderdeel van de reguliere P&C-cyclus een aantal documenten op: de Jaarrekening 2025, de Kadernota 2027, de Eerste en Tweede Bestuursrapportage 2026 en de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030. Bijzondere aandacht zal in 2026 uitgaan naar de voorbereiding en implementatie van de ombuigingen. We blijven aandacht besteden aan het verder optimaliseren van P&C-cyclus en de vormgeving en presentatie van de P&C-producten. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen en daarmee een nieuwe raad is het jaar 2026 hiervoor bij uitstek een geschikt moment.

De ontwikkeling van controle (controleren) naar control (sturen en beheersen) wordt in 2026 verder voortgezet. Interne controlewerkzaamheden gebruiken we niet alleen voor de (externe) verantwoording, maar nadrukkelijk ook om te kunnen leren en daarmee interne werkprocessen verder te verbeteren. Door middel van procesgesprekken sturen we actief op het actueel inzichtelijk houden van significante processen en toetsen we de opzet en bestaan van de beheersmaatregelen die de risico's mitigeren. Zoals vastgelegd in de visie op control.

Juridische zaken en kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg

In 2025 is uitvoering gegeven aan de actiepunten als genoemd in het plan van aanpak dat is opgesteld naar aanleiding van het onderzoeksrapport naar de juridische kwaliteit (Legal Audit). Gelet hierop is ingezet op de verbetering van de juridische kwaliteit van besluitvorming binnen de verschillende teams. Zo is ingezet op de aanwezigheid van juridische aanspreekpunten binnen alle

teams als eerstelijns advisering. Deze collega's vormen belangrijke schakels ten aanzien van de tweede- en derdelijns (juridische) advisering en moeten de juridische kwaliteit aan de voorkant van het proces (beter) borgen. De contacten tussen deze juridische collega's worden geborgd door het juridisch vakberaad, dat ook in 2026 regelmatig zal worden gehouden.

In verband hiermee is ook de rol van de eerste, tweede en derdelijns juristen verduidelijkt en zijn afspraken gemaakt welke zaken om verplicht advies aan de tweedelijns juristen van het team Bestuursondersteuning om advies moeten worden voorgelegd. Ook het inschakelen van advocaten geschiedt door tussenkomst en met advies van het cluster Juridische zaken.

Juridisch control en (teamoverstijgende / organisatiebrede) juridische kwaliteitszorg is bij de gemeente Altena ondergebracht bij het team Juridische zaken. Vooralsnog zien de juridisch control werkzaamheden vooral toe op het beoordelen van de collegevoorstellen. Daarnaast ziet juridisch control ook op het bewaken van de juridische kwaliteit en de juridische risico's op systeemniveau in zijn algemeenheid. Het betreft een rol die ziet op de beheersing van juridische risico's in de organisatie. In deze rol wordt samen opgetrokken met de concerncontroller van de organisatie. Deze rol wordt nu ingevuld door deelname van Juridische Zaken aan het organisatiebrede controloverleg, dat geleid wordt door de concerncontroller.

Daarnaast worden verschillende bezwaarzaken periodiek geëvalueerd om (structurele) verbeterpunten in beeld te krijgen, bijvoorbeeld ten aanzien van veelvoorkomende fouten en gemiste kansen in de motivering van het besluit.

Voorts is het voornemen om in 2026 verder te werken aan meer vaste sjablonen, toegankelijke uitleg van bestaande (interne) regelingen, interne training op juridisch gebied, voorbeelden van overeenkomsten, formats e.d. ten behoeve van borging van de juridische kwaliteit.

De in 2025 ingezette uitrol van het ondermandaat door teammanagers aan medewerkers wordt in 2026 voortgezet. Daarbij wordt uitgegaan van ondermandaat aan medewerkers als dit op een positieve wijze kan bijdragen aan de slagvaardigheid, flexibiliteit en wendbaarheid van de organisatie.

Met het oog op verdere kwaliteitsverbetering op juridisch gebied en transparantie binnen de organisatie zal in 2026 ook specifieke aandacht worden besteed aan subsidiebeschikkingen en het verstrekken en publiceren van incidentele- en begrotingssubsidies. Door actief in te zetten op het publiceren van incidentele- en begrotingssubsidies, wordt niet alleen de controleerbaarheid vergroot, maar wordt ook bijgedragen aan het publieke vertrouwen in de organisatie en wordt voldaan aan de Algemene wet bestuursrecht en actuele jurisprudentie. Deze inzet sluit aan bij het streven naar een transparante en zorgvuldige besluitvorming en vormt een belangrijk aandachtspunt binnen de juridische kwaliteitszorg voor het komende jaar.

Aantal ontvangen bezwaarschriften

In de Jaarrekening van 2024 is gemeld dat in 2024 een stijging van het aantal ingediende bezwaarschriften valt waar te nemen ten opzichte van 2023. In 2024 was sprake van 195 ingediende bezwaren, tegenover 167 in 2023.

In de eerste helft van het jaar 2025 is sprake van 94 ontvangen bezwaarschriften. Dit is een stijging ten opzichte van 2024 toen sprake was van 72 bezwaarschriften in de eerste helft van het jaar. Het overgrote deel van de in 2025 ingediende bezwaarschriften is gericht op verleende omgevings- en exploitatievergunningen (35).

We merken dat regelmatig dezelfde indieners bezwaar maken en dat er vaak meerdere bezwaren worden ingediend tegen hetzelfde onderwerp.

Binnen de huidige ambtelijke capaciteit en rekening houdend met de vergaderfrequentie van de commissie voor de bezwaarschriften wordt er maximaal ingezet op het afhandelen van zaken binnen de wettelijke termijnen. Dit lukt nog niet altijd.

Kwaliteit van de juridische besluiten

In 49% van de behandelde bezwaarschriften in 2024 was sprake van een (geheel of gedeeltelijke) herroeping van het besluit en/of handhaving van het besluit met aanvullende motivering. Dit is een dalende lijn ten opzichte van het jaar 2023 (66%). In 22% van de behandelde bezwaarschriften in 2024 was sprake van een (kennelijk) niet-ontvankelijk bezwaar. Dit is een stijging ten opzichte van het jaar 2023 (10%). Het merendeel hiervan is het gevolg van niet-verschoonbare termijnoverschrijding van de bezwaarperiode. In 29% van de behandelde bezwaarschriften in 2024 was sprake van handhaving van het primaire besluit. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het jaar 2023 (23%).

Deze cijfers wijzen enerzijds op een toegenomen kwaliteit en onderbouwing van de oorspronkelijke besluiten, waardoor minder vaak aanleiding was tot aanpassing daarvan in de bestuurlijke heroverweging. Anderzijds lijkt het erop dat meer bezwaarschriften ingediend worden, die formeel niet ontvankelijk zijn, bijvoorbeeld doordat ze niet aan de wettelijke vereisten voldoen.

Het is van belang deze ontwikkelingen te blijven monitoren en waar mogelijk verdere verbetering(en) in de besluitvorming, de werkprocessen en de informatievoorziening door te voeren, zodat het aantal besluiten dat herroepen moet worden resp. de motivering moet worden aangevuld naar aanleiding van ingediende bezwaarschriften, afneemt en de kwaliteit van besluitvorming verder verbeterd wordt.

Informatiemanagement

Via een jaarlijkse PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) werken we jaarlijks aan de verbetering van de informatiebeveiliging van de gemeente Altena. Elk jaar toetsen we zelf intern en worden extern onafhankelijke audits uitgevoerd om te bepalen of onze informatiebeveiliging aan de landelijke normen voldoet. We houden uw raad jaarlijks op de hoogte van de status en voortgang van de informatiebeveiliging met behulp van de zelfevaluatie ENSIA.

Naast de jaarlijks terugkerende zaken gaan we in 2026 specifiek aandacht besteden aan 2 onderwerpen:

1. de huidige cyberverzekering afzetten tegen nieuwe maatregelen;
2. de invoering van NIS2.

1. Cyberverzekering

De huidige cyberverzekering biedt aansluiting bij Incident response en forensisch onderzoek. Momenteel loopt echter een VNG-aanbesteding waar deze onderdelen worden aanbesteed. We zullen ons in 2026 opnieuw beraden of de cyberverzekering daar nog op aansluit of dat er betere alternatieven komen. Voor 2026 lijkt het dat de huidige verzekering onder gelijke voorwaarden als in 2025 kan worden aangeboden.

2. NIS2

De nieuwe Network and Information Systems Directive (NIS2-richtlijn) heeft belangrijke implicaties voor gemeenten als het gaat om toezicht op informatiebeveiliging. EU lidstaten zijn verplicht om deze Europese Regelgeving om te zetten in nationale wetgeving. De politieke ontwikkelingen op rijksniveau zorgen momenteel voor een oponthoud in de vaststelling van de wetgeving. De belangrijkste vragen die nog open staan houden verband met de exacte uitwerking van de zorgplicht en het toezichtstelsel. De staatssecretaris wil de eisen van NIS2 meenemen in de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) 2.0 en deze wettelijk vastleggen. Daarnaast wil de toezichthouder ook bestaande toezichts- en verantwoordingsinstrumenten, waaronder de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA), blijven gebruiken en versterken.

Gezien het feit dat gemeenten nu al een zorgplicht, meldplicht (IBD) en toezicht hebben zal de impact van NIS2 voor gemeenten afhankelijk zijn van de mate waarin nu al gedocumenteerd voldaan wordt aan de BIO. Daarnaast zijn er nieuwe maatregelen vanuit de BIO2 die om een nieuwe aanpak en middelen vragen. Het is cruciaal dat Altena door gaat met haar procesvoorbereidingen rondom aantoonbare documentatie en met de cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen van de complete BIO.

De verwachting is nu dat in het tweede kwartaal 2026 de nieuwe Cyberwetgeving een feit zal zijn. In 2025 is een uitgebreide impactanalyse en is een risicoanalyse uitgevoerd om tijdig de nieuwe maatregelen te implementeren. In hoeverre de budgetten toereikend zullen zijn is nog moeilijk te zeggen en om deze reden zijn deze niet gewijzigd.

Vervanging zaaksysteem

De gemeente Altena is op zoek naar een nieuw zaaksysteem dat toekomstbestendig, gebruiksvriendelijk en goed geïntegreerd is. Het systeem moet ondersteuning bieden bij zaakgericht werken. Het doel is om een leverancier te kiezen die het systeem kan leveren, implementeren en onderhouden, en die voldoet aan de functionele en technische eisen van de gemeente.

Het nieuwe systeem moet goed kunnen samenwerken met bestaande en toekomstige applicaties. Daarnaast moet het voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, zoals de Archiefwet, de AVG en de BIO. Het systeem moet het zaakgericht werken binnen de organisatie goed ondersteunen. De inschrijvende leveranciers hebben aangegeven dat zij kunnen voldoen aan de wens om het nieuwe systeem op of rond 1 maart 2026 in gebruik te nemen.

Digitalisering Sociaal Domein

Bij het Sociaal Domein gaan we stappen zetten om onze inwoners optimale flexibiliteit te bieden. Denk aan het aanbieden van 24/7 digitale bereikbaarheid; van (meer) digitale producten en diensten; snellere afdoening van verzoeken en verhogen van efficiëntie in de bedrijfsvoering door inzet van geautomatiseerde procesafhandeling.

Concreet worden Elektronische diensten binnen het Sociaal Domein geïmplementeerd om onze klanten meer inzicht te geven in zijn of haar dossier. Een voorbeeld hiervan is 'Mijn Inkomen'; dit wordt een gemeentelijk digitaal klantportaal voor inwoners met een uitkering en / of bijzondere bijstand waar veel digitale informatie rondom de uitkering kan worden opgehaald en wijzigingen worden doorgegeven. Daarnaast zullen er altijd maatwerkvoorzieningen blijven om inwoners te ondersteunen. Ook blijven andere kanalen zoals telefoon en persoonlijke contactmomenten mogelijk.

Informatiebeheer (DIV)

In 2026 zetten we verdere stappen om het informatiebeheer binnen de organisatie te verbeteren. Uit de archiefinspectie is gebleken dat er nog diverse verbeterpunten zijn die aandacht verdienen. In 2025 is hiervoor een begin gemaakt, en in 2026 wordt deze lijn voortgezet.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- Het tijdig selecteren en vernietigen van alle daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.
- Het omzetten van het gemeentelijke overzicht van archiefbescheiden naar een overzicht per werkproces.
- Het op orde brengen van specifieke archiefdelen.

Naast deze speerpunten staat het team in 2026 voor een aantal aanvullende uitdagingen:

- De vervanging van het huidige zaaksysteem.
- Een verschuiving van focus binnen informatiebeheer, waarbij vakapplicaties de meer aandacht krijgen.
- De noodzakelijke verbetering van de archivering van de dossiers binnen het sociaal domein.

Verder vindt in 2026 opnieuw een archiefinspectie plaats. Deze inspectie maakt deel uit van een tweejaarlijkse cyclus: het ene jaar wordt een volledige inspectie uitgevoerd inclusief inspectieverslag, het andere jaar wordt een voortgangsverslag opgesteld. Aangezien in 2025 een volledige inspectie heeft plaatsgevonden, stelt de archiefinspecteur in 2026 een voortgangsverslag op. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de inhoud van dit verslag.

Inzet subsidieadviseur

Subsidieverwerving

Gemeente Altena krijgt externe ondersteuning bij het binnenhalen van subsidies. Deze hulp richt zich niet alleen op het verkrijgen van subsidies, maar ook op het goed organiseren en verankeren van subsidiemanagement binnen de projectorganisatie. Het doel: zoveel mogelijk externe subsidies benutten en verzilveren.

Medewerkers worden hierbij actief gefaciliteerd. Denk aan het vertalen van subsidievoorwaarden naar concrete projecten, het delen van voorbeeldprojectplannen en ingevulde aanvraagformulieren, en ondersteuning bij de verantwoording. Alles is erop gericht om medewerkers te ontzorgen.

Om ook de komende jaren gebruik te kunnen maken van een subsidieadviseur, loopt er momenteel een aanbesteding. De nieuwe overeenkomst wordt naar verwachting in 2026 gesloten.

Subsidievolgsysteem

Naast een subsidieadviseur gebruikt Altena een subsidievolgsysteem. Dit systeem geeft een actueel overzicht van alle lopende en afgeronde subsidieprojecten. Het biedt inzicht in prestaties, houdt grip op subsidietrajecten en toont realtime resultaten via een dashboard. Het continu kunnen gebruiken van een volgsysteem is onderdeel van de aanbesteding.

Openbaarheidsparagraaf Woo

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) vraagt van ons dat wij een openbaarheidsparagraaf in de begroting en de jaarstukken opnemen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), en is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze nieuwe wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. Hoofdonderdelen van de Woo zijn: passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Passieve openbaarmaking betekent dat de gemeente op verzoek openbaar maakt (denk aan de oude Wob-verzoeken) en actief betekent dat de gemeente vanuit zichzelf de informatie openbaar maakt. Ook is één van de verplichtingen om in de begroting aandacht te schenken aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van de Woo. Voor de implementatie van deze wet hebben gemeenten tot 2030 de tijd. Qua ambitieniveau heeft de gemeente Altena gekozen voor het medium-niveau: binnen vijf jaar worden de documenten die onder de Woo vallen actief gepubliceerd. Zo mogelijk eerder.

Sinds 2024 is er één centrale ingang voor inwoners/organisaties beschikbaar via welke alle documenten die we in het kader van de Woo openbaar maken, te vinden zijn. Dit vergroot de toegankelijkheid tot onze informatie. De startpagina is ook gekoppeld aan de Woo-index, het landelijke publicatieplatform.

De eerste tranche van de actieve openbaarmaking is in werking getreden op 1 november 2024. De gemeente Altena voldoet aan de eisen die hieraan gesteld waren door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Op dit moment is er nog onduidelijkheid vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken over de verdere voortgang en de definitieve inwerkingstredingsdata van de tweede tranche. Dit heeft te maken met de technische doorontwikkeling van de systemen waarmee informatie kan worden aangeleverd en vindbaar kan worden gemaakt via de Woo-voorziening, en ook de kosten van de aansluiting op deze systemen. Het is de verwachting dat hier pas eind 2025 meer duidelijkheid over is.

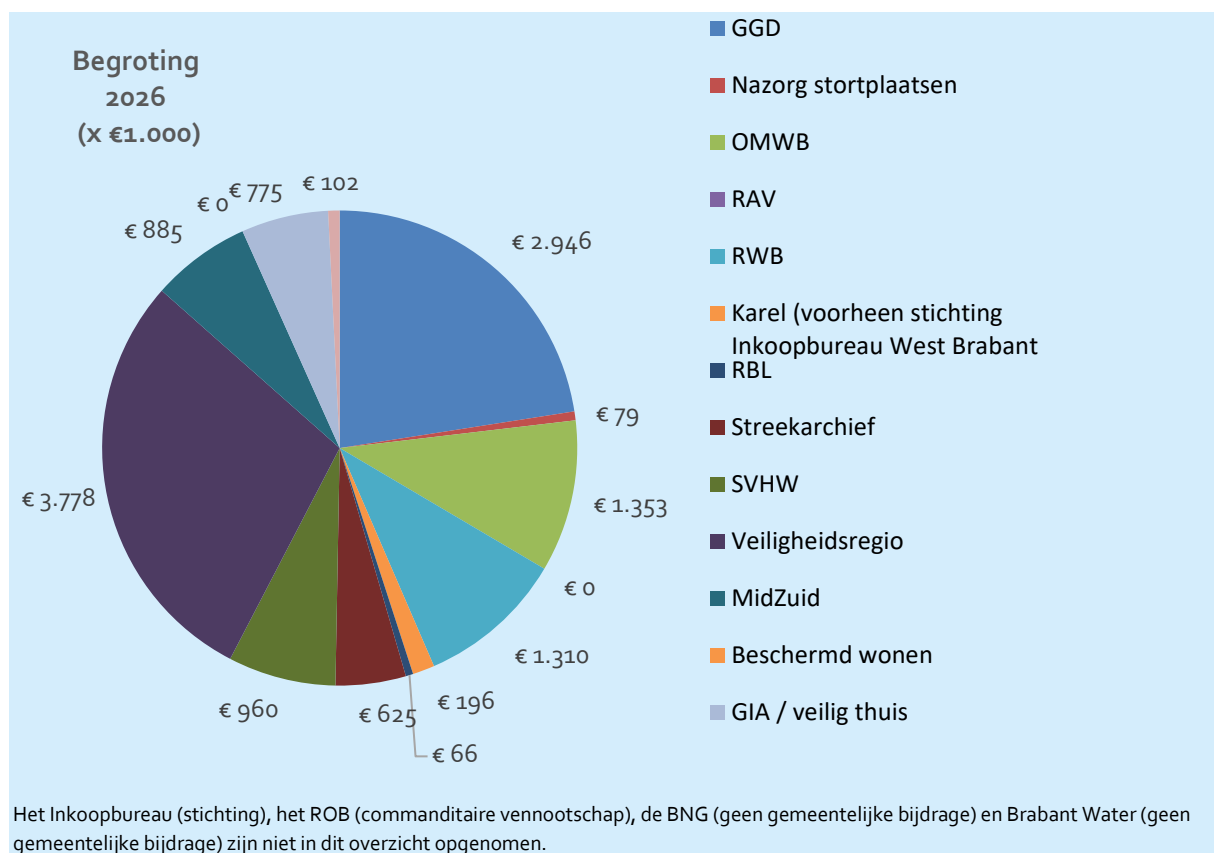
Wel is bekend dat de volgende informatiecategorieën hier onder zullen vallen.

- Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag (wetsartikel 3.3 1c)
- Vergaderstukken decentrale overheden (wetsartikel 3.3 2c)
- Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges (wetsartikel 3.3 2d)
- Adviezen (wetsartikel 3.3. 2e)
- Jaarplannen en jaarverslagen (wetsartikel 3.3 2g)
- Woo-verzoeken en besluiten (wetsartikel 3.3. 2i) – alleen voor het rijk.

Binnen de gemeente Altena zullen wij deze extra tijd benutten om het bestaande projectplan te optimaliseren. Daarnaast zal vanaf de tweede helft van 2025 extra worden ingezet op voorlichting aan de medewerkers van de gemeente Altena. Belangrijkste uitgangspunten hiervoor zijn dan het

belang van het gebruik van duidelijke taal (dit wordt ook meegenomen in de leergang politieke besluitvorming), het hanteren van werkwijzen die aansluiten bij een open en transparante organisatie, en ook ervoor zorgen dat de informatiehuishouding van de gemeente Altena goed op orde is.

Paragraaf Verbonden Partijen

Beleidskader

- Nota Verbonden Partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbindt. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Financieel belang

Er is sprake van een 'verbonden partij' als de gemeente geen verhaalsmogelijkheden heeft als de partij failliet gaat, of als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld indien de partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden

partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidies).

Bestuurlijk belang

Er is sprake van een 'verbonden partij' als een wethouder, een raadslid of een ambtenaar van de gemeente, namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt.

Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheidsregio MWB
2. Streekarchief Langstraat Heusden Altena
3. GGD West-Brabant incl. deel Jeugdzorg
4. RAV Brabant Midden-West-Noord
5. MidZuid
6. Regio West Brabant
7. Karel (voorheen Stichting Inkoop bureau West-Brabant)
8. SVHW
9. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
10. Regionaal Bureau Leerplicht
11. Beschermd wonen
12. GIA / Veilig Thuis (centrumregeling met Breda)
13. Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen
14. Baronie samenwerking i.o.

Vennootschappen en coöperaties

15. Regionaal Ontwikkel Bedrijf (ROB) Land van Heusden en Altena
16. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
17. Brabant Water N.V.

	Naam	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant Programma 1 Inwoners en bestuur														
1	Doelstellingen Zorg voor veiligheid: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.															
2	Activiteiten Risico- en crisisbeheersing Bevolkingszorg Zelfredzaamheid / samenredzaamheid Informatiemanagement Versterken weerbaarheid															
3	Meerjarendoelen gemeente Het continueren en doorontwikkelen van de crisisorganisatie van Altena die voldoet aan de wettelijke verplichtingen op basis van de Wet op de Veiligheidsregio's en het regionaal crisisplan (RCP). Een organisatie die inspeelt op de regionale en landelijke ontwikkelingen en zich waar nodig aanpast.															
4	Publiek belang , c.q. reden waarom gemeente participeert Wettelijke verplichting.															
5	Financieel belang gemeente Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029.															
	<table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>€ 3.777.764</td><td>€ 3.908.321</td><td>€ 4.023.334</td><td>€ 4.186.940</td></tr></table>				2026	2027	2028	2029	€ 3.777.764	€ 3.908.321	€ 4.023.334	€ 4.186.940				
2026	2027	2028	2029													
€ 3.777.764	€ 3.908.321	€ 4.023.334	€ 4.186.940													
6	Ontwikkelingen De Veiligheidsregio wil samen werken aan veiligheid en veerkracht en dat wil men doen op de volgende 3 pijlers: - Stimuleren redzaamheid in de samenleving - Bijdragen aan veilige leefomgeving - Leveren van hulpvaardige en slagvaardige inzet															
7	Risico's * Verplichtingen die voortvloeien uit wetgeving; * Realisatie Landelijke samenwerking meldkamer (LSM) * Uitbraak grootschalige infectieziekten * Opvang vluchtelingen Oekraïne															
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Burgemeester Lichtenberg maakt deel uit van het Algemeen Bestuur.															
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.															
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente: Tilburg															
11	<table><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>1-1-2026</td><td>€ 4.444</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>1-1-2026</td><td>€ 57.369</td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>31-12-2026</td><td>€ 6.066</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>31-12-2026</td><td>€ 52.053</td></tr></table>				Omvang eigen vermogen	1-1-2026	€ 4.444	Omvang vreemd vermogen	1-1-2026	€ 57.369	Omvang eigen vermogen	31-12-2026	€ 6.066	Omvang vreemd vermogen	31-12-2026	€ 52.053
Omvang eigen vermogen	1-1-2026	€ 4.444														
Omvang vreemd vermogen	1-1-2026	€ 57.369														
Omvang eigen vermogen	31-12-2026	€ 6.066														
Omvang vreemd vermogen	31-12-2026	€ 52.053														
12	Omvang van het financiële resultaat 2026				€ 0											

Naam		Streekarchief Langstraat Heusden Altena Programma 3 Veelzijdig Altena									
1	Doelstellingen Het doel van het Streekarchief – zoals verwoord in de gemeenschappelijke regeling – is drieledig: 1. de zorg voor en het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden; 2. het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte bescheiden van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden alsmede op de werkzaamheden verbonden aan de voorbereiding van de overbrenging van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; 3. het vanuit een centrale archiefbewaarplaats bevorderen van lokaal en streekhistorisch onderzoek.										
2	Activiteiten Het beheren van de overgebrachte archiefbescheiden, beheren van de e-depotvoorziening, uitvoeren van toezicht (jaarlijkse archiefinspectie), organiseren van tactisch overleg tussen de deelnemende gemeenten, activiteiten voor het bevorderen van aandacht voor regionaal erfgoed en cultuurhistorie.										
3	Meerjarendoelen gemeente De onder gemeente Altena berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.										
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Het beheer van de naar het Streekarchief overgebrachte archieven en het toezicht op de niet-overgebrachte archieven. Met het laatste wordt bedoeld het toezicht door de streekarchivaris op de naleving van wettelijke regels met betrekking tot de vorming en het beheer van de archieven door de gemeente.										
5	Financieel belang gemeente Onderstaand de deelnemersbijdrage aan het Streekarchief voor de periode 2026 – 2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>625.202</td><td>581.527</td><td>580.804</td><td>579.135</td></tr></table>			2026	2027	2028	2029	625.202	581.527	580.804	579.135
2026	2027	2028	2029								
625.202	581.527	580.804	579.135								
6	Ontwikkelingen In de meerjarenbegroting 2026–2029 is de inwonersbijdrage, afgezien van loon- en prijsindexatie, zoveel mogelijk op het huidige niveau gehouden vanwege de financiële onzekerheden en de verwachte druk op gemeentelijke budgetten na 2025. Meerdere posten zijn niet of slechts gedeeltelijk geïndexeerd of zelfs iets verlaagd. De stijgingen in de begroting en meerjarenbegroting worden, naast indexatie, hoofdzakelijk veroorzaakt door de realisatie van de plannen rond de huisvesting van het Streekarchief (nieuwbouw depot Heesbeen en renovatie Pelsestraat 17 Heusden). Met deze plannen, inclusief de financiële consequenties, hebben de raden in december 2023 ingestemd. De realisatie van de nieuwe huisvesting blijft vooralsnog binnen budget.										
7	Risico's Er bestaat een risico dat de nieuwe huisvesting niet op 1 december 2025 wordt opgeleverd of niet vóór 31 maart 2026 is ingericht. Daarom is met de gemeente Zaltbommel afgesproken dat de huur telkens met 6 maanden verlengd kan worden onder dezelfde voorwaarden. Dit kost naar schatting € 30.000 per halfjaar. Omdat de oplevering nog steeds gepland staat op 1 december 2025, is dit risico niet opgenomen in de (meerjaren)begroting. Sinds 2019 bouwt het Streekarchief een bestemmingsreserve op voor juridische risico's rond privacywetgeving en auteursrechten. Door genomen maatregelen en een lagere schadevergoedingsnorm voor archiefinstellingen lijkt de reserve nu toereikend. Daarom is de										

Naam		Streekarchief Langstraat Heusden Altena Programma 3 Veelzijdig Altena	
	jaarlijkse opbouw per 1 januari 2022 gestopt; het bestaande budget blijft beschikbaar voor eventuele claims.		
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Sheikkariem (dagelijks bestuur) en wethouder Tanis (algemeen bestuur).		
9	Deelnemende gemeenten Altena, Heusden en Waalwijk		
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Heusden		
11	Omvang eigen vermogen	01-01-2026	€ 192.535
	Omvang vreemd vermogen	01-01-2026	€ 92.786
	Omvang eigen vermogen	31-12-2026	€ 179.910
	Omvang vreemd vermogen	31-12-2026	€ 443.186
12	Omvang van het financiële resultaat 2026		€ 0

	Naam	GGD West-Brabant Programma 2 Altena samenredzaam								
1	Doelstellingen De GGD is - met inachtneming van het bepaalde in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) en andere relevante wetgeving op het terrein van de openbare gezondheidszorg - belast met het uitvoeren van gezondheid beschermende en -bevorderende maatregelen, waaronder het voorkomen en vroegtijdig opsporen van ziekten. Richting 2027 werkt zij aan de volgende ambities: 1. Bouwen van een fundament voor een gerichte en lokale aanpak op het gebied van preventie en gezondheid, samen met partners; 2. Het toenemen van de groei in gezonde levensjaren bij iedereen in West-Brabant, waarbij de GGD focust op de groep die dit het hardst nodig heeft; 3. Gezondheid, (sociale) veiligheid en duurzaamheid zijn prioriteit in de leefomgeving en wijkontwikkeling; 4. De kennis en informatie om zelf regie te kunnen nemen en houden is laagdrempelig beschikbaar in West-Brabant.									
2	Activiteiten Uitvoeren van gezondheidsbeschermende en -bevorderende maatregelen, waaronder het voorkomen en vroegtijdig opsporen van infectieziekten.									
3	Meerjarendoelen gemeente In 2023 zijn nieuwe meerjarendoelen vastgesteld in samenwerking met betrokken partners.									
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De gemeente is op basis van de Wpg verplicht een gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) te hebben en deze in stand te houden. Alvorens besluiten te nemen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de publieke gezondheid, vragen burgemeester en wethouders advies aan de GGD.									
5	Financieel belang gemeente De gemeente betaalt een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage, die is opgebouwd uit een bijdrage voor basistaken, jeugdgezondheidszorg 0 –4 jarigen en gemeente specifieke afspraken (bijvoorbeeld huisvesting jeugdgezondheidszorg). Daarnaast worden markttaken (zoals inspecties technische hygiënezorg) afgenomen op factuurbasis. Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029*. <table><tr><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr><tr><td>2.946</td><td>3.044</td><td>3.145</td><td>3.249</td></tr></table> *bedragen x €1.000	2026	2027	2028	2029	2.946	3.044	3.145	3.249	
2026	2027	2028	2029							
2.946	3.044	3.145	3.249							
6	Ontwikkelingen In 2026 staan de financiële middelen onder druk, bij zowel de gemeenschappelijke regelingen als bij de gemeenten vanwege landelijke bezuinigingen. Het algemeen bestuur heeft de GGD een bezuinigingsopdracht van 4% gegeven. Van de totale besparingsopgave van € 950.000 vangt de GGD zelf € 525.000 op. Dit zijn de kosten die buiten de eigen invloedssfeer van de GGD liggen, denk aan bijvoorbeeld personele kosten, huisvesting en IT en automatisering. Het algemeen bestuur heeft keuzes gemaakt (trapje op trapje af) en deze zijn verder uitgewerkt in de begroting van de GGD voor de resterende € 425.000 aan besparingen. De indexering komt uit op 3,31%. Er is nog geen besluitvorming over de nieuwe CAO per 1 april. Hiervoor volgt mogelijk nog een begrotingswijziging van de GGD. De gemeentelijke bijdrage met niet beïnvloedbare kosten. Voor Altena komt de bijdrage voor 2026 uit op € 2.946.300. Dit is									

	Naam	GGD West-Brabant Programma 2 Altena samenredzaam
	inclusief overheveling van de plustaak toezicht op de kinderopvang (WKO), wat voorheen apart door de GGD werd gefactureerd.	
7	Risico's De GGD ziet diverse risico's met betrekking tot frictiekosten, aansprakelijkheid, uitvoering van de primaire taken en bedrijfsvoeringsrisico's. Deze risico's zijn toegelicht in de begroting van de GGD 2026.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Sheikkariem	
9	Deelnemende gemeenten Regio West-Brabant (16 gemeenten)	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda	
11	Omvang eigen vermogen 01-01-2026 Omvang vreemd vermogen 01-01-2026 Omvang eigen vermogen 31-12-2026 Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 6.035.000 € 7.404.000 € 6.116.000 € 7.424.000
12	Omvang van het financiële resultaat 2026	0

	Naam	Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord Programma 2 Altena samenredzaam	
1	Doelstellingen - Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied West-, Midden-Brabant en Brabant Noord; - Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg ten behoeve van het werkgebied MWN; - Het vaststellen en (doen) uitvoeren van het Regionaal Ambulance Plan van het werkgebied MWN; - Het (doen) leveren van een bijdrage aan de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Midden/West-Brabant (GHOR) ten behoeve van de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.		
2	Activiteiten (Mobiele) zorg die beroepsmatig wordt verleend aan een patiënt met een aandoening of letsel. Het gaat om spoedeisende of geplande ambulancezorg.		
3	Meerjarendoelen gemeente Terugbrengen van het overschrijdingspercentage.		
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Zorgdragen voor goede spoedeisende hulp voor burgers.		
5	Financieel belang gemeente RAV ontvangt geen bijdrage van de gemeente, alle activiteiten worden gefinancierd door de zorgverzekeraars.		
6	Risico's Groeiend personeelstekort in de (spoedeisende) gezondheidszorg, en de toenemende productie.		
7	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Sheikkariem		
8	Deelnemende gemeenten Regio West Brabant (46 gemeenten).		
9	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Den Bosch		
10	Omvang eigen vermogen 01-01-2026	€ 15.887.000	
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2026	€ 31.782.000	
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	€ 15.887.000	
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 30.833.000	
11	Omvang van het financiële resultaat 2026	€ 0	

	Naam	MidZuid Programma 2 Altena samenredzaam												
1	Doelstellingen MidZuid heeft tot doel om inwoners in haar werkgebied de Wsw en beschut werk uit te voeren. Vanaf 1 januari 2015 is de toegang tot de Wsw, door de inwerkingtreding van de Participatiewet, afgesloten. De op dat moment bestaande Wsw dienstverbanden blijven gehandhaafd. Vanaf 1 januari 2017 zijn gemeenten verplicht om nieuw beschut werk aan te bieden aan inwoners die hiervoor geïndiceerd worden. Tot slot voert MidZuid op verzoek van de gemeenten arbeidsre-integratie uit.													
2	Activiteiten Het bieden van aangepaste arbeid aan belanghebbenden met een dienstverband Wsw. Daarnaast kunnen op verzoek van de gemeenten personen geplaatst worden op een nieuwe beschut werk baan en participatiebanen. Op verzoek van o.a. gemeenten voert GR MidZuid ook re-integratieopdrachten uit.													
3	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Voor de verplichte uitvoering van de Wsw taak en het uitvoeren van nieuw beschut werk wordt deelgenomen in de GR MidZuid.													
4	Financieel belang gemeente Financieel belang voor de gemeente is gelegen in een zo laag mogelijke bijdrage in het tekort van de GR MidZuid. Ook is het streven om een zo laag mogelijke aanvullende bijdrage beschikbaar te stellen per Wsw-werknemer. Onderstaand de deelnemersbijdrage aan MidZuid voor de periode 2026-2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>885.437</td><td>908.997</td><td>1.003.809</td><td>981.759</td></tr></table>		2026	2027	2028	2029	885.437	908.997	1.003.809	981.759				
2026	2027	2028	2029											
885.437	908.997	1.003.809	981.759											
5	Risico's Op grond van de Wgr zijn de deelnemende gemeenten verplicht om een in enig jaar geleden verlies aan te zuiveren. In de begroting is rekening gehouden met mogelijke aanspraken om bij te dragen in de verliezen.													
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Tanis (AB) Wethouder Van Hunnik (DB)													
7	Deelnemende gemeenten Altena, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout.													
8	Vestigingsplaats Oosterhout													
9	<table><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>01-01-2026</td><td>€ 1.972.000</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>01-01-2026</td><td>€ 8.478.000</td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>31-12-2026</td><td>€ 1.972.000</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>31-12-2026</td><td>€ 8.684.000</td></tr></table>	Omvang eigen vermogen	01-01-2026	€ 1.972.000	Omvang vreemd vermogen	01-01-2026	€ 8.478.000	Omvang eigen vermogen	31-12-2026	€ 1.972.000	Omvang vreemd vermogen	31-12-2026	€ 8.684.000	
Omvang eigen vermogen	01-01-2026	€ 1.972.000												
Omvang vreemd vermogen	01-01-2026	€ 8.478.000												
Omvang eigen vermogen	31-12-2026	€ 1.972.000												
Omvang vreemd vermogen	31-12-2026	€ 8.684.000												
10	Omvang van het financiële resultaat 2026	€ 0												

	Naam	Regio West-Brabant (RWB) Programma 1 Inwoners en bestuur Programma 2 Altena zelfredzaam Programma overhead								
1	Doelstellingen Primair doel is door de samenwerking bij bovengemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken een bijdrage te leveren aan het realiseren van gemeentelijke en regionale doelstellingen.									
2	Activiteiten De focus van de samenwerking van de colleges van de 16 gemeenten in Regio West-Brabant (RWB), ligt op de <i>nieuwe</i> economie. In aanvulling op de actuele ruimtelijke-economische thema's, die worden behartigd door SRBT/Baronie. De focus op de <i>nieuwe</i> economie omvat de programma's: • Circulaire regio • Plantaardige regio • Innovatieve regio. Een samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers hierin is noodzakelijk. Met de nieuwe regionale economische agenda kiezen we positie richting de provincies, het Rijk en Europa. Vanuit de kopgroep Vitaal buitengebied geeft Altena actief medesturing. De bestuurlijke ambities in RWB verband zijn vastgelegd in de Strategische Agenda en de begroting 2025. Het RWB Werkplan Nieuwe Economie 2025-2026 is een operationele uitwerking van de Strategische Agenda en vormt het eerste deel van het actieprogramma 2024-2028 "West-Brabant in transitie naar een nieuwe economie." Er vindt ambtelijk overleg plaats met het strategische team van de RWB op welke wijze onze lokale doelen zo goed mogelijk kunnen worden belegd in het Werkplan van de RWB.									
3	Meerjarendoelen gemeente Binnen de regio West Brabant werken we aan: behartigen van de belangen van de regio bij andere overheden samenwerking tussen gemeenten onderling bevorderen van de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.									
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De ontwikkelingen die tegenwoordig op de gemeenten afkomen maken dat een gemeente het niet meer alleen kan. Samenwerking met andere gemeenten en andere partners in de regio is noodzakelijk. Dit zorgt voor bestuurskracht, zaken kunnen efficiënter en effectiever worden opgepakt en we krijgen hierdoor een stevigere positie t.o.v. provincie en rijk.									
5	Financieel belang gemeente Door bijdragen aan apparaatskosten, programmakosten en een onderzoek- en ontwikkelfonds kan de vastgestelde Strategische Agenda West-Brabant worden uitgevoerd. De berekening van de financiële bijdragen gebeurt op basis van inwoneraantal. Onderstaand de deelnemersbijdrage aan de RWB voor de periode 2026-2029 (inclusief MBC en KCV). <table><tr><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr><tr><td>1.310.152</td><td>1.364.684</td><td>1.415.051</td><td>1.437.669</td></tr></table>	2026	2027	2028	2029	1.310.152	1.364.684	1.415.051	1.437.669	
2026	2027	2028	2029							
1.310.152	1.364.684	1.415.051	1.437.669							
6	Risico's In zowel de jaarrekening als in de begroting worden de risico's beschreven. Deze risico's zijn niet geprioriteerd. De RWB heeft, conform de Nota Verbonden Partijen, geen weerstandsvermogen. Wel is een reserve gevormd om de grootste personele risico's op te vangen.									
7	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Sheikkariem, wethouder Tanis, wethouder Van Ooijen									

	Naam	Regio West-Brabant (RWB) Programma 1 Inwoners en bestuur Programma 2 Altena zelfredzaam Programma overhead
8	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert.	
9	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Etten-Leur	
9	Omvang eigen vermogen 01-01-2026	€ 955.000
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2026	€ 6.557.000
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	€ 930.000
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 6.557.000
10	Omvang van het financiële resultaat 2026	0

	Naam	Karel (voorheen Stichting Inkoopbureau West-Brabant) Programma overhead
1	Doelstellingen Karel heeft ten doel: de deelnemers aan de stichting te ontzorgen (in de ruimste zin van het woord) op het gebied van inkoop.	
2	Activiteiten De dienstverlening vanuit Karel is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente. De kernactiviteiten zijn te omschrijven als: het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten, het opstellen van inkoopplannen, het uitvoeren van inkoopscans en – evaluaties, het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, het uitvoeren van contractmanagement en natuurlijk het fungeren als vraagbaak/ helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.	
3	Meerjarendoelen gemeente Zie doelstellingen ad 1.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert - Vergroten inkoopexpertise - Behalen inkoopvoordelen door samen met anderen opdrachten in de markt te zetten	
5	Financieel belang gemeente De gemeentelijke bijdrage voor 2026 is € 196.000.	
7	Risico's Geen.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Van Ooijen	
9	Deelnemende gemeenten/ organisaties Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goes, Halderberge, Hoekse Waard, ISHW, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, , Reimerswaal, , Rucphen, Steenbergen, , Tholen, Woensdrecht, Zundert.	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Etten-Leur	
11	Karel heeft geen eigen vermogen.	

	Naam	Samenwerking Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) Programma 3 Veelzijdig Altena Programma 4 Duurzaam Altena Programma Lokale heffingen								
1	Doelstellingen De uitvoering van de heffing en inning van afvalstoffenheffing, rioolheffing, onroerende-zaakbelastingen, BIZ, verblijfsbelasting en watertoeristenbelasting. De uitvoering van de Wet WOZ (waardebepaling onroerende zaken) en de Wet BAG (basisregistratie adressen en gebouwen). Dit tegen een laag kostenniveau.									
2	Meerjarendoelen gemeente Een kwalitatief goede uitvoering van heffing en inning van gemeentelijke belastingen en van de Wet WOZ en de Wet BAG. Dit tegen een laag kostenniveau.									
3	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Kostenbesparing ten opzichte van uitvoering door de eigen organisatie.									
4	Financieel belang gemeente Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>960.000</td><td>969.000</td><td>979.000</td><td>989.000</td></tr></table> Geraamde opbrengsten 2026 van door SVHW geheven belastingen: € 28.405.000		2026	2027	2028	2029	960.000	969.000	979.000	989.000
2026	2027	2028	2029							
960.000	969.000	979.000	989.000							
5	Risico's Er is een risico op een verlies aan belastingopbrengst wanneer de kwaliteit van SVHW te wensen overlaat. De kwaliteit van SVHW moet tenminste 'naar behoren' zijn. Naar oordeel van de Waarderingskamer is de kwaliteit op dit moment 'goed'. Er is een risico dat een wijziging in jurisprudentie of belastingwetgeving leidt tot een niet geraamd verlies aan opbrengst. Een toename van WOZ bezwaren van No Cure No Pay bureaus leidt tot steeds hogere kosten.									
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Tanis									
7	Deelnemende gemeenten en overige deelnemers Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Drimmelen, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Ridderkerk, Voorne aan Zee, Waterschap Hollandse Delta.									
8	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Klaaswaal / Hoeksche Waard									
9	Omvang eigen vermogen 01-01-2026 Omvang vreemd vermogen 01-01-2026 Omvang eigen vermogen 31-12-2026 Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 1.020.000 € 11.605.000 € 1.020.000 € 11.497.000								
10	Omvang van het financiële resultaat 2026	€ 0								

Naam		Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant Programma 4 Duurzaam Altena									
1	Doelstellingen De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) streeft er naar om, als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur, een bijdrage te leveren aan een schone, gezonde, duurzame en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden- en West Brabant door middel van het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken (VTH) en advisering. De OMWB wil in 2030 een toekomstgerichte en robuuste organisatie zijn, die proactief inspeelt op uitdagingen in de fysieke leefomgeving. De OMWB streeft ernaar een datagestuurde organisatie te worden, die werkt met risicogericht toezicht en besluitvorming, waarbij ook bredere milieuthema's gemonitord en gestuurd worden met een integrale aanpak. Bovendien wordt er ingezet op adaptief werken als uitgangspunt, waarbij nieuwe ontwikkelingen die relevant zijn voor de regio direct kunnen worden geïmplementeerd.										
2	Meerjarendoelen gemeente Bestuurlijk via AB en ambtelijk via accountmanagement regie houden op en sturing geven aan de uitvoering door de OMWB.										
3	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Een deel van de basistaken van VTH op het thema milieu moet worden uitgevoerd door de omgevingsdienst. Er is sprake van een verplichting op 3 niveaus: 1. Uitvoering; in samenwerking met een omgevingsdienst 2. Taken; minimaal de basismilieutaken 3. Samenwerkingsvorm; gemeenschappelijke regeling De omgevingsdienst voert daarnaast verzoek- en collectieve taken uit voor de gemeente op diverse milieuthema's die specifieke kennis vereisen.										
4	Financieel belang gemeente Onderstaand de gemeentelijke bijdrage voor de periode 2026-2029. <table><tr><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr><tr><td>1.353.145</td><td>1.411.060</td><td>1.462.422</td><td>1.515.655</td></tr></table>			2026	2027	2028	2029	1.353.145	1.411.060	1.462.422	1.515.655
2026	2027	2028	2029								
1.353.145	1.411.060	1.462.422	1.515.655								
5	Risico's In de afgelopen jaren is er aandacht besteed om risico's van de uitvoering van de VTH-taken door de OMWB te verminderen. Communicatie is verbeterd en er is gestreefd om datagestuurd en risicogerichter te gaan werken, informatievoorziening te verbeteren en efficiëntie te vergroten. Dit zal in de komende jaren nog verder worden ontwikkeld. Een risico is de invoering van de Omgevingswet en alle bijkomende ingrijpende ontwikkelingen. Aanpassingen in de werkzaamheden en toegenomen complexiteit zorgen voor langer lopende aanvragen en toegenomen onzekerheden. De effecten zijn sinds de invoering in januari 2024 nog niet volledig in kaart gebracht. Andere risico's worden veroorzaakt door landelijke ontwikkelingen op verschillende milieuthema's, die samenwerking vereisen met verschillende overheidsorganisaties.										
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Van Hunnik is lid van het AB.										
7	Deelnemers 25 Midden- en West-Brabantse gemeenten en provincie Noord-Brabant (Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze-Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Heusden, Loop op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert).										

	Naam	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant Programma 4 Duurzaam Altena	
8	Vestigingsplaats Tilburg		
9	Omvang eigen vermogen 01-01-2026	3.247.000	
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2026	12.874.000	
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	3.215.000	
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	12.322.000	
10	Omvang van het financiële resultaat 2026	0	

Naam		Regionaal Bureau Leerplicht Programma 3 Veelzijdig Altena									
1	Doelstellingen Het doel van het aansluiten bij het regionale administratiesysteem is het creëren en bijhouden van een volledige en sluitende leerplicht- en Doorstroompunt administratie van 5 tot 23 jaar voor de gehele regio West-Brabant ter uitvoering van de wettelijke taken en ter ondersteuning van de uitvoering van de leerplichtwet.										
2	Meerjarendoelen gemeente Het RBL blijft de leerplichtadministratie uitvoeren voor de gemeente Altena. In de nabije toekomst worden geen andere doelen voorzien dan hierboven benoemd.										
3	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Het aansluiten bij het RBL voor de leerplichtadministratie heeft als voordeel dat de leerplichtambtenaren van de gemeente zich met name kunnen focussen op de uitvoering van de leerplichtwet en de bijkomende zorg voor kinderen en jongeren. Bovendien is er een eenduidige administratie in de gehele regio West-Brabant wat verantwoording aan het ministerie makkelijker maakt.										
4	Financieel belang gemeente Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>66.470</td><td>70.332</td><td>72.598</td><td>75.228</td></tr></table>			2026	2027	2028	2029	66.470	70.332	72.598	75.228
2026	2027	2028	2029								
66.470	70.332	72.598	75.228								
5	Risico's Het wetsvoorstel "van School naar Duurzaam Werk" is nog niet officieel aangenomen, echter de geluiden worden steeds sterker dat deze wet in januari 2026 van kracht zal gaan. In de begroting 2026 en de meerjarenbegroting zijn de gevolgen van deze wet nog niet meegenomen.										
6	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Van Ooijen										
7	Deelnemende gemeenten De 14 gemeenten in West-Brabant.										
8	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda										
	Omvang eigen vermogen 1-1-2026	€ 0									
	Omvang vreemd vermogen 1-1-2026	€ 2.089.241									
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	€ 0									
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 2.089.241.									
	Omvang van het financiële resultaat 2026	€ 0									

Naam		Beschermd wonen Programma 2 Altena samenredzaam
1	Doelstellingen 1. De samenwerking verankeren tussen de Colleges van de Gemeenten voor de maatwerkvoorziening Beschermd Wonen. 2. Het afstemmen van het regionaal beleid op het terrein Beschermd Wonen ter uitvoering van het door de raden vastgesteld beleidskader. 3. De uitwerking van het regionaal beleid in een inkoopbeleid voor Beschermd Wonen 4. Het financieren van Beschermd Wonen. 5. Het gezamenlijk organiseren van de toegang tot Beschermd Wonen. 6. Het monitoren van de resultaten van Beschermd Wonen en op basis daarvan bijsturen. 7. De taken en bevoegdheden van de Colleges van de Gemeenten vanuit de Wmo, ten aanzien van Beschermd Wonen zoals opgenomen in artikel 4 door mandaat op te dragen aan het College van de Centrumgemeente. Hiermee wordt het volgende beoogd: a. Efficiënte en effectieve inzet van de door de deelnemers beschikbaar gestelde middelen en gezamenlijke afstemming over eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's; b. Borgen van de regionale samenwerking voor de schaarse en dure maatwerkvoorziening Beschermd Wonen; c. Het stimuleren van de samenwerking tussen de deelnemers door actief informeren en communiceren.	
2	Activiteiten 1. Het inkopen van de maatwerkvoorziening Beschermd Wonen en het bijbehorende contractmanagement; 2. Het verlenen van subsidies in het kader van de doelen ambulantisering Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang; 3. Het opstellen van de begroting; 4. het beheren van door de deelnemers beschikbaar gestelde middelen voor Beschermd Wonen; 5. het coördineren van de toegang tot Beschermd Wonen in samenwerking met de deelnemende gemeenten, volgens een gezamenlijk geformuleerde opdracht; 6. het verzorgen van de administratie van door de deelnemers beschikbaar gestelde middelen voor Beschermd Wonen; 7. het verzorgen van de voortgangscodes bij de door de gemeente gecontracteerde partijen die de maatwerkvoorziening Beschermd Wonen uitvoeren; 8. het verzorgen van kwalitatieve en kwantitatieve informatie aan de deelnemende gemeenten over de uitvoering van de taken; 9. het verwerken van persoonsgegevens met in acht neming van de geldende privacywet- en regelgeving; 10. het coördineren van de beleidsmatige en bestuurlijke samenwerking tussen de deelnemende gemeenten; 11. het voeren van eventuele rechtelijke procedures die het gevolg zijn van de door de gemeenten gemandateerde taken.	
3	Meerjarendoelen gemeente Uitvoering van beschermd wonen in regionaal verband, conform de Norm van Opdrachtgeverschap beschermd wonen.	
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert De invoering van het woonplaatsbeginsel en het verdeelmodel is wederom uitgesteld. Zodra dit vastgesteld wordt zijn de gemeenten zelf verantwoordelijk voor het aanbieden van beschermd wonen.	

	Naam	Beschermd wonen Programma 2 Altena samenredzaam
5	Financieel belang gemeente De begroting van de GR is onderdeel van de begroting van Breda. In 2025 heeft de gemeente Altena voorshands niets bijgedragen aan de begroting (alle middelen worden door het Rijk nog aan Breda betaald). Wel kan de gemeente achteraf eventueel moeten bijdragen aan een tekort. Door het uitstel van het woonplaatsbeginsel en het verdeelmodel is niet duidelijk vanaf welk moment de gemeente wel bij gaan dragen aan de begroting. De individuele gemeenten worden dan (financieel) verantwoordelijk voor de nieuwe instroom. De omvang daarvan is nog niet bekend. Deze bijdrage is gelijk aan de bijdrage die van het rijk ontvangen wordt voor beschermd wonen (plus een eventueel tekort).	
6	Ontwikkelingen In 2026 start de uitvoering van de recent afgeronde inkoop. Voor de gemeente Altena (en de andere regio-gemeenten) betekent dit dat de BW Thuis – indicatie overgezet gaan worden naar ambulante begeleiding. Het betreft de indicatie waar 24-uurs inzet niet noodzakelijk is.	
7	Risico's Financieel risico: aandeel in omvang van een eventueel tekort op regionale middelen. Dit is nog niet te kwantificeren.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging wethouder Van Hunnik	
9	Deelnemende gemeenten Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2026 Omvang vreemd vermogen 1-1-2026 Omvang eigen vermogen 31-12-2026 Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	n.v.t. Is onderdeel van de begroting van Breda.
12	Omvang van het financiële resultaat 2026	n.v.t.

	Naam	Veilig Thuis (GR GIA) Programma 2 Altena samenredzaam									
1	Doelstellingen Begeleiden bij meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling (geweld in afhankelijkheidsrelaties). Uitvoeren van het meldpunt Crisiszorg en het CrisisInterventieTeam.										
2	Activiteiten Meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling opnemen, afwegen, doorzetten en oppakken. Meldingen over personen met onbegrepen gedrag aannemen, triageren, doorverwijzen of zelf oppakken met het CrisisInterventieteam.										
3	Meerjarendoelen gemeente Komen tot een goed en soepel lopend traject voor inwoners die te maken krijgen met huiselijk geweld of kindermishandeling. Komen tot een goed draaiend meldpunt Crisiszorg en CrisisInterventieTeam.										
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Voorkomen en goed oplossen van situaties waarin sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Voorkomen en goed oplossen van situaties waarin sprake is van mensen met onbegrepen gedrag.										
5	Financieel belang gemeente Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>775.065</td><td>775.065</td><td>775.065</td><td>775.065</td></tr></table>			2026	2027	2028	2029	775.065	775.065	775.065	775.065
2026	2027	2028	2029								
775.065	775.065	775.065	775.065								
6	Ontwikkelingen Inzetten op een goed afstemming tussen gemeente en Veilig Thuis/Meldpunt Crisiszorg ten behoeve van een goed en soepel lopend traject voor onze inwoners.										
7	Risico's Door veel meldingen bestaat de kans dat inwoners te maken krijgen met een wachttijd. Door veel meldingen bestaat de kans dat het CrisisInterventieTeam overvraagd wordt.										
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging										
9	Deelnemende gemeenten Altena, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal en Zundert										
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente										
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2026 Omvang vreemd vermogen 1-1-2026 Omvang eigen vermogen 31-12-2026 Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	n.v.t. n.v.t. n.v.t. n.v.t.									
12	Omvang van het financiële resultaat 2026	0									

	Naam	Baronie samenwerking i.o. Programma 1 Inwoners en bestuur
1	Doelstellingen	Primair doel is door de samenwerking bij bovengemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken een bijdrage te leveren aan het realiseren van gemeentelijke en regionale doelstellingen.
2	Activiteiten	Via de Baroniesamenwerking willen we: 1. De samenwerking versterken via inhoudelijke afstemming 2. Onze uitvoeringskracht vergroten 3. Onze bestuurlijke overleggen stroomlijnen (effectief en efficiënt) 4. De democratische legitimiteit borgen Om die samenwerking te sturen, is een kernagenda opgesteld. Deze kernagenda geeft richting en zorgt ervoor dat we dezelfde doelen nastreven. In de kernagenda 2025-2027 staat tot en met 2026 welke thema's we met zijn allen oppakken op het gebied van woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en veiligheid. Na 2026 wordt elke vier jaar, vlak na de gemeenteraadsverkiezingen, een nieuwe kernagenda opgesteld, met input vanuit raadsleden, colleges en ambtenaren.
3	Meerjarendoelen gemeente	De Baronie bestaat al lang. Onze inwoners, ondernemers, organisaties en instellingen trekken als vanzelf met elkaar op. Over gemeentegrenzen heen. Als gemeenten bundelen we onze krachten en werken we samen om onze regio te versterken en onze slagkracht te vergroten. Zo kunnen we opgaven zoals woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en veiligheid, die het lokale overstijgen, regionaal effectiever aanpakken. Met tien gemeenten elk met hun eigen karakter vormen we samen een sterk en gevarieerd geheel. Met één kernagenda voor een sterke, veerkrachtige en toekomstbestendige Baronie.
4	Publiek belang, c.q. reden waarom gemeente participeert	De ontwikkelingen die tegenwoordig op de gemeenten afkomen maken dat een gemeente het niet meer alleen kan. Samenwerking met andere gemeenten en andere partners in de regio is noodzakelijk. Dit zorgt voor bestuurskracht, zaken kunnen efficiënter en effectiever worden opgepakt en we krijgen hierdoor een stevigere positie t.o.v. provincie en rijk.
5	Financieel belang gemeente	Om de regionale samenwerking van de 10 Baronie-gemeenten vorm te geven en in stand te houden, is voor 2026 is een ontwerpbegroting opgesteld. Hierin zijn kosten opgenomen voor organisatie, huisvesting en personeelskosten van het Baroniebureau. Als ook een beperkt werkbudget en kosten die verband houden met het uitvoering geven aan collectieve thema's. Alle 10 de Baroniegemeenten dragen hieraan bij naar inwonertal, van het jaar vóór het jaar waarvoor de bijdrage geldt. De deelnemersbijdrage aan de Baronie bedraagt voor 2026 € 102.387. Wat de bijdrage zal zijn vanaf 2027 is op dit moment nog niet bekend.
6	Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling Baronie start op 1 januari 2026. Vanaf dat moment zal via de P en C documenten de risico's worden beschreven. De Baronie heeft, conform de Nota Verbonden Partijen, geen weerstandsvermogen. Er is nog geen reserve gevormd om de grootste (personele) risico's op te vangen.
7	Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Lichtenberg
8	Deelnemende gemeenten	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert.

	Naam	Baronie samenwerking i.o. Programma 1 Inwoners en bestuur
9	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Breda	
9	Omvang eigen vermogen 01-01-2026	n.n.b.
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2026	n.n.b.
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	n.n.b.
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	n.n.b.
10	Omvang van het financiële resultaat 2026	n.n.b.

	Naam	Nazorg gesloten stortplaatsen BavelDorst en Zevenbergen Programma 4 Duurzaam Altena									
1	Doelstellingen Eeuwigdurend Beheer van de voormalige regionale stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, inclusief financieel beheer. Op termijn de overdracht van de stortplaats Zevenbergen, inclusief nazorg, aan Provincie. Stortplaats Bavel: zorgdragen voor beheer en onderhoud van de stortplaats.										
2	Activiteiten Financieel beheer, minimale benodigd fysiek beheer, voorbereiding voor overdracht Zevenbergen.										
3	Meerjarendoelen gemeente Doelmatig beheer gelden GR, uitvoeren van nazorgplicht.										
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Wettelijke verplichting voor eeuwigdurende nazorg op de voormalige regionale stortplaatsen.										
5	Financieel belang gemeente De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage aan de kosten van de Nazorg en het in standhouden van het gewenste niveau van de voorzieningen Onderstaand de deelnemersbijdrage voor de periode 2026-2029. <table><tr><td>2026</td><td>2027</td><td>2028</td><td>2029</td></tr><tr><td>€ 78.756</td><td>€ 78.756</td><td>€ 78.756</td><td>€ 78.756</td></tr></table>			2026	2027	2028	2029	€ 78.756	€ 78.756	€ 78.756	€ 78.756
2026	2027	2028	2029								
€ 78.756	€ 78.756	€ 78.756	€ 78.756								
6	Ontwikkelingen Op korte termijn onderzoek naar hoogte doelvermogen Zevenbergen. Uitstel overdracht geconditioneerd vastgelegd in convenant met Provincie. Onderzoek naar ontwikkeling recreatie op stortplaats Bavel-Dorst.										
7	Risico's Het uiteindelijke benodigde doelvermogen is van vele, nu nog onbekende factoren, afhankelijk. Ook een eventuele verlaging van de rekenrente. Het kans percentage met betrekking tot het aanvullen van het doelvermogen wordt ingeschat op 10%.										
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder Schipper										
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg, Etten-Leur, Moerdijk, Oosterhout, Zundert.										
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Breda										
11	Omvang eigen vermogen 01-01-2026	€ 1.002.998									
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2026	€ 24.490.170									
	Omvang eigen vermogen 31-12-2026	€ 1.530.364									
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2026	€ 25.000.857									
12	Omvang van het financiële resultaat 2026	€ 0									

	Naam	Regionaal Ontwikkel Bedrijf (ROB) Land van Heusden en Altena Geen Programma
1	Doelstellingen Uitvoering geven aan het beleid van gemeente, regio en provincie m.b.t. de ontwikkeling en de (her)structurering van bedrijventerreinen in de gemeente Altena.	
2	Activiteiten Op te treden als beherend vennoot voor de commanditaire vennootschap ROB Herstructureren, ontwikkelen en uitgeven van bedrijventerrein/havens Doen van periodiek marktonderzoek en monitoren van de vraag Onderhouden marktcontacten	
3	Meer-jaren doelen gemeente Het verzorgen van ontwikkeling van en gronduitgifte voor bedrijventerreinen Het voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op kleine en grote ruimtevragers Ontwikkelen en herstructureren van havens en havengebonden bedrijfslocaties.	
4	Publieke belang , c.q. reden waarom gemeente participeert Bevorderen van lokale werkgelegenheid en voorzieningen door het realiseren van nieuwe mogelijkheden voor bedrijfshuisvesting; Bijdragen aan de regionale en provinciale behoefte naar bedrijfslocaties.	
5	Financieel belang gemeente De gemeente Altena heeft een belang van circa € 3,7 miljoen eigen vermogen (aandelen en commanditair kapitaal) in het ROB. Daarnaast staat de gemeente Altena garant voor het financieringsarrangement, ter grootte van maximaal € 14,4 miljoen, van het ROB met de BNG. Eind 2026 loopt het financieringsarrangement af, op dit moment worden er verkennende gesprekken gevoerd om dit te verlengen. Vanwege dat belang: Stelt ROB Jaarlijks een begroting, jaarrekening, kwartaalrapportages en evt. een beleidsplan op Wordt periodiek de gemeenteraad (schriftelijk) geïnformeerd Stelt ROB een risicoprofiel ROB op.	
6	Ontwikkelingen Uitbreiding SRBT Giessen staat in de steigers, we verwachten gronduitgifte te starten eind 2024. Het ROB heeft een actieve rol in de ontwikkeling van de insteekhaven en de herstructurering van de Biesboschhaven in Werkendam. In 2025 wordt een evaluatie uitgevoerd naar nut en noodzaak van continueren ROB.	
7	Risico's Financiële risico's kunnen ontstaan door het vertragen van grondverkoop als gevolg van de conjunctuur en/of bijvoorbeeld de problematiek rondom stikstof en de levering van elektriciteit. Ook kunnen de kosten van bouw- en woonrijp maken tegenvallen.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.P. Tanis – Grondbedrijf/Bedrijventerreinen (namens de aandeelhouders) Wethouder W. van Ooijen – Economie (Commandite)	
9	Deelnemende gemeenten Altena	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente Altena	

NB. ROB is een commanditaire vennootschap (CV) en geen gemeenschappelijke regeling (GR).

	Naam	BNG Bank N.V. Programma Dividend
1	Doelstellingen BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. Het doel van de BNG Bank is: gedreven door maatschappelijke impact. Bij de BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van de BNG Bank. De strategische doelstellingen zijn gericht op de lange termijn. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, en het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).	
2	Activiteiten Verstrekken van kredieten tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden.	
3	Meerjarendoelen gemeente Dankzij topratings en groot inkoopformule van de BNG Bank kan de gemeente Altena via de BNG Bank tegen scherpe voorwaarden geld aantrekken.	
4	Publieke belang , c.q. reden waarom gemeente participeert De BNG bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers.	
5	Financieel belang gemeente Aantal aandelen 37.908 Boekwaarde per 31-12-2024 € 94.770,- Dividend in 2025 (boekjaar 2024) € 95.149,08- (€ 2,51 per aandeel) inhouding dividendbelasting € 14.272,36 Nettobedrag € 80.876,72	
6	Ontwikkelingen De hoofdlijnen van de BNG Bank blijven onverminderd van kracht. De BNG Bank is de financier van het publieke domein door scherpe tarieven te bieden, te investeren in verduurzaming en zich te onderscheiden als een bank met maatschappelijke impact. De sterke kapitaal- en liquiditeitspositie vormt een solide basis, geeft ruimte om vooruit te kijken en versterkt het vertrouwen in het streven om maatschappelijke impact te vergroten.	
7	Risico's Het resultaat financiële transacties dat afhankelijk is van de marktontwikkelingen kan sterk fluctueren. Mede hierdoor vindt de BNG Bank het niet verantwoord om een betrouwbare uitspraak te doen over de verwachte nettowinst in 2025.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Wethouder J.P. Tanis	
9	Deelnemende gemeenten De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
10	Vestigingsplaats / centrumgemeente Den Haag	
11	Omvang eigen vermogen 1-1-2024 Omvang vreemd vermogen 1-1-2024 Omvang eigen vermogen 31-12-2024 Omvang vreemd vermogen 31-12-2024 (bedragen x € 1.000.) *	€ 4.721 € 110.819 € 4.777 € 123.614

	Naam	BNG Bank N.V. Programma Dividend
12	Omvang van het financiële resultaat 2024 na belastingen (in € mln)	€ 294

** Conform regels van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) kan de BNG pas tot publicatie van gerealiseerde resultaten overgaan na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de raad van Commissarissen.*

	Naam	Brabant Water N.V. Geen programma
1	Doelstellingen Brabant Water streeft naar een hoge klanttevredenheid (rapportcijfer 8) en naar een onberispelijke waterkwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Verder streeft Brabant Water naar reductie van de ondermaatse leveringsminuten (8 minuten gepland, 4,5 minuten ongepland). Tot slot wil Brabant Water op het terrein van duurzaamheid haar steentje bijdragen door haar reststoffen zo veel als mogelijk te (laten) hergebruiken en door een bijdrage te leveren aan de Europese ambitie 20-20-20 (20% reductie van energie, 20% eigen duurzame opwekking van energie en 20% reductie van CO ₂ -uitstoot).	
2	Activiteiten Brabant Water levert drink- en industriewater aan 2,5 miljoen inwoners in Noord-Brabant. Brabant Water wint, zuivert en distribueert water van uitstekende kwaliteit tegen de laagst mogelijke kosten en met een hoge leveringsbetrouwbaarheid.	
3	Meerjarendoelen gemeente Waarborgen van de genoemde activiteiten.	
4	Publieke belang, c.q. reden waarom gemeente participeert Behartigen van de belangen van de inwoners van de deelnemende gemeenten t.a.v. de watervoorziening.	
5	Financieel belang gemeente Aantal aandelen 75.822 (2,73%)	
6	Ontwikkelingen De investeringen in verbouw en nieuwbouw van de waterproductiebedrijven wordt opgevoerd in verband met veroudering en noodzakelijke aanvullende zuiveringen. Ook wordt gestart met de ontwikkeling van alternatieven voor grondwater. Hiermee is in totaal een extra investeringsbedrag gemoeid van tientallen miljoen per jaar.	
7	Risico's Klimaatverandering met de daarbij gepaard gaande warmere en drogere zomers zorgt dit voor extra watervraag. In extreem warme zomers kan dit effect hebben op de kwaliteit (druk en temperatuur) van het water. Oplopende droogteschadeclaims. In de jaarrekening 2021 is reeds voorzien in extra historische droogteschadeclaims ter hoogte van ruim 20 miljoen euro. Het risico bestaat dat Droogteschade.nl (een claimorganisatie) in rechte een hogere claim afdwingt. Dit kan in potentie leiden tot tientallen miljoen extra schade.	
8	Bestuurlijke vertegenwoordiging Burgemeester Lichtenberg	
9	Deelnemende gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Asten, Baarle-Nassau, Bergeijk, Bergen op Zoom, Bernheze, Best, Bladel, Boekel, Boxtel, Breda, Cranendonck, Deurne, Dongen, Drimmelen, Eersel, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gemert-Bakel, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heeze-Leende, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Laarbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Reusel de Mierden, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Someren, Son en Breugel, Steenbergen, Tholen, Tilburg, Veldhoven, Waalwijk, Zundert.	
10	Vestigingsplaats/ centrumgemeente 's-Hertogenbosch	

	Naam	Brabant Water N.V.
11	Omvang eigen vermogen 01-01-2025	€ 718.000
	Omvang vreemd vermogen 01-01-2025	€ 668.000
	Omvang eigen vermogen 31-12-2025	€ 754.000
	Omvang vreemd vermogen 31-12-2025	€ 738.000
	(bedragen x € 1.000 indicatief)	
12	Omvang van het financiële resultaat 2025 (x 1.000)	Begroting € 40.000

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf grondbeleid ten minste:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Nota Grondbeleid Altena 2024

Op 22 december 2023 heeft de raad de Nota Grondbeleid 2024 vastgesteld. In deze paragraaf worden enkele belangrijke punten uit de nota besproken.

Beleidsregie

De gemeente kiest bij de ontwikkeling van nieuwe woonlocaties voor situationeel grondbeleid. Primair gaat de voorkeur uit naar ontwikkeling van de locaties door de markt. Vooraf maken we afspraken met de partijen over het programma, het kwalitatieve programma en de overige planeisen. In sommige gevallen koopt de gemeente de gronden wel aan. Dit doen we als we de kans krijgen om gronden aan te kopen met een laag risicoprofiel. Ook kan de gemeente de ontwikkeling opnemen van locaties of bijzondere woningenbouw-ontwikkelingen die de markt niet of niet voldoende kan oppakken. Tot slot kan gemeentelijke interventie noodzakelijk zijn om herstructureringsprojecten mogelijk te maken. Bij de zogenoemde Focuskernen, zoals benoemd in het Uitvoeringsplan wonen kiezen we voor een proactieve ruimtelijke rol van regisseren en uitvoeren.

De gemeente kiest in principe bij de herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen en de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen voor een actieve rol in het ontwikkelproces. De daarvoor benodigde instrumenten, zoals het voorkeursrecht en het onteigeningsinstrument wordt hierbij, indien nodig, proactief ingezet.

Grondprijnsbeleid

De gemeentelijke grondprijzen zijn marktconform en worden bepaald op basis van een onafhankelijke taxatie, op basis van de meest geschikte methode. Het college stelt regelmatig de hoogte van de grondprijzen vast. Uitgangspunt is minimaal 1 keer per jaar. De actualisatie vindt jaarlijks plaats in het laatste kwartaal. De geactualiseerde grondprijzen vormen zo de basis voor de actualisatie van de gemeentelijke grondexploitaties. Bij grote fluctuaties in de markt kan gekozen worden voor een kortere periode.

Weerstandsvermogen grondexploitaties

Het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Altena wordt bepaald aan de hand van risicoberekeningen. De reserve grondexploitaties dient als buffer voor mogelijke risico's. De minimale hoogte van deze reserve wordt afgestemd op financiële tegenvallers, zodat deze zoveel mogelijk binnen de grondexploitaties zelf kunnen worden opgevangen.

Grondexploitaties

De actualisatie bij deze begroting is een technische actualisatie van de parameters. De rekenrente van de grondexploitaties is ongewijzigd gebleven op 1%. Dat heeft dus geen financieel effect op de grondexploitaties.

Verder worden de volgende grondexploitaties bij de jaarrekening 2025 afgesloten:

- De Burcht Werkendam, verwacht verlies € 837.000;
- De Roode Camer Hank; verwacht verlies na aanbestedingsvoordeel woonrijp maken in 2025 € 550.000. Aanwezige verliesvoorziening is € 844.000;
- De Nieuwe Banne Sleeuwijk, verwacht verlies € 30.000.

Voor De Burcht en De nieuwe Banne zijn reeds verliesvoorzieningen getroffen tot het verwachte verlies.

Deze plannen zijn niet meer opgenomen in dit MPG bij de Begroting 2026.

Hieronder geven wij u een samenvattend financieel overzicht van de overige lopende plannen. Er zijn geen significante financiële wijzigingen te melden ten opzichte van het MPG bij de Jaarstukken 2024. Voor een beschrijving van de ontwikkelingen en het programma per plan wordt verwezen naar het MPG 2026.

Nr.	Naam grondexploitatie	NCW (was)	NCW (wordt)
G032	Achter de Schans Fase 1	-666.000	-666.000
G027	Achter de Schans Fase 2	-132.000	-132.000
G002	Blokland Wijk en Aalburg	-978.000	-978.000
G015	Bronkhorst te Andel	-1.006.000	-1.006.000
G033	Cronenburg te Uitwijk	271.000	271.000
G004	Den Eng Veen		
G008	De Zandweide Dussen	194.000	194.000
	Totaal	-2.317.000	-2.317.000
	Verschil		0

Reserves en voorzieningen

Het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Altena wordt bepaald aan de hand van de berekening van de risico's. De hoogte van de getroffen verliesvoorzieningen zijn bepaald aan de hand van de Netto Contante Waarde.

Op basis van het verloop van de Algemene reserve grondexploitaties de komende jaren en de uitgevoerde gevoeligheids- en risicoanalyses bij het MPG 2025, is op dit moment geen aanpassing van de Reserve grondexploitaties nodig. De aanwezige buffer voor risico's is afdoende om dit risicodeel af te dekken. Stand algemene Reserve Grondexploitaties per 1 januari 2025 € 2,9 miljoen.

Paragraaf investeringen

Inleiding

In deze paragraaf wordt een totaaloverzicht gegeven van alle investeringen waarvoor de gemeenteraad investeringsbudgetten (kredieten) heeft gevoteerd. Doel is om inzicht te geven op de voortgang van de investeringsbudgetten en de meerjarenplanning hiervan. Tevens wordt in deze paragraaf inzicht gegeven in de gevoeligheid voor prijswijzigingen en rente van het investeringsprogramma. Hierdoor kan er een schatting worden gemaakt van de financiële gevolgen van de risico's inzake prijs en renteontwikkelingen.

Totaaloverzicht

	2025	2026	2027	2028	2029
Kredieten (€ 1.000)					
Huisvesting en ICT	712	14.115	445	-	-
Tractie en bedrijfsmiddelen	184	-	-	-	-
Openbare orde en veiligheid	13	-	-	-	-
Beheerplannen wegen	7.622	9.690	4.881	4.408	4.408
Mobiliteitsplan	1.275	4.212	7.145	4.545	7.726
Beheerplannen OV	703	400	400	400	400
Beheerplannen civiele kunstwerken	417	-	145	145	145
Beheerplannen straatmeubilair	145	145	-	-	-
Beheerplannen haven	9.825	-	-	-	-
Markten	65	-	-	-	-
Maatschappelijke accommodatie	311	-	-	-	-
Sportaccommodaties	5.271	3.238	106	120	148
Beheerplannen groen en bomen	1.331	946	946	584	584
Beheerplannen spelen	228	128	128	128	128
Beheerplannen riolering	8.943	6.160	6.100	6.100	6.100
Beheerplannen reiniging	372	-	-	-	-
Beheerplannen begraven en overig	498	226	719	719	-
Strategische gronden	336	1.432	-	-	-
Totaal exclusief IHP en onzekerheidsmarge	38.251	40.692	21.016	17.149	19.639
Onzekerheidsmarge 20%	-	8.138	4.203	3.430	3.928
Totaal exclusief IHP	38.251	32.553	16.813	13.719	15.711
IHP	32.488	13.993	8.631	1.898	-
Totaal inclusief IHP	70.739	46.547	25.444	15.617	15.711

In dit overzicht zijn zowel de lopende (beschikbaar gestelde kredieten) en nieuwe investeringen opgenomen. In de bijlage investeringsplan 2026-2029 treft u alleen de nieuwe kredieten vanaf 2026 die nog door de raad beschikbaar gesteld moeten worden.

Onzekerheidsmarge

De bijgestelde investeringsplanning voor de periode 2026-2029 is gebaseerd op een zorgvuldige evaluatie van alle projecten, waarbij rekening is gehouden met de faseringen, uitvoerbaarheid en de politieke ambities en besluiten die ten grondslag liggen aan de planning. De geplande investeringen liggen iets hoger dan het gemiddelde realisatieniveau van de afgelopen jaren. Echter, de uitvoering van deze projecten wordt jaarlijks beïnvloed door factoren zoals vertragingen door vergunningen, bezwaren en een krappe markt.

Omdat dergelijke vertragende omstandigheden moeilijk nauwkeurig te voorspellen zijn, wordt een onzekerheidsmarge van 20% toegepast op de totale investeringsplanning, met uitzondering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Deze marge is bedoeld om rekening te houden met het feit dat zich tijdens de uitvoering van de projecten omstandigheden kunnen voordoen die niet op het niveau van individuele projecten vooraf kunnen worden ingeschat. Op basis van ervaringen uit het verleden is de kans reëel dat vertragingen optreden, waardoor het verstandig is om deze marge in te bouwen.

Kortom, de 20% onzekerheidsmarge biedt een realistische buffer om te anticiperen op mogelijke vertragingen en onvoorziene ontwikkelingen. Dit zorgt ervoor dat de investeringsdoelstellingen haalbaar blijven, zelfs wanneer zich onvoorziene obstakels voordoen tijdens de uitvoering van de projecten.

Gevoeligheidsanalyse kapitaallasten

Voor gemeenten kunnen prijsstijgingen en inflatie aanzienlijke invloed hebben op investeringskredieten en kapitaallasten in de komende jaren. Ten eerste kunnen hogere prijzen voor bouwmaterialen, arbeidskosten en infrastructuurprojecten de kosten van kapitaalprojecten verhogen, waardoor het moeilijker wordt om begrotingsdoelstellingen te halen.

Dit kan leiden tot vertragingen in de uitvoering van belangrijke projecten. Bovendien kan inflatie de rentetarieven beïnvloeden, wat de rentelasten op herfinanciering van bestaande leningen kan verhogen en nieuwe leningen duurder kan maken. In deze paragraaf worden met een aantal scenario's de gevolgen van inflatie en rentestijging in beeld gebracht.

PRIJS

In dit hoofdstuk brengen we in beeld wat de effecten van een hogere prijsstijging van de geraamde investeringen op de exploitatie doen. Het effect op de kapitaallasten bij de onderstaande prijsstijgingen:

Scenario's t.o.v. 2026 KL (€)	2027	2028	2029
Jaarlijkse prijsstijging van 3%	95.000	262.000	466.000
Jaarlijkse prijsstijging van 5%	159.000	436.000	777.000
Jaarlijkse prijsstijging van 8%	254.000	698.000	1.243.000

RENTE

Momenteel bedraagt onze leningportefeuille € 116 mln. Vanwege het bovenstaande investeringsprogramma voor de komende jaren gaat de financieringsbehoefte en onze leningportefeuille toenemen. Het huidige rentepercentage voor een 10 jaarslening bedraagt circa 3%. In de begroting is reeds rekening gehouden met dit percentage voor het aantrekken van nieuwe leningen. In de onderstaande tabel is het effect van rentestijgingen op de rentelasten weergegeven:

Scenario's Rentelasten (€)	2026	2027	2028	2029
Rentepercentage van 4%	100.000	400.000	700.000	1.000.000
Rentepercentage van 5%	250.000	650.000	1.050.000	1.450.000
Rentepercentage van 6%	400.000	900.000	1.400.000	1.900.000

De percentages in de scenario's betreffen de rentepercentages die we moeten betalen over de nieuwe aan te trekken leningen (financieringsbehoefte). De te betalen rente van deze nieuwe leningen geeft het werkelijke rente-effect op het begrotingsresultaat 2026-2029.

Daarnaast wordt in de begroting de rentelast omgeslagen naar de verschillende producten en programma middels een omslagpercentage (rekenrente). Dit percentage is een gemiddelde van bestaande en nieuwe af te sluiten leningen en is lager dan het huidige markrentepercentage.

Financiële begroting

Overzicht van baten, lasten en saldi 2026-2029 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Programma	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01. Inwoner en bestuur	14.685	2.909	11.776 N	14.622	2.963	11.659 N	14.628	2.978	11.650 N	14.789	2.978	11.810 N
02. Altena samenredzaam	72.269	15.985	56.284 N	70.917	16.050	54.867 N	69.680	16.771	52.909 N	69.116	16.706	52.410 N
03. Veelzijdig Altena	21.567	3.766	17.801 N	21.213	3.355	17.858 N	21.330	3.355	17.975 N	20.295	3.353	16.942 N
04. Duurzaam Altena	34.280	26.682	7.598 N	36.534	30.973	5.562 N	33.797	27.663	6.133 N	31.449	25.586	5.862 N
05. Bereikbaar Altena	14.136	2.315	11.821 N	15.773	2.314	13.459 N	16.135	2.313	13.821 N	16.498	2.312	14.186 N
Totaal programma's	156.937	51.657	105.280 N	159.060	55.655	103.405 N	155.569	53.081	102.488 N	152.147	50.936	101.211 N
Algemene dekkingsmiddelen:												
Lokale heffingen	447	12.503	12.056 V	451	12.939	12.489 V	455	13.377	12.922 V	460	13.781	13.321 V
Algemene uitkering	-	116.524	116.524 V	-	118.908	118.908 V	-	120.203	120.203 V	-	125.713	125.713 V
Dividend	-	67	67 V	-	67	67 V	-	67	67 V	-	67	67 V
Financieringsfunctie	368	74	441 V	848	70	917 V	1.004	66	1.070 V	1.046	63	1.109 V
Overige dekkingsmiddelen	1.741	100	1.641 N	3.989	110	3.879 N	7.813	120	7.693 N	10.940	130	10.810 N
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	1.820	129.268	127.448 V	3.593	132.093	128.501 V	7.265	133.833	126.568 V	10.355	139.754	129.399 V
Overhead	26.750	360	26.389 N	27.981	319	27.662 N	27.161	319	26.842 N	27.275	319	26.956 N
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geraamd totaal van baten en lasten	185.506	181.285	4.221 N	190.634	188.067	2.566 N	189.995	187.233	2.762 N	189.776	191.009	1.233 V

Reservemutaties

Programma	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
01. Inwoner en bestuur	18	92	75 V	48	92	45 V	48	92	45 V	48	92	45 V
02. Altena samenredzaam	403	1.600	1.197 V	403	1.542	1.139 V	403	1.015	612 V	403	529	126 V
03. Veelzijdig Altena	2.196	3.989	1.793 V	2.196	3.259	1.063 V	2.196	3.274	1.078 V	2.196	2.544	348 V
04. Duurzaam Altena	7	525	519 V	212	526	314 V	7	507	500 V	306	340	34 V
05. Bereikbaar Altena	1	283	282 V	1	254	253 V	1	254	253 V	1	254	253 V
Totaal programma's	2.624	6.490	3.865 V	2.860	5.674	2.814 V	2.654	5.143	2.489 V	2.954	3.760	806 V
Algemene dekkingsmiddelen	2.634	2.625	9 N	9	-	9 N	9	-	9 N	9	-	9 N
Overhead	353	745	392 V	378	961	583 V	378	563	184 V	378	559	181 V
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geraamd totaal van baten en lasten	5.611	9.860	4.248 V	3.247	6.635	3.388 V	3.041	5.705	2.664 V	3.341	4.319	978 V
Geraamd resultaat	191.117	191.145	27 V	193.881	194.703	822 V	193.036	192.939	98 N	193.117	195.328	2.211 V
Begrotingsresultaat V / N			27 V			822 V			98 N			2.211 V

Incidentele baten en lasten 2026-2029 (bedragen x € 1.000)

Programma (bedragen x € 1.000)	Toelichting	Lasten / baten	Jaar			
			2026	2027	2028	2029
1. Inwoner & Bestuur	Mutaties reserves Onderhoud graven	Baten	70 V	70 V	70 V	70 V
1. Inwoner & Bestuur	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Baten	16 V	16 V	16 V	16 V
1. Inwoner & Bestuur	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	18 N	48 N	48 N	48 N
Totaal 1. Inwoner & Bestuur			68 V	38 V	38 V	38 V
2. Altena samenredzaam	Mutaties reserves Salarislasten programmamanagers	Baten	450 V	450 V	450 V	225 V
2. Altena samenredzaam	Mutaties reserves Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen	Baten	314 V	259 V	259 V	V
2. Altena samenredzaam	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Baten	44 V	44 V	44 V	44 V
2. Altena samenredzaam	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	35 N	35 N	35 N	35 N
2. Altena samenredzaam	Mutaties reserves Algemene reserve	Baten	525 V	525 V	-	-
Totaal 2. Altena samenredzaam			1.298 V	1.243 V	718 V	234 V
3. Veelzijdig Altena	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Baten	1.189 V	266 V	266 V	266 V
3. Veelzijdig Altena	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	170 N	170 N	170 N	170 N
3. Veelzijdig Altena	Mutaties reserves Bestemmingsres onderhoud sportvelden	Baten	1.114 V	269 V	203 V	608 N
Totaal 3. Veelzijdig Altena			2.133 V	365 V	299 V	512 N
4. Duurzaam Altena	Regiodeal	Baten	451 V	138 V	45 V	-
4. Duurzaam Altena	Regiodeal	Lasten	427 N	114 N	45 N	-
4. Duurzaam Altena	Mutaties reserves Salarislasten programmamanagers	Baten	300 V	300 V	300 V	150 V
4. Duurzaam Altena	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Baten	7 V	7 V	7 V	7 V
4. Duurzaam Altena	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	7 N	7 N	7 N	7 N
4. Duurzaam Altena	Mutaties reserves Algemene reserve	Baten	50 V	50 V	50 V	50 V
Totaal 4. Duurzaam Altena			374 V	374 V	351 V	201 V
5. Bereikbaar Altena	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	1 N	1 N	1 N	1 N
Totaal 5. Bereikbaar Altena			1 N	1 N	1 N	1 N
6a.Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Mutaties reserves Salarislasten programmamanagers	Lasten	2.625 N	-	-	-
6a.Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Mutaties reserves Algemene reserve	Baten	2.625 V	-	-	-
6a.Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Mutaties reserves Algemene reserve	Lasten	9 N	9 N	9 N	9 N
Totaal 6a.Financiering en algemene dekkingsmiddelen			9 N	9 N	9 N	9 N
6b. Overhead	Frictiekosten	Lasten	98 N	45 N	-	-
6b. Overhead	Mutaties reserves Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen	Baten	98 V	20 V	20 V	20 V
6b. Overhead	Mutaties reserves Frictiekosten	Baten	98 V	395 V	-	-
6b. Overhead	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Baten	29 V	29 V	29 V	29 V
6b. Overhead	Mutaties reserves DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	Lasten	353 N	378 N	378 N	378 N
Totaal 6b. Overhead			226 N	21 V	329 N	329 N
Eindtotaal			3.638 V	2.032 V	1.067 V	378 N

Toelichting incidentele baten en lasten 2025-2028 groter dan € 100.000

Programma 2

De salarislasteren voor de programmanagers worden gedekt uit de bij de Kadernota 2026 gevormde reserve Salarislasteren Programmamanagers.

De uitgaven uit hoofde van het tijdelijke themaprogramma Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen komen ten laste van de reserve Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen.

De uitgaven voor het opstellen van de Koers sociaal domein en de doorontwikkeling sociaal domein wordt conform Kadernota 2026 gedekt uit de Algemene reserve.

Programma 3

De mutaties op de reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen zijn onttrekkingen en stortingen voor (toekomstige) onderhoudsuitgaven ten behoeve van gemeentelijke accommodaties.

De mutaties op de reserve Onderhoud sportvelden zijn onttrekkingen voor (toekomstige) onderhoudsuitgaven ten behoeve van sportvelden.

Programma 4

Voor de regiodeal ontvangt de gemeente middelen welke ook uitgegeven gaan worden. Een klein gedeelte komt ten laste van het exploitatieresultaat.

De salarislasteren voor de programmanagers worden gedekt uit de bij de Kadernota 2026 gevormde reserve Salarislasteren Programmamanagers.

Programma algemene uitkeringen en overige algemene dekkingsmiddelen

Conform de Kadernota 2026 worden er middelen uit de Algemene reserve overgeheveld naar de reserve Salarislasteren Programmamanagers om van hieruit de salarislasteren te dekken.

Programma overhead

In 2026 wordt er € 350.000 uit de reserve Frictiekosten gehaald ter dekking van de verhuiskosten die er zijn bij de verbouwing van het gemeentehuis.

De mutaties op de reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen zijn onttrekkingen en stortingen voor (toekomstige) onderhoudsuitgaven ten behoeve van gemeentelijke accommodaties.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Programma (bedragen x € 1.000)	Toelichting	Toevoeging / onttrekking	Jaar 2026	2027	2028	2029
1. Inwoner & Bestuur	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	6 V	6 V	6 V	6 V
Totaal 1. Inwoner & Bestuur			6 V	6 V	6 V	6 V
2. Altena samenredzaam	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	267 V	264 V	262 V	260 V
2. Altena samenredzaam	Dekkingsreserve kapitaallasten	toevoeging	368 N	368 N	368 N	368 N
Totaal 2. Altena samenredzaam			101 N	104 N	106 N	108 N
3. Veelzijdig Altena	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	1.686 V	2.724 V	2.805 V	2.886 V
3. Veelzijdig Altena	Dekkingsreserve kapitaallasten	toevoeging	2.026 N	2.026 N	2.026 N	2.026 N
Totaal 3. Veelzijdig Altena			340 N	698 V	779 V	860 V
4. Duurzaam Altena	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	111 V	112 V	112 V	112 V
Totaal 4. Duurzaam Altena			111 V	112 V	112 V	112 V
5. Bereikbaar Altena	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	283 V	254 V	254 V	254 V
Totaal 5. Bereikbaar Altena			283 V	254 V	254 V	254 V
6b. Overhead	Dekkingsreserve kapitaallasten	onttrekking	520 V	516 V	513 V	510 V
Totaal 6b. Overhead			520 V	516 V	513 V	510 V
Eindtotaal			480 V	1.483 V	1.559 V	1.634 V

Toelichting

De structurele reservemutaties betreffen allemaal mutaties op dekkingsreserves kapitaallasten. Deze reserve dient ter dekking van kapitaallastenvolumes van specifiek hiervoor in aanmerkinggenomen activa. Deze kapitaallastenvolumes komen daardoor niet ten laste van de reguliere exploitatie maar ten laste van deze bestemmingsreserve.

Ramingsgrondslagen

Onderstaand worden de financieel-technische uitgangspunten weergegeven, die bij de opstelling van de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2027-2029 zijn gehanteerd.

Begroting 2026	Uitgangspunten
Bestaand beleid	De Begroting 2026 wordt opgesteld op basis van bestaand beleid.
Nieuw beleid	Geen nieuw beleid anders dan door niet beïnvloedbare externe factoren (wettelijke verplichtingen en / of contractuele afspraken) en / of opgenomen in de Kadernota 2026.
Oud voor nieuw	Voor een gezond financieel beleid en het faciliteren van college en raad bij het afwegen van beleidsprioriteiten, is het noodzakelijk dat in beeld is welke taken met bijbehorende budgetten (her)afweegbaar zijn.
Dekking	Structurele lasten worden gedekt met structurele baten; incidentele lasten mogen worden gedekt met incidentele baten; specifieke baten worden ook specifiek besteed.
Salarissen	Bij het ramen van de salariskosten wordt uitgegaan van de formatie per 1 januari 2025 en eventuele mutaties uit hoofde van de Kadernota 2026. De salarislaster worden geraamd op het maximum van de schaal. Voor de Begroting 2026 wordt uitgegaan van de meest recente Cao-afspraken.
Algemene uitkering	De algemene uitkering wordt geraamd in lopende prijzen. De Begroting 2026 wordt gebaseerd op de raming van de algemene uitkering uit de Septembercirculaire 2025.
Indexering budgetten	Aan elk loon- en prijsgevoelig budget wordt een specifiek indexcijfer met daar bijbehorend percentage toegekend. Deze indexcijfers zijn gebaseerd op percentages die in de Meicirculaire 2025 zijn opgenomen. Voor prijsgevoelige budgetten gaat dit om het prijsindexcijfers prijs Bruto Binnenlands Product (pBBP), voor salarissen om de 'loonvoet sector overheid' en voor subsidies om een gemengd percentage. Bij het opstellen van de Eerste Bestuursrapportage 2026 vindt de afweging plaats over de gerichte inzet van de stelpost loon- en prijsontwikkeling.
Rentekosten	De rentekosten worden berekend aan de hand van het schema rentetoerekening zoals in de Notitie rente 2023 van de Commissie BVV is opgenomen.
Nieuwe investeringen	In de Begroting 2026 worden in principe geen nieuwe investeringen verwerkt, tenzij deze in de Kadernota 2026 zijn opgenomen.
Belastingen en tarieven	Als uitgangspunt geldt dat de tarieven jaarlijks tenminste worden geïndexeerd voor inflatie. Daar waar sprake is van niet kostendekkende tarieven, wordt boven op de inflatiecorrectie een extra verhoging ingezet. In beginsel bedraagt deze extra verhoging 2%. Zie ook de paragraaf Lokale heffingen in de Begroting 2026.
Weerstandsvermogen	Het vermogen van de gemeente om risico's te kunnen opvangen zonder daarbij de lopende exploitatie in gevaar te brengen wordt uitgedrukt in de weerstandsratio. Uitgangspunt is een weerstandsratio gelijk of groter dan 1,0 in de begroting en de meerjarenraming.
Onvoorziene uitgaven	In de Begroting 2026 is een stelpost opgenomen ter dekking van tegenvallers, c.q. niet voorziene uitgaven waar gedurende het begrotingsjaar alsnog prioriteit aan wordt toegekend.
Bespaarde rente	Er wordt geen bespaarde rente berekend.

Geprognosticeerde balans 2026-2029

Activa

Balansposten (*€ 1.000)	Gerealiseerde stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per
	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Immateriële vaste activa	4.680	5.349	6.025	5.905	5.785	5.666
• Kosten onderzoek en ontwikkeling activa	2	780	1.565	1.555	1.544	1.534
• Bijdrage aan activa van derden	4.678	4.569	4.460	4.350	4.241	4.132
Materiële vaste activa	197.751	264.783	297.025	292.157	284.585	282.833
• Investerings met een economisch nut	116.940	161.037	188.513	182.552	176.589	170.669
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	41.550	50.075	49.369	47.864	46.434	45.021
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	39.261	53.671	59.143	61.740	61.562	67.143
Financiële vaste activa	8.715	8.164	7.856	7.569	7.283	6.999
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	4.053	4.053	4.053	4.053	4.053	4.053
• Leningen aan woningcorporaties	1.529	1.243	1.198	1.152	1.104	1.053
• Overige verbonden partijen	28	28	28	28	28	28
• Overige langlopende leningen	3.046	2.794	2.543	2.303	2.065	1.831
• Overige uitzettingen met een looptijd ≥ 1 jaar	58	45	33	33	33	33
Voorraden	8.005	2.050	3.357	4.658	5.523	6.995
• Grond- en hulpstoffen	-	-	-	-	-	-
• Onderhanden werk waaronder gronden in exploitatie	6.286	332	1.638	2.939	3.804	5.276
• Gereed product en handelsgoederen	1.719	1.719	1.719	1.719	1.719	1.719
• Overige voorraad	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	8.331	20.267	22.718	22.431	21.917	21.867
• Vorderingen op openbare lichamen	2.416	2.024	2.269	2.241	2.189	2.184
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	4.208	13.011	14.585	14.401	14.071	14.039
• Rek. courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	553	937	1.050	1.037	1.013	1.011
• Overige vorderingen	1.154	4.294	4.814	4.753	4.644	4.633
Liquide middelen	51	2.489	2.790	2.755	2.692	2.686
Overlopende activa	20.632	21.918	24.569	24.258	23.702	23.649
Totaal Activa	248.165	325.020	364.340	359.733	351.486	350.694

0

Passiva

Balansposten (*€ 1.000)	Gerealiseerde stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per	Prognose stand per
	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	66.291	64.557	60.336	57.770	55.008	56.240
• Algemene reserve (inclusief resultaat)	19.542	16.992	22.986	23.390	23.212	25.659
• Bestemmingsreserves	46.749	47.565	37.350	34.380	31.796	30.581
Voorzieningen	18.891	18.531	16.608	15.373	15.456	16.261
• Voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.644	10.206	9.953	9.068	8.874	9.013
• Voor equalisatie van kosten	263	425	45	276	507	738
• Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	7.984	7.899	6.610	6.030	6.075	6.510
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	125.339	116.275	107.859	99.433	90.994	82.929
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	125.339	116.274	107.859	99.432	90.994	82.928
• Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	-	-	-	-	-	-
• Waarborgsommen	1	1	1	1	1	1
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	13.404	9.564	11.191	13.404	9.564	8.865
• Bank en giro	-	2.597	-1	0	2.597	2.408
• Overige kortlopende schulden	13.404	6.966	11.192	13.404	6.966	6.458
Overlopende passiva	24.239	19.249	21.924	24.239	19.249	17.843
In te vullen financiering	-	96.844	146.422	149.514	161.215	168.556
Totaal Passiva	248.165	325.020	364.340	359.733	351.486	350.694

EMU-saldo

In het BBV (artikel 20) is de verplichting vastgelegd gemeenten het geraamde EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar jaar en de drie daar op volgende jaren in de begroting opnemen.

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de gemeente op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van Altena berekend.

	2025	2026	2027	2028	2029
	Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2025	Volgens meerjaren-raming in begroting 2025	Volgens meerjaren-raming in begroting 2025	Volgens meerjaren-raming in begroting 2025
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.459	-4.221	-2.566	-2.762	1.233
Mutatie (im)materiële vaste activa	67.701	32.918	-4.988	-7.691	-1.872
Mutatie voorzieningen	-360	-1.923	-1.235	83	805
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-5.955	1.306	1.301	865	1.473
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-64.566	-40.369	-113	4.147	2.437

Reserves (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	saldo 1-1-2024	Toevoeging 2024	Vrijval 2024	saldo 31-12-2024	Toevoeging 2025	Vrijval 2025	saldo 31-12-2025	Toevoeging 2026	Vrijval 2026	saldo 31-12-2026
A. Algemene Reserves										
Algemene reserve grondexploitatie	3.117	605	871	2.851	-	142	2.709	-	107	2.603
Algemene reserve	15.358	3.973	4.307	15.023	444	5.490	9.977	9.223	3.150	16.050
Totaal Algemene reserves	18.474	4.578	5.178	17.874	444	5.632	12.686	9.223	3.257	18.653
B. Bestemmingsreserves										
Reserve Woonomgeving	663	6	69	600	-	-	600	-	600	-
DBR: Verkeersveiligheidverhogende mtr	587	-	13	574	-	-	574	-	574	-
Reserve Strategisch personeelbeleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve strategische investeringen	2.500	-	-	2.500	-	-	2.500	-	2.500	-
Res Sociaal Domein	29	-	27	2	-	2	-	-	-	-
Risicoreserve bedrijventerrein ROB	131	-	-	131	-	-	131	-	131	-
Handhaving Veense Put	45	-	-	45	-	-	45	-	45	-
Onderst. verenigingen energiecrisis	1.507	1.000	1.901	606	-	74	532	-	532	-
Reserve Onderliggend wegennet A27	1.360	-	-	1.360	-	-	1.360	-	1.060	300
DBR: Onderhoud wegen	4.478	-	-	4.478	-	-	4.478	-	-	4.478
Reserve onderhoud graven	1.670	-	70	1.600	-	70	1.530	-	70	1.461
DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouw	5.159	759	762	5.156	759	623	5.291	584	1.286	4.589
DBR: Onderhoud civiele kunstwerken	291	-	291	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Monumentenfonds	166	-	-	166	-	-	166	-	166	-
Best.res landschapsinvesteringsfonds	371	-	28	344	-	-	344	-	-	344
Res renov. /verv. kleedlok. Sportacc	769	75	138	707	-	-	707	-	457	250
Reserve Frictiekosten	1.915	-	329	1.586	-	178	1.408	-	998	410
Reserve Duurzaamheidsfonds	1.330	-	-	1.330	-	-	1.330	-	1.080	250
Reserve Bomenfonds	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150
Bestemmingsres. baggeren Loev. Gracht	690	-	-	690	-	-	690	-	570	120
Bestemmingsres. baggeren Rijsw. Wiel	600	-	-	600	-	-	600	-	600	-
Bestemmingsres. baggeren Vissershang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opvang en huisvesting bijz. doelgr.	2.259	-	91	2.168	168	596	1.741	-	412	1.329
Reserve Glasvezel	-	981	217	765	-	-	765	-	-	765
Reserve Omgevingswet	-	1.232	284	948	312	235	1.025	-	-	1.025
Salarislasten programmamanagers	-	-	-	-	-	-	-	2.625	750	1.875
Bestemmingsres onderhoud sportvelden	-	-	-	-	2.139	392	1.747	-	1.114	633
Totaal Bestemmingsreserves	26.670	4.052	4.218	26.504	3.378	2.169	27.714	3.209	12.944	17.979
C. Dekkingsreserves										
Reserve kapitaallasten	21.135	2.048	2.938	20.245	2.394	2.788	19.851	2.394	2.874	19.371
Totaal Dekkingsreserves	21.135	2.048	2.938	20.245	2.394	2.788	19.851	2.394	2.874	19.371
D. Gerealiseerde resultaat										
Jaarrekeningresultaat voorgaand jaar	6.978	1.667	6.978	1.667	435	1.232	-	-	-	-
Begrotingsresultaat	-	-	-	-	4.306	-	4.306	27	-	4.333
Jaarrekeningresultaat huidig jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Gerealiseerd resultaat	6.978	1.667	6.978	1.667	3.871	1.232	4.306	27	-	4.333
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	73.257	12.346	19.312	66.291	10.087	11.821	64.557	14.853	19.074	60.336

Reserves (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Toevoeging 2027	Vrijval 2027	saldo 31-12-2027	Toevoeging 2028	Vrijval 2028	saldo 31-12-2028	Toevoeging 2029	Vrijval 2029	saldo 31-12-2029
A. Algemene Reserves									
Algemene reserve grondexploitatie	206	108	2.701	-	88	2.612	300	72	2.840
Algemene reserve	9	525	15.534	9	-	15.542	9	-	15.551
Totaal Algemene reserves	215	633	18.234	9	88	18.155	308	72	18.391
B. Bestemmingsreserves									
Reserve Woonomgeving	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DBR: Verkeersveiligheidverhogende mtr	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Strategisch personeelbeleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve strategische investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Res Sociaal Domein	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risicoreserve bedrijventerrein ROB	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Handhaving Veense Put	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onderst. verenigingen energiecrisis	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Onderliggend wegennet A27	-	-	300	-	-	300	-	-	300
DBR: Onderhoud wegen	-	-	4.478	-	-	4.478	-	-	4.478
Reserve onderhoud graven	-	70	1.391	-	70	1.321	-	70	1.251
DBR: Onderhoud gemeentelijke gebouwen	639	362	4.866	639	362	5.142	639	362	5.418
DBR: Onderhoud civiele kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Monumentenfonds	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Best. res landschapsinvesteringsfonds	-	-	344	-	-	344	-	-	344
Res renov. / verv. kleedlok. Sportacc	-	-	250	-	-	250	-	-	250
Reserve Frictiekosten	-	395	15	-	-	15	-	-	15
Reserve Duurzaamheidsfonds	-	-	250	-	-	250	-	-	250
Reserve Bomenfonds	-	-	150	-	-	150	-	-	150
Bestemmingsres. baggeren Loev. Gracht	-	-	120	-	-	120	-	-	120
Bestemmingsres. baggeren Rijsw. Wiel	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsres. baggeren Vissershang	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opvang en huisvesting bijz. doelgr.	-	279	1.050	-	279	770	-	20	750
Reserve Glasvezel	-	-	765	-	-	765	-	-	765
Reserve Omgevingswet	-	-	1.025	-	-	1.025	-	-	1.025
Salarislasten programmamanagers	-	750	1.125	-	750	375	-	375	-
Bestemmingsres onderhoud sportvelden	-	269	365	-	203	162	-	608	770
Totaal Bestemmingsreserves	639	2.125	16.492	639	1.664	15.467	639	219	15.886
C. Dekkingsreserves									
Reserve kapitaallasten	2.394	3.877	17.888	2.394	3.953	16.329	2.394	4.028	14.695
Totaal Dekkingsreserves	2.394	3.877	17.888	2.394	3.953	16.329	2.394	4.028	14.695
D. Gerealiseerde resultaat									
Jaarrekeningresultaat voorgaand jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Begrotingsresultaat	822	-	5.155	361	459	5.057	2.211	-	7.268
Jaarrekeningresultaat huidig jaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Gerealiseerd resultaat	822	-	5.155	361	459	5.057	2.211	-	7.268
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	4.069	6.635	57.770	3.402	6.164	55.008	5.551	4.319	56.240

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	saldo 1-1-2024	Toevoeging 2024	Vrijval 2024	Aanwending 2024	saldo 1-1-2025	Toevoeging 2025	Vrijval 2025	Aanwending 2025	saldo 31-12-2025	Toevoeging 2026	Vrijval 2026	Aanwending 2026	saldo 31-12-2026
Voorziening verplichtingen risico													
Voorziening Pensioen wethouders	5.635	1.138	-	305	6.467	150	-	312	6.306	147	-	316	6.137
Voorziening grondexploitatie	1.014	505	8	-	1.510	30	861	-	679	14	-	-	693
VZ Wachtgeld oud bestuurders	105	21	-	53	73	-	6	41	26	-	-	26	-
Voorziening verlofsparen	1.962	539	134	-	2.366	748	-	-	3.114	-	-	-	3.114
Voorziening RVU (reg verv uittreden)	-	335	-	109	226	-	-	145	81	-	-	71	9
Totaal Voorziening verplichtingen risico	8.715	2.538	142	467	10.644	928	867	498	10.206	160	-	413	9.953
Egalisatievoorzieningen													
Voorziening onderhoud gebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening onderhoud havens	-	231	-	37	194	231	-	-	425	231	-	611	45
Voorziening onderhoud sportvelden	-	1.020	-	951	69	-	69	-	-	-	-	-	-
Totaal Egalisatievoorzieningen	-	1.251	-	988	263	231	69	-	425	231	-	611	45
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is													
Voorziening egalisatie reiniging	603	442	-	-	1.045	-	13	-	1.032	-	244	-	788
Voorziening riolering	3.241	-	1.776	-	1.465	1.700	1.772	-	1.393	-	1.045	-	348
Voorz onderhoud infrastructuur Noordwaard	5.474	-	-	-	5.474	-	-	-	5.474	-	-	-	5.474
an derden waarvan de bestemming gebonden is	9.318	442	1.776	-	7.984	1.700	1.785	-	7.899	-	1.289	-	6.610
TOTAAL VOORZIENINGEN	18.034	4.231	1.918	1.455	18.891	2.859	2.721	498	18.531	391	1.289	1.025	16.608
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	91.291	77.488	71.339	1.455	85.182	69.151	63.570	498	78.867	60.727	59.047	1.025	74.378

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Toevoeging 2027	Vrijval 2027	Aanwending 2027	saldo 31-12- 2027	Toevoeging 2028	Vrijval 2028	Aanwending 2028	saldo 31-12- 2028	Toevoeging 2029	Vrijval 2029	Aanwending 2029	saldo 31-12- 2029
Voorziening verplichtingen risico												
Voorziening Pensioen wethouders	143	-	326	5.954	138	-	332	5.760	139	-	343	5.556
Voorziening grondexploitatie	14	707	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VZ Wachtgeld oud bestuurders	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening verlofsparen	-	-	-	3.114	-	-	-	3.114	-	-	-	3.114
Voorziening RVU (reg verv uittreden)	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Voorziening verplichtingen risico	157	707	335	9.068	138	-	332	8.874	139	-	343	8.670
Egalisatievoorzieningen												
Voorziening onderhoud gebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening onderhoud havens	231	-	-	276	231	-	-	507	231	-	-	738
Voorziening onderhoud sportvelden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Egalisatievoorzieningen	231	-	-	276	231	-	-	507	231	-	-	738
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is												
Voorziening egalisatie reiniging	-	245	-	543	-	172	-	371	-	172	-	199
Voorziening riolering	24	359	-	13	217	-	-	230	607	-	-	837
Voorz onderhoud infrastructuur Noordwaard	-	-	-	5.474	-	-	-	5.474	-	-	-	5.474
an derden waarvan de bestemming gebonden is	24	604	-	6.030	217	172	-	6.075	607	172	-	6.510
TOTAAL VOORZIENINGEN	412	1.311	335	15.373	587	172	332	15.456	977	172	343	15.919
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	58.182	56.459	335	73.143	58.356	57.598	332	70.464	55.985	54.836	343	72.159

Investeringsplan 2026-2029 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2026	2027	2028	2029
Huisvesting:							
Gemeentehuis Almkerk uitbreiding Inrich IT	2026	160	B	0	22	21	21
Solar Carports	2023-2027	450	A	0	0	27	27
Verbouwing gemeentehuis	2026-2027	13.955	B	0	136	522	518
Totaal taakveld 0.4		14.565		0	158	570	566
Wegen etc.:							
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2026	2026	7.808	B	0	433	430	427
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2027	2027	4.408	B	0	0	220	219
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2028	2028	4.408	B	0	0	0	220
Investering wegen beheerplan buitenruimte 2029	2029	4.408	B	0	0	0	0
Openbare verlichting:							
Armaturen openbare verlichting 2026	2026	220	B	0	13	13	13
Armaturen openbare verlichting 2027	2027	220	B	0	0	13	13
Armaturen openbare verlichting 2028	2028	220	B	0	0	0	13
Armaturen openbare verlichting 2029	2029	220	B	0	0	0	0
Investering OV masten beheerplan buitenruimte 2026	2026	180	B	0	11	11	11
Investering OV masten beheerplan buitenruimte 2027	2027	180	B	0	0	11	11
Investering OV masten beheerplan buitenruimte 2028	2028	180	B	0	0	0	11
Investering OV masten beheerplan buitenruimte 2029	2029	180	B	0	0	0	0
Straatmeubilair							
Beheerplan straatmeubilair 2026	2026	145	B	0	9	9	9
Beheerplan straatmeubilair 2027	2027	145	B	0	0	9	9
Beheerplan straatmeubilair 2028	2028	145	B	0	0	0	9
Beheerplan straatmeubilair 2029	2029	145	B	0	0	0	0
Mobiliteitsplan							
Mobiliteitsvisie fiets	2024-2026	130	B	1	8	8	7
Mobiliteitsvisie openb vervoer, hubs	2024-2027	564	B	2	4	34	34
Mobiliteitsvisie multimodaal	2024-2028	15.359	A	83	164	291	329
Mobili.visie gemotoris verkeer	2024-2027	2.081	B	58	92	92	110
Ontsluitingsweg Werkendam	2024-2029	11.550	B	3	6	15	31
Fietspad langs Nathalsweg	2022-2027	1.199	B	5	10	60	59
Vrijliggend fietspad Middenweg	2022-2028	3.930	B	16	31	39	197
Totaal taakveld 2.1		58.026		169	780	1.254	1.729

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2026	2027	2028	2029
Investerings geactualiseerde IHP - dekking reserve huisvesting onderwijs							
- Nieuwbouw Brede School inclusief 't Verlaat	2023-2026	19.175	B	162	513	509	506
- Oranje Nassau school	2022-2027	11.896	B	58	317	315	313
- Het Baken (uitbreiding)	2022-2027	3.427	B	36	103	102	101
- Het Fundament (nieuwbouw)	2022-2026	7.732	B	75	193	191	190
- Henri Dunant school	2022-2026	7.487	B	79	199	98	197
- De Halm (nieuwbouw)	2025-2028	2.025	B	1	1	2	5
- Eben Haezer	2027	4.654	B	0	0	124	123
- De Morgenster	2025	778	B	21	21	20	20
- De Hoeksteen	2027	2.062	B	0	0	55	55
- Verduurzaming scholen	2023-2025	1.900	B	114	113	112	111
- Ambtelijke begeleiding investeringen IHP	2024-2026	183	B	10	10	10	10
Verbouwing D' Alburcht	2022-2026	7.430	B	43	446	442	438
Totaal taakveld 4.2		68.749		599	1.915	1.981	2.070
Investerings vervanging sportvelden	2025-2029	1.117	B	40	46	53	61
Totaal taakveld 5.2		1.117		40	46	53	61
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2026	2026	281	B	0	17	17	17
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2027	2027	281	B	0	0	17	17
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2028	2028	281	B	0	0	0	17
Investering groen overig beheerplan buitenruimte 2029	2029	281	B	0	0	0	0
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2026	2026	302	B	0	18	18	18
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2027	2027	302	B	0	0	18	18
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2028	2028	302	B	0	0	0	18
Investering bomen beheerplan buitenruimte 2029	2029	302	B	0	0	0	0
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2026	2026	128	B	0	8	8	8
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2027	2027	128	B	0	0	8	8
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2028	2028	128	B	0	0	0	8
Investering speelplaatsen beheerplan buitenruimte 2029	2029	128	B	0	0	0	0
Ecologische verbindingzones 2026	2026	269	B	0	16	16	16
Ecologische verbindingzones 2027	2027	269	B	0	0	16	16
Totaal taakveld 5.7		3.386		-	59	117	159

Omschrijving	Jaar	Investering	A / B	2026	2027	2028	2029
Investering Riolering civiel beheerplan buitenruimte 2026	2026	5.100	B	0	130	130	130
Investering Riolering civiel beheerplan buitenruimte 2027	2027	6.100	B	0	0	156	156
Investering Riolering civiel beheerplan buitenruimte 2028	2028	6.100	B	0	0	0	156
Investering Riolering civiel beheerplan buitenruimte 2029	2029	6.100	B	0	0	0	0
Rioolgemalen en pompunits	2026	500	B	0	36	36	36
Installatie Meetnet	2026	225	B	0	24	24	24
Systeem Stedelijk Water	2026	335	B	0	17	17	17
Totaal taakveld 7.2		24.460		-	207	363	518
Uitbreiding begraafcapaciteit Veen, grond	2026	131	B	0	1	1	1
Uitbreiding begraafcapaciteit Veen	2027-2028	1.437	B	0	0	7	62
Herdenk monumenten begraafplaatsen	2026	95	B	0	4	4	4
Totaal taakveld 7.5		1.663		-	5	13	68
Niegg Woudrichem Zuid	2026	982	B	0	10	10	10
Totaal taakveld 8.2		982		-	10	10	10
Totale investering volgens Investeringsplan		172.947		808	3.180	4.360	5.181

Lasten en baten per taakveld 2026-2029 (bedragen x € 1.000) gemeente Altena

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
Programma: 1. Inwoner & Bestuur		14.685	14.622	14.628	14.789	2.909	2.963	2.978	2.978
Taakveld: 0.1 Bestuur	facilitering van de bestuursorganen	4.022	3.971	3.961	3.957	0	0	0	0
Taakveld: 0.2 Burgerzaken	paspoorten, rijbewijzen,bevolkingsregister, verkiezingen	2.218	2.218	2.218	2.218	1.293	1.293	1.293	1.293
Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen	611	598	598	598	555	610	625	625
Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen	4.315	4.413	4.526	4.688	33	33	33	33
Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid	alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid	2.225	2.203	2.200	2.199	16	16	16	16
Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen	gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging	1.294	1.219	1.125	1.130	1.011	1.011	1.011	1.011
Programma: 2. Altena samenredzaam		72.269	70.917	69.680	69.116	15.985	16.050	16.771	16.706
Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	voorzieningen die primair gericht zijn op participatie	9.875	8.804	8.835	8.580	2.717	2.282	2.289	2.289
Taakveld: 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening). Deze taken kunnen zijn georganiseerd in specifieke wijkteams, gemeentelijk loketten of centra voor jeugd in gezin.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	Loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning die kunnen worden uitgesplitst naar Wmo	1.080	1.080	1.080	1.080	0	0	0	0
Taakveld: 6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning die kunnen worden uitgesplitst naar Jeugd	265	195	195	195	0	0	0	0
Taakveld: 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening) die niet kunnen worden uitgesplitst naar Wmo of Jeugd	344	344	344	344	0	0	0	0
Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen	alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen	15.711	15.722	15.627	15.631	12.106	12.106	12.106	12.106
Taakveld: 6.4 WSW en beschut werk	behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid	4.080	4.028	4.039	3.872	0	0	0	0
Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie	alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen	2.134	2.177	2.100	2.131	3	0	0	0
Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	materiële voorzieningen en vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking worden verstrekt	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	materiële voorzieningen en vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking worden verstrekt	1.756	1.776	1.796	1.796	22	22	22	22
Taakveld: 6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	Kosten voor Hulp bij het huishouden.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.71b Begeleiding (WMO)	Kosten voor Begeleiding, Persoonlijke verzorging, Kortdurend verblijf, Overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.71c Dagbesteding (WMO)	Kosten voo Dagbesteding, Overige groepsgerichte ondersteuning en inloopfunctie GGZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Baten en lasten van overige maatwerkarrangementen moeten op dit taakveld worden geboekt als ze niet kunnen worden toebedeeld aan de taakvelden 6.71a, 6.71b of 6.71c	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	Hulp bij het huishouden en eigen bijdragen die vallen onder het abonnementstarief, óók wanneer deze betrekking hebben op voorzieningen en diensten die worden geboekt op andere taakvelden.	5.674	5.677	5.109	4.988	0	0	0	0
Taakveld: 6.712 - Begeleiding (Wmo)	Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.	4.600	4.550	4.550	4.550	0	0	0	0
Taakveld: 6.713 - Dagbesteding (Wmo)	Dagbesteding, Overige groepsgerichte ondersteuning.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Overige maatwerkarrangementen ggz intramuraal	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.72a Jeugdhulp begeleiding	Begeleiding is gericht op het oefenen en structureren van dagelijkse vaardigheden, dit kan zowel bij enkelvoudige en meervoudige problematiek en vanuit iedere discipline. Verzorgen betreft ondersteuning bij de Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL)	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.72b Jeugdhulp behandeling	Kosten voor Jeugdhulp ambul., daar waar het gaat om behandeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.72c Jeugdhulp dagbesteding	Kosten voor Dagbehandeling, Vervoerdiensten, Jeugdhulp ambul., daar waar het gaat om dagbesteding of dagactiviteiten.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Maatwerkarrangementen jeugdhulp, alleen indien deze niet door de gemeenten toebedeeld kan worden aan de taakvelden 6.72a, 6.72b of 6.72c.	0	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
Taakveld: 6.73a Pleegzorg	Vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorgaanbieder. Ook PGB-gefinancierde jeugdhulp is hierin meegenomen	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.73b Gezinsgericht	Kosten voor Jeugdhulp met verblijf (inclusief behandeling) voor zover het gaat om code 12 uit het Informatieprotocol Beleidsinformatie Jeugd: gezinsgericht, Jeugdhulp met verblijf (exclusief behandeling) voor zover het gaat om code 12 uit het Informatieprotocol Beleidsinformatie Jeugd: gezinsgericht.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Jeugdhulp waarbij de jongere verblijft op de accommodatie van de jeughulpaanbieder, veelal in een groep met andere jongeren. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de taakvelden 6.73a en 6.73b vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining. Ook PGB-gefinancierde jeugdhulp is hierin meegenomen.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	Generalistische Basis GGZ, Kindergeneeskunde, Jeugd-ggz behandeling regulier / generalistisch, Jeugd-ggz behandeling specialistisch, Jeugd-ggz diagnostiek.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Dit betreft jeugdhulp dat vanwege een crisissituatie verleend wordt thuis of bij een aanbieder, alle jeugdhulp die valt onder het Landelijk Transitiearrangement (LTA), en GGZ-handeling waarbij sprake is van opname.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.74c Gesloten plaatsing	Jeugdhulp waarbij de jongere verblijft bij een jeughulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of een machtiging BOPZ (Wet Bijzondere Opname Psychiatrische Ziekenhuizen, tot en met 2019), of machtiging Wvggz (Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg, met ingang van 2020). PGB-gefinancierde jeugdhulp is hierin niet meegenomen	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	Ambulante jeugdhulp (zorg in natura), lokaal ingekocht	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	Ambulante jeugdhulp (zorg in natura), regionaal ingekocht	10.669	11.072	10.484	10.378	0	0	720	744
Taakveld: 6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	Ambulante jeugdhulp (zorg in natura), landelijk ingekocht	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	Jeugdhulp met verblijf (zorg in natura), lokaal ingekocht	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	Jeugdhulp met verblijf (zorg in natura), regionaal ingekocht	4.125	4.052	3.966	3.966	0	0	0	0
Taakveld: 6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	Jeugdhulp met verblijf (zorg in natura), landelijk ingekocht	1.239	1.239	1.239	1.239	0	0	0	0
Taakveld: 6.791 PGB Wmo	Alle PGB's verstrekt op grond van de Wmo	422	422	422	422	179	959	959	959
Taakveld: 6.792 PGB Jeugd	Alle PGB's verstrekt op grond van de Jeugdwet	275	375	375	375	0	0	0	0
Taakveld: 6.81a Beschermd wonen (WMO)	Beschermd wonen, dagbesteding voor mensen die in Beschermd Wonen verblijven	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Opvang, Spoedopvang, Overige beschermd wonen en opvang	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.811 Beschermd wonen (Wmo)	Alle activiteiten op dit taakveld behalve 10 Overige maatwerkarrangementen ggz intramuraal (naamwijziging taakveld)	12	12	12	12	500	500	500	500
Taakveld: 6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	Opvang, Spoedopvang, Overige beschermd wonen en opvang	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.82a Jeugdbescherming	Jeugdbescherming (kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij).	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.82b Jeugdreclassering	Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 6.821 Jeugdbescherming	Alle activiteiten op dit taakveld behalve 10 Overige maatwerkarrangementen ggz intramuraal (naamwijziging taakveld)	662	662	662	662	0	0	0	0
Taakveld: 6.822 Jeugdreclassering	Alle activiteiten op dit taakveld (naamwijziging taakveld)	89	89	89	89	0	0	0	0
Taakveld: 6.91 Coördinatie en beleid Wmo	Personeelskosten die relateren aan maatwerkvoorzieningen Wmo, denk aan een beleidsmedewerker of contractmanager Wmo	2.410	2.410	2.410	2.410	86	86	86	86
Taakveld: 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	Personeelskosten die relateren aan maatwerkvoorzieningen Jeugd, denk aan een beleidsmedewerker of contractmanager Jeugd	2.716	2.370	2.370	2.370	0	0	0	0
Taakveld: 7.1 Volksgezondheid	Maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen:	4.132	3.860	3.976	4.026	372	95	90	0

Omschrijving	Toelichting	Lasten				Baten			
		2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
Programma: 3. Veelzijdig Altena		21.567	21.213	21.330	20.295	3.766	3.355	3.355	3.353
Taakveld: 2.3 Recreative havens	jachthaven, passantenhaven, lig- en havengelden	377	354	353	352	82	82	82	82
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling	algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid	472	485	485	485	0	0	0	0
Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	grondexploitatie, bedrijventerreinen, investeringen in winkelgebieden, werkzaamheden t.b.v. land- en tuinbouwgronden	58	58	58	58	0	0	0	0
Taakveld: 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente	543	543	542	542	333	333	333	333
Taakveld: 3.4 Economische promotie	activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente	650	650	650	650	519	519	519	519
Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs	gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs	144	144	144	144	0	0	0	0
Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting	gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs	3.668	5.170	5.305	5.112	182	182	182	182
Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	lokaal onderwijsbeleid en de leerlingvoorzieningen	3.470	3.469	3.469	3.469	1.195	1.164	1.164	1.162
Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering	niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele en amateursport	1.278	1.230	1.230	1.230	380	0	0	0
Taakveld: 5.2 Sportaccommodaties	alle accommodaties voor sportbeoefening	7.250	5.599	5.589	4.752	962	962	962	962
Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel	581	581	581	581	49	49	49	49
Taakveld: 5.4 Musea	activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur, streekarchief	815	771	770	768	0	0	0	0
Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed	taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed	638	636	632	631	59	59	59	59
Taakveld: 5.6 Media	de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers, bijv. bibliotheken, lokale pers, lokale omroep.	1.502	1.400	1.400	1.400	2	2	2	2
Taakveld: 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie VA	hobbyclubs en volkstuinverenigingen	122	122	122	122	3	3	3	3
Programma 4. Duurzaam Altena		34.280	36.534	33.797	31.449	26.682	30.973	27.663	25.586
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling	algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie DA	vergroening schoolpleinen, uitbreiden groenstructuren in en rondom dorpen, verhardingen vervangen door groen	6.913	7.038	7.034	7.054	32	32	32	32
Taakveld: 7.2 Riolering	gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding	5.085	5.197	5.553	6.072	8.769	8.853	9.214	9.734
Taakveld: 7.3 Afval	de inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval	7.275	7.276	7.203	7.203	9.384	9.385	9.311	9.312
Taakveld: 7.4 Milieubeheer	gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu	4.645	3.526	3.483	3.387	524	1.011	918	873
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening	taken op grond van de wet Ruimtelijke Ordening	2.631	2.965	2.964	3.064	23	23	23	23
Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	bouwgrondexploitatie	5.090	8.704	5.378	2.490	4.885	8.690	5.177	2.605
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen	gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening (volkshuisvestingsbeleid)	2.641	1.828	2.183	2.179	3.064	2.978	2.988	3.008
Programma: 5. Bereikbaar Altena		14.136	15.773	16.135	16.498	2.315	2.314	2.313	2.312
Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer	taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur	12.231	13.912	14.276	14.643	1.469	1.469	1.469	1.469
Taakveld: 2.2 Parkeren	taken op het gebied van ontwikkeling en beheer van parkeervoorzieningen	6	6	6	6	0	0	0	0
Taakveld: 2.4 Economische havens en waterwegen	taken ten behoeve van de (beroeps-)scheepvaart en de bijbehorende infrastructuur	689	646	644	643	714	714	714	714
Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer	taken op het gebied van openbaar vervoer en bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen	1.210	1.209	1.208	1.206	132	131	130	130
Programma: 6a. Financiering en algemene dekkingsmiddelen		1.820	3.593	7.265	10.355	129.268	132.093	133.833	139.754
Taakveld: 0.5 Treasury	Financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven	-368	-848	-1.004	-1.046	140	136	133	130
Taakveld: 0.61 OZB woningen	de onroerend zaakbelasting op de woning	384	388	392	396	8.068	8.386	8.696	8.973
Taakveld: 0.62 OZB niet-woningen	de onroerend zaakbelasting op niet-woningen	48	48	49	49	4.298	4.416	4.544	4.671
Taakveld: 0.64 Belastingen overig	overige gemeentelijke belastingen, zoals: hondenbelasting, reclamebelasting, heffing en invordering, bezwaar en beroep	15	15	15	15	138	138	138	138
Taakveld: 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	uitkeringen uit het gemeentefonds: algemene uitkering, integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen, art 12-uitkering	0	0	0	0	116.524	118.908	120.203	125.713
Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten	stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc., (schattingen) niet voorziene uitgaven	1.741	3.989	7.813	10.940	100	110	120	130
Programma: 6b. Overhead		26.750	27.981	27.161	27.275	360	319	319	319
Taakveld: 0.4 Overhead	kosten van overhead, d.w.z. alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces	26.750	27.981	27.161	27.275	360	319	319	319
Programma: 6c. Vennootschapsbelasting		0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar/verantwoordingsjaar	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves		5.611	3.247	3.041	3.341	9.860	6.635	5.705	4.319
Taakveld: 0.10 Mutaties reserves	alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die verband houden met de taakvelden 0. tot en met 8	5.611	3.247	3.041	3.341	9.860	6.635	5.705	4.319
SUBTOTAAL		191.117	193.881	193.036	193.117	191.145	194.703	192.939	195.328
Taakveld 0.11 Resultaat	ten slotte komen de begrotingssaldi tot uitdrukking op taakveld 0.11	27	822	0	2.211	0	0	98	0
TOTAAL		191.145	194.703	193.036	195.328	191.145	194.703	193.036	195.328

Bijlagen

Bijlage Begrotingssubsidies

Deze bijlage bevat een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

Partij	Onderdeel	Maximaal subsidiebedrag 2026
Surplus	Maatschappelijk werk	€ 555.884
	Geld & Recht	€ 247.251
	Sociaal werk	€ 239.560
	Informele zorg	€ 234.087
	Vrijwilligersondersteuning	€ 146.672
	Ontmoetingsvoorzieningen	€ 142.911
Stichting Welzijn Pro Seniore	Praktische ondersteuning	€ 96.250
MEE West-Brabant	Cliëntondersteuning	€ 249.434
Stichting Leergeld	Minimaregeling voor kinderen tussen de 4-18 jaar	€ 187.054
Kinderboerderij Floreffehoeve	Exploitatie van de kinderboerderij Preventief jeugdbeleid	€ 20.000
Voedselbank	Minima	€ 30.000
Dress for Succes/Outfits werkzoekende	Re-integratie/participatie	€ 10.000
Vereniging voor Ouderenvervoer	Vervoer van ouderen door vrijwilligers	€ 5.500
Stichting zwembad Werkina	Subsidie voor exploitatie en onderhoud zwembad.	€ 252.000
Stichting zwembad Bijtelskil	Exploitatiesubsidie	€ 215.000
Stichting zwembad Bijtelskil	Subsidie voor onderhoud zwembad	€ 163.000
Stichting Armoedefonds	Menstruatiearmoede	€ 11.000
RIBW Brabant	Het Kiemuur (ontmoetingsplaats)	€ 26.100
Stichting Hulp met Elkaar	Schuldhulpmaatje Altena, vrijwilligers die inwoners in schulden ondersteunen	€ 10.000

Alle subsidiebedragen zijn onder voorbehoud van vaststelling van de Begroting 2026 door de gemeenteraad.